

ขณะจิตคือนิโรธ

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต
วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่)

มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
www.sa-ngob.com

ขณะจิตคือนิโรธ
พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ขณะจิตคือนิโรธ

มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
www.sa-ngob.com

ขณะจิตคือนิโรธ

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ISBN 978-616-7870-65-6

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : มีนาคม ๒๕๖๓ จำนวน ๖๐,๐๐๐ เล่ม

จัดทำโดย มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
เลขที่ ๕ หมู่ ๓ บ้านหนองแหน ต.หนองกวาง
อ.โพธาราม จ.ราชบุรี ๗๐๑๒๐

มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
โพธาราม ราชบุรี

จัดพิมพ์ที่ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๓๗๖ ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กทม.
โทรศัพท์ ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐ โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒

คำนำ

พระพุทธศาสนาสอนถึงที่สุดความพ้นทุกข์ พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญอาสวักขยญาณ นิโรธ ความดับทุกข์สำคัญที่สุด อริยสัจ ๔ ที่พระพุทธองค์ตรัสรู้ ทั้งพระอรหันตสาวกและครูบาอาจารย์ได้รู้เห็นตาม ต้องเกิดจากภาคปฏิบัติตามความเป็นจริงด้วยมรรค ๘ เท่านั้น จึงเข้าถึงนิโรธได้ ซึ่งต้องมีขณะจิต เพราะอริยสัจมีหนึ่งเดียว ขณะจิต หรือวิทยานิพนธ์ของผู้ปฏิบัติก็มีหนึ่งเดียว ลอกเลียนไม่ได้ ต้องมีเหตุมีผล ต้องเป็น **ปจฺจตฺตํ สนฺทิฏฺฐิโก** และต้องตรวจสอบได้ ไม่ใช่โมฆบุรุษ ผู้ว่างเปล่า ว่างจากสัมมาสมาธิ ว่างจากหลักเกณฑ์ ปฏิบัติพอเป็นพิธี ไม่เป็นชิ้นเป็นอัน ทำตามใจชอบอันเป็นเรื่องกิเลสไม่ใช่ธรรม เมื่อไม่มีสมถะจึงยกสู่วิปัสสนาไม่ได้ ไม่มีขณะจิต ไม่มีนิโรธ อริยสัจ ๔ มรรค ๘ ก็ไม่สมบูรณ์ เป็นอริยสัจ ๓ มรรค ๗ ขัดแย้งกับธรรมวินัย ธรรมเห็นอย่าง แต่กิเลสเห็นเป็นอีกอย่าง เมื่อปฏิบัติไม่ได้ก็โกหกบิดเบือน **สัมมาสมาธิ** ทำไม่ได้ก็ให้ใช้ปัญญาไปเลย **มรรคสามัคคี สมุจเฉทปหาน คือ ขณะจิต** เมื่อไม่เห็นก็บอกขณะจิตไม่ต้อง ไม่มีก็ได้ มันคือกิเลสในใจทั้งนั้น

หนังสือ**ขณะจิตคือนิโรธ ท่านพระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต** เมตตาเทศน์ไว้อย่างผู้รู้จริงเห็นจริง ท่านจึงตอกย้ำ **จิตดวงใดไม่มีมรรค จิตดวงนั้นไม่มีผล** ธรรมเป็นความจริง ผู้ปฏิบัติทุกรายที่มีอำนาจวาสนา หากปฏิบัติธรรม สมควรแก่ธรรม ตามหลักธรรมวินัยและมีครูบาอาจารย์ผู้รู้จริงคอยชี้แนะ ย่อมมีสิทธิ์บรรลุอริยสัจธรรมนี้ได้อย่างแน่นอน

มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
มีนาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์ดูแลหัวใจของตน

เข้าใจใจของตน เห็นใจของตน ควบคุมใจของตนได้

ถ้าควบคุมไม่ได้เป็นพระอรหันต์ไม่ได้

มีแต่พระอรหันต์กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น

นอกนั้นไม่รู้จักใจของตน

ค้ำประกันใจของตนไม่ได้”

๑
เป็นอีกอย่าง

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ธรรมะเป็นสัจธรรมที่เราแสวงหาสิ่งนี้เป็นที่พึ่งอาศัย เป็นที่พึ่งอาศัยนะ แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มันเป็นสัจธรรมในใจดวงนั้น ใจดวงนั้นกับธรรมเป็นอันเดียวกัน **เอโก ธมฺโม** ธรรมเป็นหนึ่ง ธรรมเป็นเอก สิ่งที่เป็นสัจจะเป็นธรรมอันนั้นมีคุณค่าในหัวใจอันนั้น

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ตรัสรู้ธรรมอันนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม กราบธรรมอันนั้น

แล้วเราแสวงหาธรรมอันนั้น เราถึงมาประพฤติปฏิบัติกัน เวลาเราประพฤติปฏิบัติกัน เห็นไหม เราประพฤติปฏิบัติกันด้วยความมืดบอด ด้วยความตะเกียกตะกาย ด้วยความแสวงหาของเรา เราทำความจริงของเรา ความจริงของเรา เห็นไหม เราจะทำ เราจะประพฤติปฏิบัติ เราต้องมีความรู้มีการศึกษา ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ศึกษามาเพื่อการประพฤติปฏิบัติธรรม

แต่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ไง เกิดมาเป็นมนุษย์นะ มนุษย์มีพ่อมีแม่ มนุษย์มีการศึกษา มนุษย์ต้องมีหน้าที่การงานของตน มนุษย์ต้องหาเลี้ยงชีพของตน การหาเลี้ยงชีพของตน คนเกิดมา คนเกิดมามีกายกับใจ

เวลาเทวดาเขามีเป็นกายทิพย์ พรหมเขามีเป็นกายทิพย์ ความมีกายทิพย์กายทิพย์ของเขา เขาอิ่มทิพย์ของเขา เขาต้องการสิ่งใดนึกเอาสิ่งใดมันได้สิ่งนั้น แต่เวลาเขาจะหมดอายุขัยของเขา เขานึกไม่ได้ อาหารมันจะขาดแคลนไป อาหารมันจะสิ้นไป ตัวเองอยู่ไม่ได้ด้วยทิพย์สมบัติๆ ไง เพราะเขาไม่มีร่างกายไง เวลาทิพย์สมบัติ ทิพย์สมบัติ เห็นไหม ร่างกายเป็นทิพย์ ความเป็นทิพย์อันนั้น นั่นน่ะ เทวดา อินทร์ พรหมของเขา

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาในพระพุทธศาสนา เกิดมาเป็นมนุษย์ มนุษย์มีกายกับใจ เวลากายกับใจเกิดมาแล้วถ้าเป็นฆราวาส เราต้องมีหน้าที่การงานของเรา เราต้องแสวงหาสิ่งนั้นมาเพื่อเลี้ยงชีพ เลี้ยงชีพเพื่ออะไร เลี้ยงชีพไว้เพื่อความทุกข์ยากใช่ไหม เลี้ยงชีพเพื่อให้บีบคั้นหัวใจเราใช่ไหม เพราะหัวใจๆ นี้ไง กายกับใจๆ หัวใจนี่มีคุณค่า มีคุณค่าเพราะอะไร

เพราะเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไง แต่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ คนที่สร้างบุญกุศลขึ้นมา เขาเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหมของเขา เขามีทิพย์สมบัติของเขา แต่เวลาเขาหมดอายุขัยของเขา เขาก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เขาก็มีความทุกข์ความยากเหมือนกัน

ถ้ามีความทุกข์ความยากเหมือนกัน เห็นไหม เวลาสมัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทวดา อินทร์ พรหม มาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ธรรม บรรลุธรรมมหาศาลเลย มหาศาลเพราะอะไร เพราะเขาได้สร้างคุณงามความดีของเขา เขามีอำนาจวาสนาของเขา เขามีบุญกุศลของเขา เขาเป็นสัมมาทิฏฐิ เขาถึงแสวงหาของเขา

ถ้าเป็นเทวดามิจฉาทิฏฐิ เป็นพรหมมิจฉาทิฏฐิ ความมิจฉาทิฏฐิของเขา เขาทำคุณงามความดีของเขาด้วยผลของวัฏฏะ ผลแห่งวัฏฏะด้วยการกระทำอันนั้นเขาได้เกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหมของเขา เขาก็หลงใหลในชีวิตของเขา เขาว่าเขามีอำนาจ มีอำนาจบาตรใหญ่ เขาจะมีกำลังของเขา เวลาเขาหมดอายุขัยไป เขาคอตกเหมือนกัน นี่ผลของวัฏฏะ

แล้วเวลาเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราศึกษาธรรมะของเรา เวลาคนเราศึกษาธรรมะแล้ว สิ่งต่างๆ อยากสมความปรารถนาในชีวิต เวลาฟังธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า เทวดา อินทร์ พรหม เขามีทิพย์สมบัติ เราก็อยากจะมีสมบัติเป็นทิพย์ เราก็มีอำนาจวาสนา เราคิดของเราไปหมดล่ะ แต่เราไม่รู้ว่านั่นคือผลของวัฏฏะ อันนั้นมันเวียนว่ายตายเกิดมันไม่มีสิ่งใดคงที่ ไม่มีสิ่งใดจีรังยั่งยืน

ความจีรังยั่งยืนขึ้นมาในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี่ไง ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเกิด แก่ เจ็บ ตาย ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เวลาไม่

เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เทวดา อินทร์ พรหมที่มาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ต้องปรารถนาตรงนี้ไง ปรารถนาตรงพระอินทร์ก็ไม่ตาย เทวดาก็ไม่ตาย พรหมก็ไม่ตาย สิ่งที่ไม่ตายๆ เขาหวังตรงนี้ไง แต่เขาก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะของเขา แต่มาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นมิจฉาทิฏฐิหรือไม่ เป็นสัมมาทิฏฐิหรือไม่ มีสติปัญญามากน้อยแค่ไหน

ถ้ามีสติปัญญามากน้อยแค่ไหน เขาจะมีสติมีปัญญา ปัญญาที่รอบรู้ในกองสังขาร ปัญญาเข้ามาแทงทะลุในหัวใจของตน ปัญญาเข้ามาชำระล้างกิเลสในใจของตน ไม่ใช่ปัญญาที่เราเอาไว้เลี้ยงชีพกันอยู่นี่ ปัญญาที่เลี้ยงชีพใครมีเชาวน์มีปัญญาขึ้นมาขนาดไหน ถ้ามันมีความเห็นผิดมันสร้างปัญหาไปทั้งนั้น คนมีการศึกษา คนมีความรู้ ถ้ามันเป็นมิจฉาทิฏฐิมันมีความเห็นผิด มันต้องการอำนาจบาตรใหญ่ มันทำลายเขาไปทั้งนั้น

เวลามีปัญญา ปัญญาของใคร ถ้ามีปัญญาสิ่งที่เรามาทำบุญกุศลกันอยู่นี้ ชาวพุทธ ชาวพุทธ เห็นไหม เราพยายามเสียสละของเรา เราทำคุณงามความดีของเราเพื่อให้หัวใจของเรามันมีอำนาจวาสนาบารมี มันไม่หลงไปตามกิเลสตัณหาความทะยานอยาก ไม่ให้กิเลสมันยิ่งใหญ่ในหัวใจ ถ้ากิเลสมันยิ่งใหญ่ในหัวใจนะมันครอบงำใจไปทั้งนั้น

ธรรมะเป็นอย่างหนึ่ง ธรรมะสัจธรรมที่เราแสวงหากันนี่เราทำคุณงามความดีกันอยู่นี้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน ในพระพุทธศาสนาสอนให้ทำคุณงามความดี

ทำดีสิ่งที่ดียิ่งกว่านี้ยังมีอยู่ ดีในพระพุทธศาสนานี้ยิ่งใหญ่มาก ดีในพระพุทธศาสนาดีในใจของตน ดีด้วยสติปัญญา ด้วยมรรค ด้วยผลในหัวใจของตน ชำระกิเลสตัณหาความทะยานอยาก ในใจของตนแล้วมีความสุข

สุขนี่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เสวยวิมุตติสุขๆ วิมุตติสุข สุขอย่างไร

ไอ้เราขี้ทุกข์ขี้ยาก ยิ่งมาบวชเป็นพระยิ่งทุกข์ยากมาก เข้าไปใหญ่เลย พระมีบริขาร ๘ เวลาออกธุดงค์ออกแสวงหาสัจจะความจริง แล้วแต่อำนาจวาสนาของตน ฝนตกแดดออกขึ้นมาเราก็ต้องอยู่ในเรือนว่าง อยู่ในป่าในเขา ต้องมีความทุกข์ความยาก ความทุกข์ความยากมันบีบคั้นให้มันเห็นผลของการเกิดไง

สะใจไหมเกิดมาทุกข์มายากนี่

การเกิด การแก่ การเจ็บ การตายนี่สะใจไหม

ถ้ามันไม่อยากเกิด ไม่อยากแก่ ไม่อยากเจ็บ ไม่อยากตาย ก็ต้องทนสิ ถ้ามีสติมีปัญญาสู้ทนกับฤดูกาลกับโลก แต่เรายังไม่เห็นใจของตนเลย สิ่งที่จะเห็นในใจของตนที่เรามาธุดงค์กันต่างๆ เรามาแสวงหาใจของตน ถ้าบวชเป็นพระ บวชเป็นพระเราก็ให้กิเลสมันบีบคั้นหัวใจของตน

ถ้าเราเป็นฆราวาส เราเป็นนักประพฤติปฏิบัติ เรามีสติมีปัญญามากหรือไม่ ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา ถ้ามีสติปัญญามันจะ

เห็นคุณค่า เห็นคุณค่าเพราะเรามีการศึกษาไง ศึกษาธรรมะของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาบาลีกัน ทรงจำธรรม วินัยไว้ ศึกษามาเพื่อประพฤติปฏิบัติ เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ ขึ้นไป เอาสิ่งนั้น เอาสิ่งที่เราศึกษามาให้มาเป็นคุณประโยชน์กับ เรา ไม่ได้ศึกษาไว้จับผิดคนอื่น ไม่ได้ศึกษาไว้คอยเพ่งโทษคนอื่น ศึกษาไว้แล้วมันสะเทือนหัวใจนะ

นี่ไง เวลาเราทุกข์เรายากขึ้นมา ความทุกข์ความยากขึ้นมา ในใจของตน นั่นน่ะ มันบีบคั้น นั่นคือกิเลส เราว่ากิเลสๆ กิเลส อยู่ที่ไหนล่ะ เวลากิเลสๆ เห็นไหม เวลาจับขโมยจะวิ่งหาว่าใคร มาขโมยของบ้านเรา ใครมาปล้นมาชิงสมบัติของเรา เวลากิเลส ตัณหาความทะยานอยากมันบีบคั้นในหัวใจไม่หา แล้วเวลาไปหา หาที่ไหนล่ะ เวลาหานะ มันเป็นเรื่องโลกๆ ไง

ธรรมะเป็นอย่างหนึ่ง กิเลส เวลาเป็นเรื่องของกิเลส มัน เป็นอีกอย่างหนึ่ง กิเลสมันเห็นแก่ตัว กิเลสเห็นแก่ได้ กิเลสเห็นแก่ การนับหน้าถือตา กิเลสเห็นแก่การอำนาจบาตรใหญ่ กิเลสจะ ทำลายเขาไปทั้งนั้น มันจะไปทำลายคนอื่น มันไม่ย้อนกลับมาดู ในใจของมัน

แต่ถ้าเป็นคนที่มีอำนาจวาสนา คนเหมือนคน คนเท่าคน ความคิดของคนมันจะเหมือนกันมันเป็นไปไม่ได้ พอเหมือนกัน มันเป็นไปไม่ได้นะ มันก็เข้ากับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้า จริตนิสัยของคน นี่ไง รู้หน้าไม่รู้ใจ แม้แต่รูปสมบัติ ผลของวัฏฏะ ใครทำบุญกุศลมากน้อยขนาดไหน ถือศีลมามากน้อย

ขนาดไหน ใครได้ถือศีลมา ใครไม่ทำลายชีวิตสัตว์ให้ตกล่วงมา อายุเขาจะยืนยาว เวลาเกิดไปแล้วมีโรคภัยไข้เจ็บขึ้นมา เขาได้เคยทำลายใครไว้บ้าง

เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านบอกไว้ ตั้งแต่เด็กๆ ท่านเป็นลูกชาวนา อยู่บ้านนอกคอกนาได้ตกปลา ได้หาสัตว์เลี้ยงต่างๆ ขึ้นมา กลัวมันจะหนี หักแข้งหักขาของมัน เวลาท่านมาชราภาพขึ้นมา ท่านบอกนี่กรรมเก่าๆ กรรมที่ได้กระทำมา นี่ไงสิ่งที่ทำมา เห็นไหม เราทำของเรามา สิ่งต่างๆ ขึ้นมา ผลตอบสนองมา เวลาครูบาอาจารย์ของเราเวลาท่านระลึกถึงผลการกระทำของท่าน สิ่งที่ทำมาๆ เราทำมาทั้งนั้น

ถ้าเราทำมาทั้งนั้นขึ้นมามันก็เป็นจริตเป็นนิสัย มันก็เป็นความรู้สึกนึกคิดของคน ถ้าความรู้สึกนึกคิดของคนที่จะให้มันเหมือนกัน จะให้มีความเห็นเหมือนกัน มันเป็นไปไม่ได้ ถ้ามันเป็นไปไม่ได้มันก็เป็นกรรมของสัตว์

ถ้ากรรมของสัตว์ขึ้นมา เวลามีอำนาจวาสนาขึ้นมาเราก็มีสติปัญญา เราเชื่อในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะเอาอะไรศึกษา ศึกษาด้วยธรรมและวินัย ศึกษาด้วยพระไตรปิฎก ท่านจะแยกแยะแจกแจงไปหมดเลย จริตนิสัยของคนอำนาจวาสนาของคน เพราะมีการกระทำของคน เวลาอริยสัจอริยสัจมีหนึ่งเดียว มีแต่ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เวลาทุกข์ สมุทัยนิโรธ มรรค เวลาศึกษาขึ้นมาแล้ว ทุกข์ สมุทัย นิโรธเป็นอย่างไรเวลาทุกข์ ทุกข์ข้างนอก ทุกข์เพราะการอยู่การกิน ทุกข์เพราะ

ไม่มีอำนาจวาสนา ทุกข์เพราะไม่มียศถาบรรดาศักดิ์ ทุกข์เพราะคนเขาไม่นับหน้าถือตา นั่นทุกข์อะไร นั่นทุกข์หรือ

เวลาทุกข์ภายใน ทุกข์ภายใน ทุกข์คือนั่งสมาธิแล้วมันปวดเจ็บปวดร้อนอยู่นี่ เวลาทุกข์ขึ้นมา ทุกข์เพราะเรามีศรัทธามีความเชื่อขึ้นมา แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา

ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา เวลาเป็นอริยสัจ อริยสัจเป็นตรงไหน ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงนะ ธรรมเห็นเป็นอย่างหนึ่ง กิเลสมันเห็นเป็นอีกอย่างหนึ่ง กิเลสมันทำเวลาประพฤติปฏิบัติพอทำเป็นพิธี นี่ไง เดี๋ยวนี้ปฏิบัติพอเป็นพิธี เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ก็เดินจงกรมพอเป็นพิธี พอเป็นพิธีก็วาสนาของคนไง

เวลาครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่สิงห์ทองอย่างนี้ หลวงปู่จวนอย่างนี้ ครูบาอาจารย์ท่านชื่นชมนะ ท่านอยู่ป่าอยู่เขาของท่านนะ เวลาท่านประพฤติปฏิบัติของท่านอยู่คนเดียว อยู่กับชาวไร่ อยู่กับชาวป่าชาวเขา เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาขึ้นมาทางเป็นร่อง ทางเป็นร่องทำอวดใคร ทำขึ้นมาค้นคว้าหาใจของตน ทำขึ้นมาเพื่อกิเลสตัณหาความทะยานอยากของตนที่อดที่อยากที่ทุกข์ที่ยากที่ไปกระทำกระทำทำไม ธรรมเห็นเป็นอย่างหนึ่งเพราะอะไร เพราะท่านมีอำนาจวาสนา ท่านเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ได้ฟังครูบาอาจารย์เทศนาว่าการมา มันจะแสวงหาสัจจะหาความจริงขึ้นมา เวลาครูบาอาจารย์อบรมสั่งสอนแล้วออกค้นคว้าหาสัจจะหาความจริง

ถ้ามันเป็นธรรม ถ้ามันเป็นธรรมแล้วมันรื่นเริง มันอาจหาญ มันชื่นใจ มันพอใจจะทำไง มันพอใจจะทำเพราะมันจะค้นคว้าไง เพราะอะไร เพราะมันสะเทือนใจ เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านไม่ใช่ว่าจนตรอกแล้วมาบวช มาบวชเป็นพระ เวลาของท่าน ท่านก็มีพ่อมีแม่มีญาติพี่น้องเหมือนกัน ญาติพี่น้องขึ้นมาก็อยากให้มีครอบครัว อยากจะให้มั่นคงในชีวิต หลวงปู่จวนท่านถามพ่อแม่ของท่านเอง ให้สึกจากพระไปมีครอบครัวไง ท่านบอกว่า

"สึก สึกเลย แต่ต้องหายาขนานหนึ่งมาให้"

"เอายาอะไร โอ้โฮ! หมอเยอะแยะไปหมด เอาอะไรก็ได้"

"ยาที่กินแล้วไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย"

ให้หายามาให้ นี่เวลาท่านต่อรอง นี่ไง ท่านต่อรองว่าถ้ามียาดีที่กินแล้วมันไม่ตาย กินแล้วมันอยู่เป็นนิรันดร์ ถ้ามียาอย่างนั้นแล้วจะสึกเลย แล้วกินยานั้น พ่อแม่หาให้ได้ไหม ญาติพี่น้องหาได้ไหม ใครหาได้ไหม หาไม่ได้ไง

นี่ไง เวลาสัจธรรม สัจธรรมเห็นอย่างหนึ่งนะ สัจธรรมนะ สัจธรรมจะพยายามประพฤติปฏิบัติให้มีคุณธรรมขึ้นมาในใจ ให้มันมีสัจจะมีความจริง ให้มีมรรคมีผลขึ้นมาในหัวใจนี้ ไม่ใช่ปรารถนาความอยากดัง อยากใหญ่ อยากให้คนนับหน้าถือตา

พรหมจรรย์นี้เพื่อพรหมจรรย์ ถ้าพรหมจรรย์เพื่อการยอมรับของเขา พรหมจรรย์เพื่อให้คนนับหน้าถือตา พรหมจรรย์เพื่อจะสั่งสอนคนอื่น พรหมจรรย์นั้นไร้สาระ มันเป็นไปไม่ได้ มัน

เป็นไปไม่ได้หรอก

แต่พรหมจรรย์เพื่อพรหมจรรย์ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านพรหมจรรย์เพื่อพรหมจรรย์ของท่าน เวลาพรหมจรรย์ของท่าน ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ของท่าน

เขาแสวงหาเอง ธรรมเป็นอย่างหนึ่ง สัจธรรมๆ ที่มันจะเป็นความจริงขึ้นมามันต้องชำระล้าง ต้องฆ่ากิเลสในใจของตน ถ้ามันชำระล้างฆ่ากิเลสในใจของตนแล้ว เห็นไหม เพราะคนทำมา คนที่ทำมาแล้วมีคุณธรรมในหัวใจขึ้นมาอันนั้นแล้ว ถ้ามีคุณธรรมในหัวใจ ถ้าเป็นธรรมนะ มักน้อย สันโดษ มักน้อย สันโดษนะ

เวลาเห็นคน เห็นสังคม หลวงตาท่านพูดประจำ นี่ไง เราเหมือนกับพูดกับสัตว์ มันพูดไม่รู้เรื่อง มันมีความเห็นอย่างหนึ่ง สังคมโลกมีความเห็นอย่างหนึ่ง เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นคณิตศาสตร์ เป็นประวัติศาสตร์ ธรรมะไม่รู้

ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วไปค้นคว้ากันในอินเดีย บ้านนางวิสาขาห่างจากเชตวันเท่าไร บ้านของพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ บ้านของอนาถบิณฑิกเศรษฐีนั่นไง นั่นเชตวัน นั่นนาลันทา

นั่น! นั่นศึกษา ศึกษานี่ไง สิ่งนั้นมันเป็นประวัติศาสตร์

สิ่งนั้นธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยคือคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลา "ให้ปฏิบัติบูชาเราเถิด ให้ปฏิบัติบูชาเราเถิด" ถ้าธรรมเห็นอย่างหนึ่งนะ กิเลสเห็นอย่างหนึ่ง กิเลสเห็นเรื่องโลก เห็นเรื่องโลกนั่นเป็นสติเป็นปัญญาศึกษามาๆ การศึกษามันเป็นระดับพื้นฐานของสังคม ระดับสั่งสอนของชาวพุทธ

ดูชาวพุทธสิ ดูแต่ละแว่นแคว้นที่นับถือพระพุทธศาสนา นับถือพระพุทธศาสนานะ ด้วยภูมิประเทศ ภูมิประเทศอย่างหนึ่ง ความเป็นอยู่ของพระพุทธศาสนาก็อย่างหนึ่ง นี่สิ่งที่เป็นอย่างหนึ่ง แต่เวลาจะเอาข้อเท็จจริงขึ้นมา เห็นไหม เอาข้อเท็จจริงขึ้นมา เวลาประพฤติปฏิบัติเป็นตามความจริงหรือไม่

ถ้าเป็นตามความจริงสัจธรรมๆ สัจธรรมมันเป็นธรรม แต่ถ้ามันเป็นกิเลส กิเลสเห็นอีกอย่างหนึ่ง โลกเห็นอีกอย่างหนึ่ง ถ้าโลกเห็นอีกอย่างหนึ่ง โลกก็พิจารณาของโลกนั้นไป ถ้าโลกพิจารณาของโลกนั้นไป เห็นไหม มันระดับของทาน ระดับของวัฒนธรรม วัฒนธรรมของชาวพุทธ แค่ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เพราะธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมาแล้วให้อภัยต่อกัน พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งสันติภาพ สันติภาพด้วยคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วจะเป็นสันติภาพในหัวใจของตน เป็นภราดรภาพเป็นการยั่งยืนในใจของตน ถ้าเป็นสัจจะ ถ้าเป็นความจริง

ถ้าเป็นสัจธรรม สัจธรรมเลอเลิศมีคุณค่า ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่งใหญ่มาก ยิ่งใหญ่ครอบ ๓ โลกธาตุ

๓ โลกธาตุเพราะจิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ กามภพ รูปภพ อรูปภพ มันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันได้ผ่านภพชาตินี้มา ผ่านวัฏฏะนี้มา เวลาจะทำลายวัฏฏะ ทำลายวัฏฏะในหัวใจ วิวัฏฏะ วิวัฏฏะมันจะออกไปจากวัฏฏะนี้ ถ้าออกจากวัฏฏะนี้ใครจะเป็นคนออก เวลาเกิดมาใครเป็นคนเกิด

เราเกิดมากับพ่อกับแม่นะ **เวลาเกิดกับพ่อแม่ พ่อแม่คือพระอรหันต์ของลูก พ่อแม่นี่มีบุญคุณมหาศาล นั่นพ่อแม่ในภพชาติปัจจุบันนี้**

เวลามาบวชเป็นพระ บวชเป็นพระขึ้นมามีอุปัชฌาย์อาจารย์ เวลาอุปัชฌาย์อาจารย์ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเห็นไหม เกิดในธรรม เกิดในธรรม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดจากนางมหา-มายา พระเจ้าสุทโธทนะ เวลาเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาจากเจ้าชายสิทธัตถะจะเกิดเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรลุธรรม ตรัสรู้ธรรม มันเป็นสัจธรรม เป็นสัจธรรม เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ของเราเวลาเกิดมา เราก็มีพ่อมีแม่ด้วยกันทั้งนั้น เราเกิดมาแล้ว เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธ-ศาสนา แล้วพระพุทธศาสนา เราเกิดกับโลก เราอยู่กับสังคมโลก

มา สังคมโลกเป็นสังคมของโลกนะ ถ้าคนเราเวลามีความทุกข์ความยากก็อยากจะประสบความสำเร็จ อยากมีความสุข ความสุขที่ตะครุบเงา ความสุขของโลกๆ ไม่มีที่สิ้นสุด กิเลสตัณหาความทะยานอยากมันไม่เคยพอ โลกนี้มี ๕ ใบ มันยังไม่พอกับคนที่อยากครองโลก มันเป็นไปไม่ได้ กิเลส ถมทะเลไม่เต็ม ถมเท่าไรก็ไม่เต็ม

แต่เวลาจะไปเต็ม เวลาเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา ธรรมเห็นเป็นอีกอย่างหนึ่ง ธรรมเห็นเป็นอีกอย่างหนึ่ง เห็นไหม เราเกิดมา เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ เวลาเกิดมาแล้วมันมีอำนาจวาสนา มีสติมีปัญญา มีอำนาจวาสนานะ เราได้เห็น เห็นไหม ดูสิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันยังระลึกได้เลย “เราต้องเป็นอย่างนี้หรือ เราต้องเป็นอย่างนี้หรือ เราต้องไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย”

ในพระพุทธศาสนา ในศาสนาพุทธเรา เวลาคนตายนี่เอาไปเมรุวน ๓ รอบ กามภพ รูปภพ อรูปภพ เอาน้ำมะพร้าวล้างหน้า **กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา** แสดงอภิธรรม แสดงอภิธรรมเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปแสดงโปรดพระมารดาได้เป็นพระโสดาบัน แสดงธรรมขึ้นมาจนสิ้นสุดสิ้นกิเลสไป

สิ่งที่ทำเขาเอาสิ่งที่มีคุณค่ามาอบรมมาสั่งสอน พระพุทธศาสนาก็เป็นพิธีกรรม ก็ไปทำเป็นพิธี ไม่ได้เฉลียวใจ ไม่ได้คิดเลย เพราะไม่มีอำนาจวาสนา กิเลสเห็นเป็นอย่างหนึ่ง เห็นเขาต้มเห็นงานพิธีเขา เห็นคนมีอำนาจวาสนามาทอดผ้า โอ๋ย! คนตายนี่ยิ่งใหญ่เพราะคนมาก โลกเห็นเป็นอย่างหนึ่ง

แต่สัจธรรมๆ เขาเตือนอยู่ เขาเตือนให้เราได้คิด เขาเตือนถึงชีวิต เขาเตือนถึงความทุกข์ความยากในใจ แล้วเรามีสติปัญญาระลึกได้หรือไม่ ถ้ามีสติปัญญาระลึกได้ หน้าที่การงานของเรา เราก็หาเลี้ยงชีพ ดูพระเราสิ พระเราเช้าบิณฑบาตด้วยปลีแข้งเลี้ยงชีพของตน เลี้ยงชีพไว้เพื่อประพฤติปฏิบัติ ไม่ใช่เลี้ยงชีพไว้อมทุกข์นะ ถ้าไม่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเลี้ยงไว้อมทุกข์ ตัวอยู่ในวัดคิดแต่ข้างนอก คิดถึงสังคมภายนอก โอ๋ย! คนนั้นมีความสุข ความสุขที่ไหน

ดูสิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้เป็นกษัตริย์ยังละทิ้ง กษัตริย์ในสมัยพุทธกาลละราชสมบัติมาบวชเป็นพระ บวชเป็นพระเพื่อจะได้ประพฤติปฏิบัติ เพื่อจะได้ค้นคว้า เพื่อจะได้ความจริง ธรรมเห็นอย่างหนึ่ง ผู้ที่มีสติมีปัญญาเขาเห็นอย่างหนึ่ง เห็นที่จะออกจากวัฏฏะ เห็นในการประพฤติปฏิบัติ เห็นที่จะหักวัฏฏะ หักกรงขังของกิเลสที่มันขังหัวใจนี้ไว้

เวลาเรามาประพฤติปฏิบัติถ้ามันปฏิบัติโดยธรรม ถ้าปฏิบัติโดยธรรมคนที่มีสติมีปัญญาจะปฏิบัติโดยธรรม ถ้าปฏิบัติโดยธรรมมันรื่นเริงอาจหาญ ทางจงกรมนี่ปรารถนา มีความปรารถนา แต่เวลามันเห็นโดยกิเลสเห็นอีกอย่างหนึ่ง เห็นทางจงกรมแล้วคอตกเลย ทำไมมันต้องมาทุกข์มายากอย่างนี้ ทำไมต้องมาลำบากลำบนอย่างนี้ ทำไมไม่บรรลุธรรมโดยฉับพลัน

บรรลุโดยฉับพลัน ฉับพลันที่ไหน โดยฉับพลันที่เขาเป็นจริง เวลาบรรลุธรรม เวลาครูบาอาจารย์เรา เห็นไหม ช้างกระดิกหู

งูแลบลิ้น เวลามันเป็นจริง เป็นจริงอย่างนั้นจริงๆ เวลามันเป็นจริงขึ้นมา เวลามันชำระล้างกัน ช้างกระดิกหู งูแลบลิ้นเพราะอะไร เพราะความคิดของคนมันไว ความคิดของคนนี่เรื่องของหัวใจ เรื่องของสัจธรรม ถ้ามันเป็นจริงเป็นจริงอย่างนั้น

แต่กว่าจะช้างกระดิกหู งูแลบลิ้น งูมันมาจากไหน ช้างกว่ามันจะผสมพันธุ์ ผสมพันธุ์แล้วมันจะท้อง ท้องเสร็จแล้วกว่ามันจะคลอดลูกมันมา เวลาคลอดลูกมันมาเลี้ยงมาด้วยความทะนุถนอมของแม่มัน แม่มันต้องคอยดูแลรักษาอยู่อีก ๓ ปี ๔ ปี มันถึงจะพ้นจากแม่มันไปได้ แล้วกว่ามันจะโตมา แล้วมันฉลาดหรือมัน...

เวลาเส้นทางอพยพของมัน เส้นทางหาอาหารของมัน นี่ถ่ายทอดวิชาความรู้ของช้างเพื่อสายพันธุ์ของมัน แล้วมันเติบโตขึ้นมา พอเป็นช้างขึ้นมามันอาศัยอาหาร เวลามันร้อนขึ้นมาใบหูมันเป็นการระบายความร้อน มันพัดของมัน ช้างกระดิกหู กว่าที่มันจะกระดิกหูมันต้องมีที่มาที่ไป ช้างกระดิกหู งูแลบลิ้นน่ะมันปั๊บ เราก็ช้างกระดิกหูเลยนะ

ธรรมะไปอย่างหนึ่ง ธรรมะมันมาจากทาน ศีล ภาวนา ศีล สมาธิ ปัญญา ระดับของทาน ทาน ศีล ภาวนา ระดับของทานเพราะเรามีหัวใจ เรามีผู้ให้อภัยกับคนอื่น เรามีโอกาส ให้โอกาสคนอื่นที่ได้ประพฤติปฏิบัติ เราก็มีโอกาสได้ประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราไม่ให้ทานใครด้วยอภัยทาน ด้วยความเห็นด้วยมุมมองที่ดีในความขัดแย้งนั้นมันจะไปปฏิบัติอะไรกัน

ในความขัดแย้งนั้น ในเมื่อสังคมร่มเย็นเป็นสุข สมณะชีพราหมณ์จะได้ประพฤติปฏิบัติ ในสังคมที่มีแต่สงคราม ในสังคมที่มีแต่ความขัดแย้ง สมณะจะมานั่งหลับหูหลับตาอยู่เพื่อประพฤติปฏิบัติมันสมควรหรือไม่

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าระดับของทาน เราให้อภัยกับเขา เราให้โอกาสเขา เราเปิดทางให้เขา เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ เราก็มีโอกาสของเรา เราได้ปฏิบัติของเรา ถ้ามันมีปัญหาขึ้นมา เราก็เก็บบริขารของเราเข้าป่าเข้าเขาของเรา เราไปอยู่ของเราองค์เดียว เราจะประพฤติปฏิบัติของเราเพื่อสัจจะเพื่อความจริงในหัวใจของเรา ถ้าธรรมมันเห็นอย่างนี้

ธรรมเห็นอย่างหนึ่งนะ แต่กิเลสมันเห็นเป็นอีกอย่างหนึ่ง แล้วถ้ามีกิเลสเห็นอย่างหนึ่ง เวลากิเลสมันปั้นแต่ง มันศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา พระอรหันต์ว่างหมดเลย โอ๋ย! หัวใจนี้ยิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่ด้วยทิฏฐิมานะ ยิ่งใหญ่ด้วยความเห็นผิด ยิ่งใหญ่รอวันเวลาล่มสลาย ล่มสลายเพราะอะไร กิเลสเต็มหัวใจไง

เวลากิเลสเต็มหัวใจ ศึกษามาแล้วนะ เวลาคนที่ศึกษาคนที่มีสติปัญญานะ มีสติปัญญาศึกษาแล้วมันเข้าใจธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหมดล่ะ แล้วมันจัดตั้ง เวลามันจัดตั้งขึ้นมาหัวใจมันเป็นอย่างนั้นหมดล่ะ ทำสิ่งใดมีความรู้ความเห็นเหมือนหมดเลย เหมือนแต่ไม่มี

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเรานะ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาหลวงปู่มั่นนะ เวลาท่านวิหารธรรมของท่าน ท่านนั่งสมาธิภาวนาของท่าน เวลาธรรมมันเกิดเป็นภาษาบาลี ดูสิ ท่านเอาไว้ฝากหลวงตาพระมหาบัว ธรรมเกิดแล้ว แต่ยังไม่พูด รอมหามาก่อน เวลาหลวงตาท่านมา เห็นไหม เวลาท่านไปวิเวก ท่านกลับมา เวลาท่านกลับมานะ

“เอ้า! ใครเป็นมหาตอบโว้ย ใครเป็นมหา”

เวลาธรรมะท่านฝากกัน เวลาธรรมเห็นอย่างหนึ่ง เห็นอย่างหนึ่งให้บุคคลได้เชาวน์ได้ปัญญา ได้หนทาง ได้แนวทางในการปฏิบัติ ท่านก็ตั้งประเด็นของท่านขึ้น “เอ้า! ใครเป็นมหาตอบ” คนที่มีธรรม คนที่มีธรรมในหัวใจ ธรรมเห็นอย่างหนึ่ง หลวงปู่มั่นท่านเป็นพระอรหันต์

หลวงตาพระมหาบัวท่านเป็นลูกศิษย์ลูกหาที่พยายามขวนขวายที่จะประพฤติปฏิบัติเพื่อจะเอาตน เอาใจของตนหักวัฏฏะ ออกจากวัฏฏะให้เป็นวิวัฏฏะ เวลาท่านให้มา ไม่ใช่อวดรู้อวดเห็น จะฉอเลาะ จะออเซาะ แหม! มีบาลีมา “ใครเป็นมหาตอบโว้ย ตอบ” ท่านนิ่ง ท่านรู้ว่าสิ่งๆ นี้ท่านจะฝากมีประเด็นจะให้ ให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของท่าน ท่านนั่งเฉย เงียบ

แล้วหลวงปู่มั่นท่านตั้งประเด็นขึ้นมาเอง แล้วท่านก็ตอบเอง แล้วหลวงตาท่านเป็นมหา ท่านบอกว่าเราเรียนมา เรารู้ทั้งนั้นอักษรมันต้องสมาส พอแปลแล้วแปลเป็นภาษาบาลี แปลเป็นภาษาไทย **แต่เวลาของท่าน ท่านแปล แปลธรรมะตีหัวกิเลส**

ท่านบอกว่ามันกินใจกว่าเยอะเลย มันสะเทือนใจกว่าเยอะเลย นี่ธรรมเห็นอย่างหนึ่งๆ

ถ้าเป็นกิเลสมันก็แซงหน้าแซงหลังไง อ๋อ! ตั้งบาลีมา ฉันเป็นมหา ฉันตอบเลย ถ้าตอบไปแล้วนะ มันก็เป็นเรื่องโลกไง กิเลสเห็นอีกอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งก็ด้วยทิฏฐิมานะของตน ด้วยความยิ่งใหญ่ของตน ด้วยความอหังการของตนว่ามันจะเป็นธรรม ไม่เป็น มันไม่เป็นธรรมเพราะอะไร เพราะมันเป็นความจำ มันจำมา มันศึกษามา ภาษาๆ ภาษาที่มันแปลภาษา ภาษาก็คือภาษา แล้วถ้ากิเลสมันจำมา จำมามันก็อ้างอิงทั้งนั้น สิ่งที่อ้างอิงก็เป็นความอ้างอิง

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่งใหญ่สะอาดบริสุทธิ์ แต่ด้วยกิเลสตัณหาความทะยานอยากของเราไง เราศึกษามา ศึกษามาก็เป็นความจำทั้งนั้น แล้วความจำทั้งนั้นกิเลสมันยุมันแหย่ นี่ไง เวลากิเลสมันนำพาให้คิดแบบนั้น แล้วให้ประพฤติปฏิบัติไปล้มเหลว ปฏิบัติไปว่างเปล่า ปฏิบัติไปไม่มีสิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอัน เวลาศึกษามา ศึกษามาเพื่อประพฤติปฏิบัติ

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติของท่าน เวลาท่านออกวิเวกของท่าน ท่านแสวงหาความสงบของท่าน หลวงปู่เสาร์ท่านพาหลวงปู่มั่นออกวิเวกเพื่อหาความสงบของใจเข้ามา เวลาจิตใจมันสงบเข้ามา กว่ามันจะสงบระงับเข้ามา พอสงบระงับแล้วพยายามฝึกหัดภาวนา ฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญามันก็ยังไม่ไปเลย

โธ่! กิเลสนะ เวลาผู้ที่ภาวนาไปมันจะเห็นคุณค่าเลย คุณค่าของสุตมยปัญญา ปัญญาการศึกษา การศึกษาเพราะว่าธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ การปริยัติต้องมีการศึกษา ถ้าไม่มีการศึกษาประเพณีวัฒนธรรมของเราไม่อยู่ สิ่งที่มันอยู่ได้เพราะอะไร

เพราะมีการศึกษา เป็นมหา เป็น ๖ ประโยค ๗ ประโยค เวลาเราไปศึกษามา ศึกษามา เห็นไหม เราไปวัดไปวา พระวิปัสสนาจารย์ๆ วิปัสสนาจารย์มันก็ท่องจำกันมา อภิธรรมๆ มาท่องอาการของใจร้อยแปดดวง ความคิดอย่างนี้มันจะเป็นดวงนั้นดวงนั้น พยายามท่องไว้ แล้วพยายามทำใจของเราให้เป็นดวงอย่างนั้น เวลามันเกิดขึ้นมาแล้วไม่เห็นนะ ได้แต่ท่องจำไว้ แล้วสิ่งที่ท่องจำไว้นี่กิเลสเห็นอย่างหนึ่ง แล้วมันก็เป็นประเพณีวัฒนธรรมของชาวพุทธไง

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา สิ่งที่เรียนนะ เรียนมามันเป็นแนวทาง แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมามันต้องค้นคว้าหาความจริง ค้นคว้าหาความจริงขึ้นมาเพราะอะไร เพราะจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราต้องทำความสงบใจเข้ามา จิตตภาวนา การภาวนาเขาใช้จิตภาวนา เขาไม่ใช้สมองใช้สัญญาใช้ความจำมาภาวนา ใช้สมองใช้ความจำขึ้นมา กิเลสมันก็ยุมันก็แหย่ มันก็สร้างภาพ เห็นภาพนั้น เห็นนิมิต บอกโอโฮ! เห็นคนนู้น ไร้สาระ การเห็นมันเห็นด้วยจริตนิสัย แต่ถ้าคนที่ไม่มีจริตนิสัยเห็นโดยอุปาทาน

ดูพลังงานสิ พลังงานไฟฟ้าสถิตในอากาศมีทั้งนั้น ใครใช้ประโยชน์มันได้บ้าง แต่เวลาไฟฟ้าฝ่ายผลิตโรงงานที่มันสร้างกำลังไฟฟ้าออกมาโดยสายส่งมา มันทำให้มีอุตสาหกรรมให้มีความสว่างกับเมือง ให้สว่างกับธุรกิจต่างๆ ทำไมมันใช้ประโยชน์ได้ล่ะ เพราะอะไร เพราะเขามีสายส่งของเขา เขาควบคุมของเขา

นี่ก็เหมือนกัน โอ้โฮ! ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะเป็นธรรมชาติ มันมีอยู่ดั้งเดิมอยู่แล้ว ธรรมน่ะกิเลสเห็นอย่างหนึ่ง กิเลสมักง่าย กิเลสออดอ้อน กิเลสออเซาะ ออเซาะธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ออเซาะสัจธรรมว่ามันจะเป็นความจริงของตน ไร้สาระ

เวลาคนที่ภาวนาถ้ามันจะเข้าสู่สัจธรรมๆ นะ ธรรมะเห็นอีกอย่างหนึ่ง ธรรมะเป็นอีกอย่างหนึ่งเป็นสัจจะเป็นความจริงแล้วธรรมะที่จะเป็นอย่างหนึ่ง เป็นอย่างหนึ่งเป็นมาจากไหน เป็นมาจากเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม อยู่ในพระไตรปิฎก มีการศึกษา ใครก็ศึกษา ใครก็ได้เรียนรู้มาทั้งนั้น กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง

ในสมัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาที่พระจุนทะไปเห็นพวกนิครนถ์ พวกเดียรถีย์ เวลาอาจารย์เขาตายไป เขามีการขัดแย้งกัน เขามีการกระทบกระเทือนกัน มาเล่าให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฟัง พระจุนทะน้องชายของพระสารีบุตร แล้วบอกว่า ในพระพุทธศาสนามันไม่ควรจะเป็นอย่างนั้น

แล้วถ้าเป็นอย่างนั้นเป็นเพราะเหตุใด เป็นเพราะว่าเขาไม่มีวินัย ไม่มีธรรมและวินัย พระจุนทะเป็นผู้ที่นิมนต์ให้องค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติ บัญญัติวินัย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก "บัญญัติไม่ได้ มันไม่มีใครทำสิ่งใดผิดที่เราจะไปบัญญัติขึ้นมา" มันต้องรอให้เริ่มตั้งแต่พระสุทินเป็นพระองค์แรก เป็นพระองค์แรกที่เป็นลูกเศรษฐี เป็นลูกผู้ชายคนเดียว เวลาบวชมาแล้วกลับไปบ้านทีไรพ่อแม่ก็อ้อนวอน อ้อนวอนว่าต้องการผู้สืบทายาท เพราะยังไม่มีธรรมวินัยไง พระสุทินก็ทำไปด้วยคำอ้อนวอนของแม่ ทำไปแล้วได้นายพีชมา นายพีชเวลาเกิดมาแล้วก็ได้มาบวชก็เป็นพระอรหันต์ต่อไป สิ้นก็ไม่มีใครสืบต่อเหมือนกัน นี่พูดถึงว่า เวลาที่ยังไม่มีธรรมและวินัย

แต่เวลาพระจุนทะอาราธนาให้องค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าบัญญัติธรรมและวินัย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าบัญญัติธรรมและวินัยมา มันมีผู้กระทำมีเป็นบัญญัติและอนุบัญญัติ เวลาบัญญัติแล้วมันก็ยังมีพระหน้าด้าน พระทำผิดพลาดไป ท่านก็บัญญัติๆ บัญญัติมา เห็นไหม ธรรมและวินัยมันมีมาแต่นั่น แล้วก็ท่องจำกันมาจากโดยให้พระอานนท์ กับพระอุบาลีเป็นผู้ทรงจำมา

เวลาพระกัสสปะทำสังคายนาธรรมและวินัยที่ว่าจะต้องการให้ศาสนายั่งยืน เวลาศึกษามามันก็มีต้นขั้วมาทั้งนั้น มันมีบาลี มีอรรถกถา ที่ได้ศึกษามา ศึกษามาๆ แล้วเวลาจะโจมตีกัน

ก็โจมตีว่าอันนั้นผิด อันนั้นถูก อันนั้นผิด อันนั้นถูก สิ่งใดที่มันเป็นประโยชน์กับเรา สิ่งที่มันจะผิดมันจะถูกมันก็อยู่ในพระไตรปิฎกนั้นเป็นธรรมเป็นวินัย แล้วธรรมวินัยบอกว่า "กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง" แล้วศาสนามันเจริญ เจริญที่ไหนล่ะ มันเจริญที่วัดวาอาราม มันเจริญสิ่งที่ปลูกสร้าง มันเจริญที่ไหน

เวลามันเจริญขึ้นมา มันต้องเจริญในหัวใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น มันเจริญเพราะมันเป็นธรรมไง นี่ไง ธรรมเห็นอีกอย่างหนึ่ง เวลาที่มันเจริญ มันเจริญขึ้นมาอย่างนั้น เจริญขึ้นมาจากผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเป็นธรรมทายาท ธรรมทายาททรงธรรมทรงวินัย ทรงธรรมทรงวินัยทรงในหัวใจนั้น หัวใจนั้นเป็นผู้หักวัฏฏะ หัวใจนั้นเป็นผู้หักกิเลส หัวใจนั้น เห็นไหม

ธรรมเห็นอีกอย่างหนึ่ง เห็นอีกอย่างหนึ่งเห็นความสำคัญของการเดินจงกรม การนั่งสมาธิภาวนา เห็นการรักษาหัวใจของตน เห็นการยกธงขึ้น ยกหัวใจขึ้น ยกหัวใจขึ้นให้มีมาตรฐานขึ้น ทำความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบของใจเข้ามา

การศึกษานี้มีความสำคัญไหม การศึกษามีความสำคัญ มันเป็นปริยัติ มันเป็นสุตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการศึกษา แต่เวลาศึกษาแล้วธรรมวินัยก็บอกศึกษามาให้ประพฤติปฏิบัติ เวลาคนมีการศึกษาแล้ว ศึกษามาแล้วเขาก็มีวิปัสสนาจารย์ ศึกษาอภิธรรมๆ แล้วศึกษาอภิธรรมศึกษาไว้ทำไม ศึกษาไว้ประพฤติปฏิบัติ แล้วปฏิบัติได้ผลจริงอย่างนั้นหรือไม่ล่ะ ศึกษาอภิธรรม

ศึกษาไว้โต้แย้งกัน ศึกษาไว้ให้น้ำลายแตกฟอง ไม่ประพฤติปฏิบัติล่ะ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาก็รู้หนอ รู้หนอ เท่าหนอๆ มันหนออะไร

เวลากิเลสตัณหาความทะยานอยากนะ ตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา ตัณหาคือความอยากได้อยากดี วิภวตัณหาคือการผลักไส ตัณหามันมีของมันโดยธรรมชาติของมันอยู่แล้ว แล้วศึกษามา ศึกษามารู้รวมคำ มันก็รู้อยู่อย่างนั้น นี่ไง กิเลสเห็นอย่างหนึ่ง ศึกษามาๆ มันเป็นความรู้ของตน ศึกษามาว่าสิ่งนี้ตัวมีความรู้ ความรู้อันนั้นเอาไว้อวดว่ามีความรู้ ความรู้นั้นไม่ได้ชำระล้างกิเลส ความรู้นั้นไม่ได้สร้างสมตนเองขึ้นให้มีกำลังขึ้นมา ให้มีฐานขึ้นมา ให้มันเป็นสัจธรรมขึ้นมา

ธรรมทายาทๆ กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญจากธรรมทายาท ทายาทโดยธรรม ทายาทโดยธรรมมันเกิดที่ไหน ธรรมมันเกิดในหัวใจ ถ้าหัวใจมันเกิดมาอย่างไร เพราะอะไร เพราะความไม่รู้ เพราะอวิชชามันถึงเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วถ้ามันรู้มันเห็นของมันขึ้นมา มันสำรอกมันคายออกไปขึ้นมา มันจะเป็นอิสระของมันขึ้นมา อิสระอย่างไร ธรรมเห็นอย่างหนึ่ง เห็นโดยการประพฤติปฏิบัติ เห็นโดยหัวใจของตน เห็นด้วยมาตรฐาน ด้วยอริยสัจ

เวลาความทุกข์ๆ เวลาทุกข์ ทุกข์อยู่ที่ไหน ทุกข์อย่างหยาบๆ ทุกข์อย่างละเอียดสุด ความอาลัยอาวรณ์ ความอาลัยอาวรณ์นะ อย่างทุกข์ เราทุกข์อะไร ทุกข์เพราะไม่มีตังค์ เวลา

พูดถึงเรื่องทุกข์นี่นะ ชาวพุทธเหยียบย่ำและถากถาง ทุกข์เพราะอะไร ทุกข์เพราะว่าทรัพย์จาง แล้วหัวเราะกันคิกคักๆ โอ๋ย! ฉันทรัพย์จาง ทุกข์เพราะยังไม่ได้กินเหล้า ทุกข์เพราะยังไม่ได้เสพกาม ทุกข์เพราะยังไม่ได้เล่นการพนัน เวลาเขาพูดกัน เขาพูดเสียดสี นั่นเป็นความทุกข์ของเขา ทุกข์เพราะยังไม่ได้ดื่มเหล้า ทุกข์เพราะยังไม่ได้เที่ยวกลางคืน ทุกข์เพราะยังไม่ได้เอาเงินไปผลาญ นั่นเป็นความทุกข์ของเขา

นี่ไง แต่พอประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้ว ทุกข์คืออะไร ครูบาอาจารย์ของเราอยู่ในป่าในเขา อาหารการกินมีบ้างไม่มีบ้าง ไม่เป็นไร อด ๓ วัน ๔ วัน นี่เรื่องปกติ อยู่ในป่าในเขานี่เดินไป ถ้ามันมีที่พักที่ไหนก็พัก บิณฑบาตได้ก็ฉัน ไม่มีก็ไม่ต้อง กินลมไป เอาความจริงของเราขึ้นมา

เวลาสมัยครูบาอาจารย์ สมัยหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทุกข์ยากมาก คำว่า "ทุกข์ยากมากนั้น" เพราะสมัยนั้นประชาชนยังน้อย ทางภาคอีสานภาคต่างๆ ป่าเขานี่เต็มไปหมด สัตว์ป่านี่เต็มไปหมด แล้วเราค้นคว้าหาความจริงในหัวใจของเรา เวลามันเป็นความจริงความจังขึ้นมา ไปอย่างนั้นทุกข์ไหม ถ้ามองทางโลกทุกข์ทั้งนั้น คนบ้าหรือต้องมาทรมานตนอย่างนี้ คนบ้าใช่ไหมที่เข้ามาเพื่อความทุกข์ยากนั้น

แต่ธรรมเห็นอีกอย่างหนึ่ง เพราะอยู่สุขอยู่สบาย อยู่ที่มีคนนับหน้าถือตา อยู่ที่คนอุปัฏฐากอุปถัมภ์ อยู่แล้วมันก็อ้วน อ้วนกินแบบหมู อยู่แบบหมู อยู่แบบไร้ค่า อยู่แบบไม่มีเกียรติ

อยู่แบบต้องรอให้คนอื่นดูแลรักษา ให้เขามานับหน้าถือตา เราออกวิเวก ออกค้นคว้า ออกหาความจริงของเรา เข้าป่าเข้าเขาไป เรามีเกียรติ เรามีศักดิ์ศรี เรามีความเป็นมนุษย์ เรามีการค้นคว้าหาสัจจะความจริง เวลามันมีสิ่งใดบีบคั้นขึ้นมา มันไม่มีสิ่งใดเพื่อเป็นที่พึ่งอาศัยเลย ที่บิณฑบาตก็ไม่มี สิ่งใดก็ไม่มี ไม่มีก็เดินไปข้างหน้า ถ้ามันไปเจอที่ไหนก็ได้ฉันที่นั่น ถ้าไม่ได้ฉันก็ไม่เป็นไร

อำนาจวาสนาของตน วาสนาของคนนะ ไปเพื่ออะไร ไปเพื่อทรมานกิเลส เพราะกิเลสในหัวใจมันยิ่งใหญ่ กิเลสมันคอยให้คนมาส่งมาพะเน้าพะนอ กิเลสมันต้องการให้คนนับหน้าถือตา เราไม่ต้องการ เวลาไปแล้วมันอ้างว้างว้าเหว่ไม่มีใครคุ้มครองดูแล นั่นก็อยู่ที่วาสนาของคน เวลาไปแล้วนะ นั่นน่ะ กิเลส กิเลสทั้งนั้น เราจะต่อสู้มัน เราจะยับยั้งมัน ธรรมเห็นอีกอย่างหนึ่ง ธรรมเห็นอย่างนี้ แล้วครูบาอาจารย์ทำอย่างนี้

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ท่านทำของท่านมา เวลาถ้าที่ไหนถ้ามันเจริญขึ้นมามีคนมาค้ำชูดูแล ท่านบอกเลยศาสนามันจะล่มจมแล้วล่ะ ยิ่งหลวงตาท่านพูดประจำ “ธรรมะไม่เกิดในเทศบาล ๑ เทศบาล ๒” เวลาใครออกไปวิเวก ถ้าออกไปวิเวกไปเอายาฝิ่นกลับมา คือไปเยี่ยมญาติ ไปเยี่ยมลูกศิษย์ของตน ท่านบอก แล้วกลับมา กลับมามีอะไรมา เวลาถ้ากลับมานะ เวลาใครมา พระส่วนใหญ่ โอ๋ย! ไปเที่ยวภูเขานั้น อยู่ในถ้ำนั้น แล้วได้อะไรมา เวลาออกไปกลับมาต้องมีสติ ได้สมาธิ ได้ปัญญากลับมา

ปัญญา ปัญญาของเรานะ ไม่ใช่ปัญญาเกิดจากการศึกษา การศึกษามันสุตมยปัญญาคือการท่องจำ ปัญญาของเราที่มันเกิดทุกข์เกิดยาก เกิดเหตุการณ์ในการกระทบกระเทือนในใจนั้น มันกระทบกระเทือนกับอะไร มันมีสิ่งใดที่มันได้ใช้สติปัญญาแก้ไขแก้ไขอะไรขึ้นมา นี่ธรรมเห็นอีกอย่างหนึ่งๆ

แล้วครูบาอาจารย์ท่านให้ทำความสงบใจเข้ามา ถ้าใจสงบระงับแล้วนี่เป็นลูกศิษย์ตถาคต ลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าจิตมันสงบแล้ว คำว่า "จิตสงบแล้ว" เราจะได้ธรรมทายาท เราจะได้พระภิกษุในพระพุทธศาสนา เพราะจิตที่มันสงบแล้ว สิ่งที่จะสงบระงับมันต้องลงทุนลงแรงด้วยสติด้วยปัญญารักษาใจของตนให้เป็นอิสระ

ใจของเราอยู่ในใต้การควบคุมของมารเพราะอวิชชา อวิชชาคือความไม่รู้จักใจของตน มันปิดหัวใจนี้ไว้ เพราะไม่รู้เผลอได้เกิด เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม การเกิดเพราะอวิชชา เพราะความไม่รู้ ถ้ารู้ไม่เกิด คนเราถ้ามีสติสัมปชัญญะพร้อม เราจะไม่ผิดพลาด แต่ถ้าเราเผลอ เราจะมีความผิดพลาด การเกิด เกิดเพราะอวิชชา เพราะความไม่รู้ เพราะความไม่รู้อันนั้นถึงได้เกิดเป็นมนุษย์ เกิดในพระพุทธศาสนา

เกิดเป็นมนุษย์ เกิดในพระพุทธศาสนา แล้วมีอำนาจวาสนาเกิดมาเป็นมนุษย์ มีสติมีปัญญาขึ้นมา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเกิดมาในสังคมของชาวพุทธเห็นประเพณีวัฒนธรรม เห็นแล้วมีสติมีปัญญาขึ้นมา ค้นคว้าหา

สัจจะความจริง

"เอ๊ะ! เขาบวชกันทำไม พระเขาอยู่กันทำไม เขาทำอย่างไรกัน"

พอศึกษาแล้ว "เอ้อ! มันน่าสนใจ เราก็อยากจะพ้นทุกข์เหมือนกัน เราก็อยากจะประพฤติปฏิบัติของเราเหมือนกัน"

ศึกษาแล้วเราก็ฝึกหัดภาวนา เวลาฝึกหัดภาวนา ภาวนามาเพื่อให้หัวใจเราเป็นอิสระ อิสระจากพญามาร อิสระจากการครอบงำของกิเลส อิสระของกิเลสที่มันพลิกแพลง

คนที่อ่อนด้อย คนที่ไม่มีอำนาจวาสนา เวลาประพฤติปฏิบัติเหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ หยิบโหย่งขึ้นมาทำจ๊อกๆๆ อู้ย! ได้ขั้นนู้น ได้ขั้นนี้นี่ไง กิเลสเห็นอย่างหนึ่ง เพราะอะไร เพราะการประพฤติปฏิบัตินั้นจะว่าจะได้มีคุณธรรมจะได้เห็นธรรม พอได้คุณธรรมได้เห็นธรรมก็ปฏิบัติพอเป็นพิธีแล้วก็ได้คุณธรรม เพราะได้ปฏิบัติแล้วไงก็เหมือนการอบรม เขามีการอบรมธรรม อบรมแบบต่างๆ อบรมแล้วก็ได้ใบประกาศไปคนละใบ นี่ก็เหมือนกัน พอปฏิบัติแล้วเข้าคอร์สเสร็จแล้วมันต้องได้ขั้นนั้นๆ ขั้นของ ๑๐ วัน จบ ๒๐ วันจบไง

พระเรา ๒๐ ปี ยังไม่จบเลย ปฏิบัติหาความจริงของเรานี่ไง ถ้าเป็นความจริงๆ ถ้ามันเป็นความจริงมันต้องทำความสงบใจของเราเข้ามา พอใจสงบระงับเข้ามาขึ้นมาแล้ว มันจะได้ธรรมทายาทๆ จะได้ภิกษุในพระพุทธศาสนา เพราะอะไร เพราะมันเห็นใจของตนไง พอเห็นใจของตนมันเห็นคุณค่าไง

เราเกิดมา เห็นไหม โดยประชาชน กายกับใจๆ แล้วใจมันอยู่ที่ไหน เห็นหน้าไม่รู้ใจ ได้เห็นแต่หน้า ได้เห็นแต่กิริยา เวลาคนเราถ้ามีอาการกระทบกระเทือนกัน มีการโกรธขึ้นมาหน้าแดง เลือดสูบฉีดขึ้นมา นั่นเห็นปฏิกิริยาของมัน เวลามันเครียด เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา ถึงกับทำลายตนเองขึ้นไป นั่นก็กิเลสมันบีบคั้น เวลาเราจะหาหัวใจของตนกลับหาไม่เจอ เวลามันทุกข์มันยากมันบีบมันคั้น รู้นะ อู๋ย! เจ็บปวด อู๋ย! มีแต่ความทุกข์ แล้วเราแก้ไข แก้ไขไม่ได้ อันนี้มันอยู่ที่วาสนาของคน เพราะโดยสัจจะ โดยข้อเท็จจริง คนนับถือพระพุทธศาสนา นับถือพระพุทธศาสนาในทะเบียนบ้านมาก

เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านจะไปเอาหัวใจของคน ท่านไปแสดงธรรม เพื่อให้เขาได้ฟังธรรม เพื่อฟังธรรม เพื่อเตือนสติเขา เพื่อเตือนสติเขาว่า

“สิ่งที่เป็นธรรมโอสถนั้นมีคุณค่าที่สุด เวลามันทุกข์มันยาก ธรรมโอสถมันผ่อนคลายได้”

สิ่งที่เป็นอาหารเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย จริงๆ แล้วเวลาทุกข์จริงๆ แล้วแก้ไขไม่ได้หรอก แต่เพราะว่าเวลากิเลสมันหนา มันก็คิดว่ามันต้องมีความมั่นคงของชีวิต มันก็แสวงหามา มาทับถมตัวของมัน เวลาเกิดอุทกภัย เวลาเกิดไฟไหม้ เขาเรี่ยไรเสื้อผ้า เรี่ยไรสิ่งที่เหลือใช้ เอาไปบรรเทาทุกข์ของคนอื่น อู๋ย! ขนกันมาเต็มเลย เพราะอะไร เพราะซื้อไว้เยอะใช้ไม่หมด นี่ไง เพราะต้องการความมั่นคงของชีวิต ต้องการความเป็นจริงของชีวิต ไอ้นั่นมันแค่เปลือกนอก แค่เป็นความจริง

แต่พระพุทธศาสนาเวลาสอน ลัทธิศาสนาทุกๆ ลัทธิศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี ถูกต้อง แต่ไม่มีศาสนาใดสอนให้พ้นทุกข์ได้ ไม่มีศาสนาไหนสอนให้เข้าไปค้นคว้าหาหัวใจของตนได้ ถ้ามันค้นคว้าหาหัวใจของตน เขาจะปฏิเสธพระเจ้าทันที เขาจะปฏิเสธสิ่งที่ต้องไปพึ่งพาอาศัยทันที แต่ถ้าเขาบอกว่ายังต้องไปพึ่งพาอาศัยคนอื่นอยู่ แสดงว่าจิตใจของเขาต้องไปให้คนอื่นเป็นผู้พิพากษา เขาถึงไม่เอาใจของเขาเป็นอิสระได้

ความที่มีจิตใจเป็นอิสระได้ เราจะต้องค้นคว้าหาหัวใจของตน เราทำความสงบใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามานะ ธรรมเห็นเป็นอย่างหนึ่ง กิเลสเห็นเป็นอีกอย่างหนึ่ง กิเลสเป็นอีกอย่างหนึ่งเลย หยิบโหย่งขึ้นมา ทำพอมักง่าย พอเป็นพิธี แล้วก็โอ้โฮ! มีคุณธรรม มีคุณธรรม

ธรรมอะไร ธรรมเหลวไหล ธรรมทำลายวาสนาของตน เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาในพระพุทธศาสนา มีอำนาจวาสนาสามารถจะพ้นจากกิเลสได้ แล้วประพฤติปฏิบัติไปไม่เอาใจของตนเข้าสู่สัจธรรมเพื่อให้มันพ้นกิเลสไป นี่พอทำเป็นพิธี แล้วกิเลสเห็นเป็นอย่างหนึ่ง เห็นเป็นว่ามันมีชื่อเสียง มีเกียรติศัพท์ เกียรติคุณ มีคนนับหน้าถือตา

พรหมจรรย์เพื่ออะไร

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก พรหมจรรย์เพื่อพรหมจรรย์ พรหมจรรย์นี้ไม่ได้หวังไปแก้ไขใคร พรหมจรรย์นี้ไม่ต้องการให้ใครยอมรับ

พรหมจรรย์นี้ต้องการให้คนยอมรับ คนนับหน้าถือตา มันต้องทำเพื่อเขาไง มันต้องทำเพื่อใจของคนไง ไร้สาระมากเลย เพราะใจของเรา เรายังรักษาไม่ได้เลย ชีวิตของตนทุกคนค้ำประกันชีวิตของตนไม่ได้ ไม่รู้ว่ามันจะสิ้นวาระไปเมื่อไร แม้แต่ชีวิตของเรา ความคิดของเรา เรายังค้ำประกันความคิดของเราไม่ได้ ยกเว้นแต่พระอรหันต์เท่านั้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์ดูแลหัวใจของตน เข้าใจใจของตน เห็นใจของตน ควบคุมใจของตนได้ ถ้าควบคุมไม่ได้เป็นพระอรหันต์ไม่ได้ มีแต่พระอรหันต์กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น นอกนั้นไม่รู้จักใจของตน ค้ำประกันใจของตนไม่ได้

ขนาดใจของเราค้ำประกันไม่ได้ ฉะนั้น เวลาต้องการให้เขานับหน้าถือตา พรหมจรรย์เพื่อเขา เพื่อคนนั้นแสดงว่าเราก็กะล่อนน่ะสิ เราเองน่ะกะล่อน เราเองน่ะเหลวไหล นี่ไง กิเลสเห็นอย่างหนึ่งไง เห็นแบบกิเลสไง ก็เลยกลายเป็นคนกะล่อนหลอกตัวเอง แล้วก็จะไปหลอกคนอื่น

ธรรมเห็นอีกอย่างหนึ่ง ทำความสงบใจเข้ามา พอใจสงบระงับแล้วมันมีสัมมาสมาธิ พอมีสัมมาสมาธิขึ้นมา เราจะเกิดธรรมทายาท เกิดภิกษุในพระพุทธศาสนา เพราะเกิดธรรมทายาทเพราะมันมีความสุขของมัน ถ้ามีความสุขของมันนะ จิตสงบแล้วมีความสุขมีความสงบระงับไง เมื่อมีความสงบระงับมันเห็นพุทธะ พุทธะ เห็นไหม เรามีจิตของเรา เรามีพุทธะอยู่ในหัวใจของเรา

แต่เราไม่เคยเห็นพุทธะของเรา เราค้นคว้าพุทธะของเราไม่ได้ไง เราได้แต่อารมณ์ไง เราได้แต่การศึกษาไง ได้การศึกษาได้มีความจำมา แล้วก็เปรียบเทียบความจำของเราให้เป็นแบบในวินัยนั้น ในธรรมนั้นให้เป็นๆ ธรรมเห็นอีกอย่างหนึ่ง เห็นอีกอย่างหนึ่งคือมันไม่มีอยู่จริงในใจของมัน เห็นอีกอย่างหนึ่ง คือเห็นโดยสัญญาอารมณ์ เห็นโดยการเปรียบเทียบ อ๋อ! เป็นอย่างนี้อย่างนี้เอง อ๋อๆๆ เป็นอย่างนี้ๆ โดยเปรียบเทียบ

แต่ถ้ามันเป็นความจริง อุ๊บ! เงียบกริบเลย โอ้โฮ! มันมหัศจรรย์อย่างนั้น จิตมันมีค่าอย่างนี้ **พระพุทธศาสนาสอนลงสู่ที่หัวใจของสัตว์โลก รื้อสัตว์ขนสัตว์คือรื้อหัวใจดวงนี้ไม่ให้ไปเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ**

แล้วหัวใจดวงนี้ เห็นไหม เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนตั้งแต่เรื่องของระดับของทาน ระดับของทานคือการเสียสละ คือการเปิดหัวใจของตนอย่าให้กิเลสมันบีบคั้นอย่าให้ความตระหนี่ถี่เหนียวมันบีบคั้น ให้มีสติปัญญาเข้าใจพอเข้าใจขึ้นมาเห็นคนเท่ากับคน เห็นสัตว์โลกมันเห็นแล้วมันธรรมสังเวชนะ

จิตหนึ่ง เราก็คนคนหนึ่ง เราก็มีหัวใจ เขาก็มีหัวใจ สัตว์ก็มีหัวใจ เทวดาก็มีหัวใจ พรหมก็มีหัวใจ ทุกสิ่งมีชีวิตมีหัวใจเว้นไว้แต่ที่ไม่มีวิญญาณครอง สิ่งมีชีวิตที่ไม่มีวิญญาณครองไม่มีหัวใจแต่สิ่งที่มีชีวิต ธรรมเห็นอย่างหนึ่งเห็นคุณค่าอย่างนี้แล้วมันเห็นคุณค่าเขา เห็นคนเหมือนคน เห็นคนเท่าคน มันธรรมสังเวชนะ

มันสังเวช สังเวชนั่นมันคือวาสนาของเขา เพราะเราไม่สามารถทำให้คนทุกๆ คนเขาบรรลุธรรมได้ คนที่มันจะบรรลุธรรมได้ เขาต้องประพฤติปฏิบัติของเขา เขาต้องมีคุณธรรมของเขาขึ้นมาของเขา

ถ้ามีคุณธรรมของเขา เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านถึงได้เสียสละชีวิตของท่านทั้งชีวิตอยู่ป่าอยู่เขาให้เห็นเลยว่าท่านเป็นพระอรหันต์ ท่านอยู่โคนไม้ อยู่เรือนว่าง อยู่ในป่ามีความสุข นี่ไง ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุข คำว่า "วิมุตติสุข" มันสุขในหัวใจนั้น มันสุขในคุณธรรมอันนั้น มันไม่ต้องพึ่งพาอาศัยใดๆ ทั้งสิ้น สิ่งที่พึ่งพาอาศัยมันแค่ปัจจัยเครื่องอาศัย

แล้วไอ้ที่กิเลสเห็นเป็นอย่างหนึ่ง มีคุณธรรมๆ ออดอ้อนออเซาะ ฉอเลาะเขาอยู่อย่างนั้นธรรมอะไร ธรรมที่มีคุณค่าแล้วไปรับใช้กิเลสหรือ คุณธรรมไปออดอ้อน ออเซาะ ฉอเลาะกับสังคมกับโลกอย่างนั้นเพื่ออะไร ธรรมไม่มีคุณค่าใช่ไหม

ถ้าธรรมมีคุณค่ามันมีคุณค่า ดูสิ มีการกระทำ **เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กึ่งกลางพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญในใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาเจริญในใจหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านดำรงชีพของท่านให้เป็นสัจจะให้เป็นความจริง ให้ลูกศิษย์ลูกหาเคารพบูชา การเคารพบูชาขึ้นไป เห็นไหม ผู้รู้จริงผู้มีคุณธรรมจริงท่านดำรงชีพอย่างนี้ ท่านทำของท่านอย่างนี้ ท่านมีความสุขมีจริงอยู่**

อย่างนี้ เวลาปัจจัยเครื่องอาศัยมันจะอดมันจะอยาก มันจะทุกข์จะยากอย่างไร อันนั้นมันเครื่องอาศัย

เวลาหลวงปู่มั่นท่านบอกว่า “ก็กินพอเป็นขี้” กินพอให้ลำไส้มีอาหาร กินพอให้ลำไส้มันไม่ให้น้ำย่อยมันกัดกระเพาะ กินพอเป็นขี้ ไอ้เราเห็นขี้มีคุณค่า กิเลสเห็นขี้ ขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้หลง กิเลสเห็นอย่างหนึ่ง ธรรมเห็นอีกอย่างหนึ่ง ธรรมเป็นอีกอย่างหนึ่ง เวลาเป็นอีกอย่างหนึ่งขึ้นมา เวลาเป็นจริงๆ ขึ้นมา เห็นไหม กินพอเป็นขี้ แต่หัวใจมีสติมีปัญญา เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ตาพองเลยนะ โอ้โฮ! มันกระจ่างแจ้ง เพราะอะไร เพราะท้องมันหิว มันไม่ง่วงเหงาหาวนอน ธาตุขันธ์ไม่ทับจิต

ครูบาอาจารย์ท่านทำเป็นแบบอย่าง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำเป็นแบบอย่าง นี่มีคุณธรรมจริงๆ มีคุณธรรมแล้ว เห็นไหม เวลาปัจจัยเครื่องอาศัย กินพอเป็นขี้ กินพอให้ลำไส้กระเพาะไม่โดนน้ำย่อยกัด แล้วเครื่องใช้จีวรปัจจัย ๔ ต่างๆ ก็ใช้แบ่งปันกันอยู่ในหมู่สงฆ์ แล้วมีความสุขๆ วิมุตติสุข สุขจริงๆ สุขจริงๆ

เพราะว่าสิ่งที่ธรรมเห็นอย่างหนึ่ง ธรรมประพฤติปฏิบัติแล้วปฏิบัติมาให้ลูกศิษย์ลูกหาให้เรามีการกระทำ ทำความสงบใจเข้ามา พอใจมันสงบระงับแล้ว ถ้าใจสงบระงับฝึกหัดใช้ปัญญา มันก็เริ่มฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาในพระพุทธศาสนา ปัญญาเป็นภาวนามยปัญญา การว่าภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา

ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามามากน้อยแค่ไหนนี่เป็นสัญญา สัญญาเป็นการท่องจำ สัญญานี่เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า "ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ"

แล้วกิเลสเห็นเป็นอีกอย่างหนึ่งมันก็สร้างภาพของมัน มันก็เห็นคุณค่าของมัน มันก็ยกหัวใจของมัน มันก็ให้คะแนนใจของมันว่าใจของมันมีคุณค่า ใจของมันเป็นผู้ยิ่งใหญ่ ในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดยิ่งใหญ่กว่าใจที่มีกิเลสที่กิเลสมันเห็นหัวใจของมัน กิเลสมันเห็นอย่างหนึ่ง เห็นแล้วมันยิ่งใหญ่ มันครองโลกธาตุ ครอง ๓ โลกธาตุยิ่งใหญ่ มันว่ามันยิ่งใหญ่ไง นี่กิเลสเห็นอีกอย่างหนึ่ง

ธรรมะเห็นอย่างหนึ่ง ธรรมะขึ้นมา ทำความสงบใจเข้ามาใจมันสงบระงับแล้วเรามีสติปัญญารักษาหัวใจของตน พอใจของเรามันสงบ โอ้โฮ! มันมหัศจรรย์ พอมหัศจรรย์แล้วก็ฝึกหัดใช้ปัญญา ฝึกหัดใช้ปัญญาๆ มันจับต้องสิ่งใด มันเห็นสิ่งใด สิ่งนั้นจับต้องได้ว่าธรรมจับต้องได้ จับต้องด้วยจิต ด้วยจิตตภาวนามันเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา

การศึกษามา ศึกษาเป็นแนวทางขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราภาวนาไปแล้วมาเทียบเคียงว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนถึงอาสวักขยญาณ บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณอาสวักขยญาณ ญาณหยั่งรู้ในหัวใจ ไม่ใช่ญาณหยั่งรู้จากดวงตา

ดวงตาดูหนังสือแล้วก็ท่องจำมา ท่องจำขึ้นมาก็สร้างภาพ สร้างภาพขึ้นมามันก็เป็นสิ่งที่กิเลสเห็นอีกอย่างหนึ่ง ความยิ่งใหญ่ของกิเลสมันครอบงำหัวใจ หัวใจที่ทำความสงบ หัวใจที่มันมีอาการ อาการของใจ อาการเป็นสัญญา อาการมันเป็นอาการที่เกิดขึ้น โฮ! มันตื่นเต้น มันสงวนรักษา มันพยายามรักษาไว้แล้วท่องจำให้ได้ จดหนังสือไว้เลย เพราะเดี๋ยวมันจะลืม เดี๋ยวไปพูดแล้วอาจารย์จะไม่ยอมรับ

ธรรมเห็นอีกอย่างหนึ่ง ธรรมเห็นจากประสบการณ์ ธรรมเห็นจากความจริง ความจริงที่เป็นความจริงของเรา ความจริงที่เป็นสัจจะเป็นความจริงทั้งสิ้น

ถ้าเป็นสัจจะความจริง เวลามันเป็นความจริงขึ้นแล้ว ถ้ามันกระทบสิ่งใด กระทบสิ่งใดใช้จิตนั้นจับ จับแล้วใช้ปัญญาแยกแยะ พอแยกแยะไปนี่ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา การภาวนานี้มันเป็นปัจจุบัน มันเป็นอำนาจวาสนา ถ้ามันพิจารณาไปแล้ว พระโสดาบันมันก็มีระดับของมัน เอกพีชีคือว่าชาติเดียวต่อเนื่องจนจบสิ้น พระโสดาบันระดับไหน พระสกิทาคามี พระอนาคามี มันมีจริตมีนิสัยมีอำนาจวาสนาที่แตกต่าง

เวลาถ้าครูบาอาจารย์ที่ท่านมีอำนาจวาสนา ขณะจิตเวลามันจะเกิดสมุจเฉทปหาน ถ้าครูบาอาจารย์ที่ท่านมีอำนาจวาสนามันจะเกิดขณะ เกิดการโลกธาตุมันไหว ไหวในหัวใจ หัวใจที่เวลามันสะเทือน เวลาใช้ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา ปัญญาจากมรรค ปัญญาจากสัจจะความจริง เวลามันแยกมันแยะ

ในหัวใจ ถ้ามันเป็นความจริงมันสะเทือนเลือนลั่น โลกธาตุนี่ไหวครืนๆ เลยนะ แล้วครืนที่ไหน โลกธาตุก็เป็นโลกธาตุ ถ้ามันเป็นความจริงมันมหัศจรรย์ขนาดนั้น ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา ไม่ได้ไปเปิดพระไตรปิฎกเล่มใด ไม่ได้ไปเปิดตำราอันใดทั้งสิ้น มันกระเทือนหัวใจ มันบันลือลั่น ขณะของจิตเวลาสมุจเฉทปหาน เวลาสังโยชน์มันขาด

เวลาหลวงปู่มั่นท่านพูดไง เวลามันรวมใหญ่ที่ถ้ำสาริกา เวลาหลวงตาท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน เวลาท่านพิจารณากายของท่าน น้ำเป็นน้ำ ดินเป็นดิน ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ แยกกายออกจากจิต กายกับใจแยกรวมกันหมดเลย มันสมุจเฉทปหานโลกนี้ราบหมดเลย ไปรายงานหลวงปู่มั่น

หลวงปู่มั่น "เอ้อ! เหมือนเราเลย เหมือนเราที่ถ้ำสาริกา แต่ของเรามียักษ์ แต่ของมหาไม่มียักษ์"

มันแตกต่างกันไหม เวลาครูบาอาจารย์ที่มีอำนาจวาสนาหลวงปู่มั่นก็มีอำนาจวาสนาของท่านมาก เพราะท่านเป็นอาจารย์ใหญ่ของกรรมฐาน เวลาของท่านอยู่ที่ถ้ำสาริกา เวลาท่านเป็นโรคเจ็บท้อง ยานี้ก็กินมามากแล้ว ต้มกินอย่างไรก็ไม่หาย ทิ้งหมดเลยยา เลิก ธรรมโอสถท่านพิจารณาของท่าน พิจารณาร่างกายของท่าน พิจารณากระเพาะ พิจารณาอาหาร พิจารณาจนมันรวมใหญ่ กายกับใจนี่แยกหมดเลย พอแยกเสร็จแล้วรวมลง พอรวมลงแล้วนี่คือการชำระล้างกิเลส นี่คือการใช้ภาวนามยปัญญาแต่จิตที่รวมลงแล้ว จิตวิญญาณในพื้นที่นั้นเข้ามา ยักษ์นั้นเข้ามาในข่ายในดวงตาของท่าน

แต่ของหลวงตามหาบัวท่านก็พิจารณาของท่านเหมือนกัน เวลามันพิจารณา พิจารณาธาตุขันธ์เลย ตั้งแต่พิจารณาเวทนามาเป็นโสดาบัน เวลาขึ้นมาพิจารณากาย พอพิจารณากาย เวลามันกลับไปเป็นสัจจะความจริง ดินเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ มันสลายลงหมด มันเป็นสิ่งใดพิจารณาจนมันขาดหมด

นี่ไง นี่พูดถึงว่าอำนาจวาสนาของคนมันไม่เหมือนกัน การกระทำมันไม่เหมือนกัน เวลาภาวนาแต่ละขั้นตอนจำไปเถอะ ทำไม่ได้หรอก ถ้าทำมันก็เป็นสัญญาทั้งนั้น ถ้าใครจำไปแล้วไปบอกฉันเป็นอย่างนี้นะ จะเรียกค่าลิขสิทธิ์ ต้องจ่ายมา กิเลสเห็นอย่างหนึ่ง กิเลสมันเที่ยวไปหยิบไปฉวยไปจำของคนอื่นมา แล้วก็มาสร้างภาพให้เป็นแบบนั้น มันเป็นไปได้อย่างไร เพราะมันไม่ใช่เลือดเนื้อเชื้อไข คำว่า “เลือดเนื้อเชื้อไข” คือดีเอ็นเอเป็นอย่างนั้น เวลาดีเอ็นเอเป็นอย่างนั้นมันมีการกระทำแบบนั้น เพราะมีการกระทำแบบนั้นมันถึงแทรกเข้าไปถึงดีเอ็นเอในหัวใจ

ถ้าดีเอ็นเอในหัวใจ ใครมีดีเอ็นเอในหัวใจเรื่องพฤติกรรมของจิตเวลามันแทรกเข้าไป มันพิจารณาของมันเข้าไปแต่ละคน เพราะคนเวลาประพฤติปฏิบัติมันไม่เหมือนกัน มันเหมือนกันมันไม่มี เหมือนกันคือสัญญา เหมือนกันคือการจำ ในการประพฤติปฏิบัติจำมา กิเลสคิดอย่างหนึ่ง คนไม่มีอำนาจวาสนาก็เที่ยวไปหยิบไปฉวยมา ไปหยิบไปฉวยขึ้นมานะ

เวลาฟังธรรมๆ เวลาครูบาอาจารย์ในกรรมฐาน การฟังธรรมนี้เป็นการประพฤติปฏิบัติที่ยิ่งใหญ่เพราะอะไร เพราะว่า

จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมาแล้ว ท่านได้ต่อสู้กับกิเลสมาแล้ว ธรรมเห็นอีกอย่างหนึ่ง ธรรมเห็นเป็นแบบธรรม ธรรมเห็นโดยการกระทำ เห็นการกระทำมันจะไปกลัวสิ่งใด เวลาเทศนาว่าการมันก็เทศนาว่าการออกมาจากใจดวงนั้น ใจดวงนั้นได้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแต่ละชั้นแต่ละตอนมันพัฒนาขึ้นมาของมันอย่างไร

เวลาพัฒนาขึ้นมาแล้ว เวลาประพฤติปฏิบัติ เวลาหลวงตาท่านพูดกับหลวงปู่มั่น เวลาท่านเทศนาว่าการไง ตั้งแต่เริ่มต้นทำสมาธิขึ้นมา โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มันเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ นิพพาน ๑ เวลาท่านเทศนาว่าการเพราะอะไร

เพราะพระปฏิบัติมันมากมายมหาศาล เห็นไหม ท่านบอก ยายกั้งๆ มองเข้าไปในหนองผือมันมีดาวดวงเล็ก ดวงน้อย ดวงใหญ่ จนมีดวงพระอาทิตย์ องค์หลวงปู่มั่นเป็นประธานใหญ่ มันมีดาวดวงเล็ก ดวงน้อย มีดาวต่างๆ มันก็มีผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมีรู้ธรรมเห็นธรรมแตกต่างกันไป เวลาแสดงธรรมขึ้นมามากน้อยแค่ไหน ไอ้ดาวดวงเล็กๆ เวลาเริ่มต้นขึ้นมาก็พยายามฟัง พยายามหาแนวทางของตน ไอ้ดาวดวงใหญ่ท่านก็ดูแลหัวใจของตน เวลาหลวงปู่มั่นท่านเทศนาว่าการ เออ! ถึงของเราแล้วๆ ไอ้ดาวที่ดวงใหญ่กว่าขึ้นไปท่านก็รอ

เวลาเทศนาว่าการ เขาเทศนาว่าการจากความเป็นจริงอันนั้น ถ้ามันเป็นจริง เห็นไหม ธรรมเห็นอย่างหนึ่ง ธรรมเห็นไปตามความเป็นจริงนั้น กิเลสเห็นเป็นอย่างหนึ่งเที่ยวไปหยิบไปฉวยไปจับมา ก็หยิบฉวยจับมามันก็เป็นสัญญา แล้วพฤติกรรมธรรมถ้ามันเป็นธรรม เห็นไหม

ถ้ามันเป็นธรรมนะ คุณค่าของหัวใจยิ่งใหญ่ แล้วธรรมในหัวใจนั้นมันยิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่มากๆ ใน ๓ โลกธาตุไม่มีรสสิ่งใดเลยที่จะมีค่าเท่ากับรสของธรรม ครูบาอาจารย์ของเราท่านมีธรรมในหัวใจแล้ว ใน ๓ โลกธาตุไม่มีสิ่งใดมีค่าเท่าหัวใจดวงนั้นยิ่งใหญ่

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้วเดินจงกรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้วไปเดินจงกรมอยู่ เห็นไหม ยสะอยู่ในบ้านในเรือนของตน มีปราสาท ๓ หลังเหมือนกัน มีความทุกข์ยาก “ที่นี่เดือดร้อนหนอ ที่นี่วุ่นวายหนอ” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรมอยู่ “ยสะ ที่นี่ไม่เดือดร้อน ที่นี่ไม่วุ่นวาย ให้มานี่”

พอยสะมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เป็นพระโสดาบันเลย เพราะอะไร เพราะเขามีอำนาจวาสนาของเขา มีปราสาท ๓ หลัง มีทุกอย่างพร้อม “ที่นี่เดือดร้อนหนอที่นี่วุ่นวายหนอ ที่นี่มีแต่ความทุกข์” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรมอยู่ นี่ไง เวลาครูบาอาจารย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา หลวงปู่เสาร์

หลวงปู่มั่นท่านเดินจงกรม ท่านนั่งสมาธิภาวนา วิหารธรรมๆ ไง

ใจดวงนี้มันยิ่งใหญ่ ดวงธรรมนี่มันยิ่งใหญ่อยู่แล้ว รสของธรรมๆ ไง แล้วรสของธรรมอยู่กับคุณธรรมอย่างนี้มันจะมีอะไรจะยิ่งใหญ่ไปกว่านี้ไง ท่านถึงใช้ชีวิตของท่านเพื่อเป็นแบบอย่างไง ท่านใช้ชีวิตอย่างไรก็ได้ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นแต่ท่านใช้ชีวิตของท่านให้เป็นแบบอย่าง ว่าถ้ามีคุณธรรมแล้วเขาทำแบบนี้ๆ

เรื่องโลกมันเรื่องขี้ เวลาอาหารกินพอเป็นขี้ เครื่องใช้สอยใช้สอยพอเป็นขี้ ขี้ทั้งนั้น เรื่องของขี้ เวลากิเลสเห็นเป็นอย่างหนึ่งก็เห็นเรื่องขี้ยิ่งใหญ่ ขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้หลง ขี้ครอก ขี้ให้เขาค้ำหัวนั่นเรื่องของขี้

ถ้าเรื่องของธรรมอยู่โดยเป็นอิสระ อยู่โดยคุณธรรม เพราะชีวิตทั้งชีวิตได้ประพฤติปฏิบัติมา ได้ต่อสู้ ได้มีการกระทำมา แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม กราบธรรมในใจของท่าน แล้วครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพื่อการพ้นจากทุกข์นั้น แล้วถ้าการพ้นจากความทุกข์นั้น ถ้ามันเป็นสัจจะมันเป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม มันเป็นความจริง

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ยิ่งใหญ่ ในพระพุทธศาสนาเวลาความที่จะเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโก ปัจจัตตังก็รู้จำเพาะในใจดวงนั้น สันทิฏฐิโกก็รู้เฉพาะตน เอาหัวใจ เอาพุทธะเอาจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม จิตใจนั้นเป็นธรรม พอจิตใจนั้นเป็นธรรม

ยิ่งใหญ่ไหม เพราะมันไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ไม่ต้องให้ใครมาพิพากษา ไม่ต้องให้ใครมายกย่องสรรเสริญ

เพราะมันไม่มีใครจะมีดวงตารู้จักใจดวงอย่างนั้น ไม่มีใครมีดวงตารู้จักธรรมและโลก รู้จักธรรมและกิเลส ไม่มีใครรู้ใครเห็น มันเป็นปัจจัตตัง เป็นสันทิฏฐิโกของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ แต่มันอยู่ที่พฤติกรรม พฤติกรรมถ้ามันเป็นจริงๆ ความเป็นจริงเป็นคุณธรรมจริง วิมุตติสุขมันสุขเหนือขี้ เหนือ ๓ โลกธาตุ เหนือสิ่งต่างๆ ในโลกนี้ที่เป็นขี้

แต่ถ้ามันประพฤติปฏิบัติแล้วเห็นเป็นอีกอย่างหนึ่ง ขี้นั่นอร่อย ขี้นั่นหอม ขี้นั่นเขาเอาไว้เลี้ยงสุนัข เอาไว้เลี้ยงหมู สุนัข หมู แต่เดิมเขากินขี้

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ของเรานะ พยายามฝึกฝน ศีล สมาธิ ปัญญา ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ สำรับอาหาร อาหารนะข้าวที่หุงสุกใหม่ๆ ข้าวหอมมะลิมันจะหอม มันมีผักมีหญ้า มีน้ำพริก มีต่างๆ สำรับของเรา สำรับของเรามีเป็นสำรับอาหาร ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ การกระทำชอบ ชอบธรรม แล้วทำความชอบธรรมนะ สำรับของเราจะมีอาหารเพื่อเลี้ยงชีวิตนี้

ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราเอาสัจจะเอาความจริงแบบนี้ ถ้าความจริงแบบนี้เราจะเป็นลูกศิษย์ที่มีครูบาอาจารย์ อาจารย์ของเรา อาจารย์ใหญ่เริ่มต้นแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใครจะเป็นคนที่

ประพฤติปฏิบัติมา เพราะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงมีทฤษฎี มีธรรมและวินัย

แล้วหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านพยายามขวนขวายของท่าน แล้วท่านทำได้จริงขึ้นมา ส่งต่อมาเป็นทอดๆ คำว่า "ส่งต่อมา" คือ **ธมฺมสากจฺฉา** หลวงปู่มั่นเป็นคนที่บอกเราเองว่า **"ต่อไปหมู่คณะให้พึ่งพระมหานะ พระมหาดีทั้งนอกและใน ให้พึ่งหลวงปู่ขาวนะ"**

แล้วครูบาอาจารย์ท่านก็ **ธมฺมสากจฺฉา** ได้ดูได้แล ได้ประพฤติปฏิบัติมา ต่อไปคนมันจะไม่เห็นธรรมเป็นธรรมเป็นอีกอย่างหนึ่งโดยกิเลส โดยขี้ ขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้หลง ขี้ออดขี้อ้อนขี้ออเซาะ

ธรรมเห็นเป็นอย่างหนึ่ง เห็นโดยศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เห็นโดยศักดิ์ศรีของผู้เป็นพระ เห็นศักดิ์ศรีของศีล ๒๒๗ เห็นศักดิ์ศรีของสัจธรรม นี่ครูบาอาจารย์ที่เป็นครูบาอาจารย์

ฉะนั้น ธรรมเห็นอย่างหนึ่ง กิเลสเห็นเป็นอีกอย่างหนึ่ง มันอยู่คู่กัน เพราะกิเลสมันฟังเรื่องกิเลสเข้าใจง่าย ฟังเรื่องธรรมฟังเข้าใจยาก แล้วฟังไม่เป็นด้วย แล้วไม่รู้จักด้วย แต่ถ้าคนที่มีอำนาจวาสนาเขาถึงฟังได้ ปฏิบัติได้ สมกับความเกิดเป็นมนุษย์เอวัง

"แต่ถ้าบรรลุธรรมมันมีเหตุผลของมัน มันชัดเจนของมัน

สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส เวลาสังโยชน์มันขาด

พอขาดไปแล้วอกุปปธรรม

คำว่า "อกุปปธรรม" อฐานะที่จะเสื่อม อฐานะที่จะหย่ำเป

เพราะมันไม่สีลัพพตปรามาส มันไม่ลูบไม่คลำ"

๒

มันคือกิเลส

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๑
ณ วัดป่าสันติพุทธาราม ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมนะ ธรรมะ สัจจะธรรมะของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะประพฤติปฏิบัติมา ได้สัจธรรมมาตามความเป็นจริง ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ท่านปูพื้นฐานของชีวิตของท่านมาก่อน ท่านปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ ท่านสร้างคุณงามความดีมาของท่าน ท่านทำคุณงามความดีของท่านให้จิตใจของท่านมั่นคง มั่นคงในสัจธรรม

ความจะมั่นคงในสัจธรรมได้มันต้องมีพื้นฐานในการยอมรับสัจธรรมอันนั้น ถ้ามีพื้นฐานในการยอมรับสัจธรรมอันนั้น ท่านได้สร้างบารมีมามาก ท่านได้สร้างของท่านมา ท่านสร้างของท่านมาแล้ว ท่านทำคุณงามความดีของท่านมาเพื่อประโยชน์กับตัวท่านก่อน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม สัจธรรมอันนี้มาจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัจธรรมอันนี้มาจากความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะขององค์สมเด็จ-

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุข วิมุตติสุขนั้นนั่นสมกับความเป็นสัจจะความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง แสดงธรรมมาเป็นสัจธรรม มาเพื่อสาวก สาวกะ ผู้ได้ยินได้ฟังต่อเนื่องไป แล้วทำประโยชน์มาให้กับใจผู้ได้ยินได้ฟังนั้น ทำให้ขึ้นมาได้ตามความเป็นจริงในใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้น

ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้นมีสัจจะมีความจริงขึ้นมา เขามีอำนาจวาสนาของเขา ถ้าเขาไม่มีอำนาจวาสนาของเขา ดูสิ เวลาพระพุทธศาสนา ถ้าคนนับถือพระพุทธศาสนาต้องเป็นคนที่มีบุญได้สร้างสมบุญญาธิการมา ถ้าไม่ใช่คนมีบุญได้สร้างสมบุญญาธิการมา ดูสิ ในโลกนี้หกพันเจ็ดพันล้านคน พระพุทธศาสนานับถือพระพุทธศาสนากี่เปอร์เซ็นต์ แล้วคนที่นับถือพระพุทธศาสนาในที่เป็นชนกลุ่มน้อยต้องหลบๆ ซ่อนๆ จะทำสิ่งใดแล้วมันไม่มีโอกาสได้ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงไง

แต่เราเกิดมาท่ามกลางชาติไทย มีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ มีครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติ เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ที่ท่านมีอำนาจวาสนาของท่าน ท่านพยายามขวนขวายของท่าน ท่านมีการกระทำของท่าน อย่างเช่น หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำของท่านมา ท่านทำของท่านมา เห็นไหม

วัฒนธรรมประเพณีเชื่อมั่นในการประพฤติปฏิบัติ เวลาเชื่อมั่นในการประพฤติปฏิบัติ เราจะประพฤติปฏิบัติเอาตาม

ความเป็นจริงของเรา เราต้องมีสัจจะ จะทำต้องทำ ทำแล้วถ้ายังโลเล ยังทำสิ่งใดทำผัดวันประกันพรุ่ง ทำพอเป็นพิธี แล้วในโลกนี้ โลกนี้เจริญ โลกเจริญขึ้นๆ เมื่อก่อนโลกเรายังล้าหลัง เดี๋ยวนี้เจริญขึ้น เจริญด้วยวิทยาศาสตร์ เจริญด้วยสติด้วยปัญญาของคน สติปัญญาสร้างให้โลกนี้เจริญขึ้นมา โลกเจริญขึ้นมา คนฉลาดขึ้น คนฉลาดขึ้นทำสิ่งใดแล้วใช้ปัญญาของตน

นั่นมันปัญญาของโลก โลกเจริญขึ้นเหยียบธรรมะสัจธรรมแบนแต๊ดแต๋อยู่ในหัวใจนั้น เพราะความเจริญของมันไง ถ้าความเจริญมันก็เกิดความเย่อหยิ่งเกิดความจองหองพองขน คิดว่าอันนั้นเป็นสติปัญญาที่เป็นปัญญาของตนไง ปัญญาอันนั้นมันปัญญาไฟ ปัญญาที่กิเลสมันป้อนให้ ปัญญาที่กิเลสมันเฟื่องฟูขึ้นมา มันไม่เป็นสัจจะความจริงหรอก

ธรรมะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอ่อนน้อมถ่อมตน โดยการอ่อนน้อมถ่อมตน คนที่อ่อนน้อมถ่อมตนเขามีสติมีปัญญาของเขา เขามีอำนาจวาสนาของเขา เขาหลบ เขาหลีกของเขา เขาเอาเพื่อตัวเขารอดจากการเพ่งเล็ง รอดมีโอกาสได้ประพฤติปฏิบัติของเขา

คนที่มีอำนาจวาสนาของเขา เขาทำของเขา เขาก้มหน้าก้มตาประพฤติปฏิบัติ เขาก้มหน้าก้มตามีการกระทำ เขาทำด้วยสติด้วยปัญญาของเขา เขาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาของเขา ด้วยการพัฒนาหัวใจของเขา เขาไม่ไปสุมหัวกันหรอก สุมหัวโม้กันอยู่นั่นน่ะ ธรรมะของององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านถึงไม่ให้

คลุกคลีกันไง

ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงของเรา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราต้องศึกษานะ ศึกษามาเป็นแนวทางไง ถ้าไม่ศึกษาเราก็แบบว่ามืดแปดด้าน ไม่มีทางไหนเป็นทางออกเลย ศึกษามาแล้วซาบซึ้งในธรรมะขององค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้า ซาบซึ้งๆ นะ เพราะกิเลสมันกลัวธรรมเท่านั้น กิเลสไม่กลัวอะไรทั้งสิ้น กิเลสมันกลัวธรรมะขององค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ-เจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ปราบพญามาร

"มารเอย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดในหัวใจของเราอีกไม่ได้เลย" เยาะเย้ยมารมาก่อนหน้านั้นแล้ว เวลาท่านรื้อสัตว์ขนสัตว์ เวลาพระที่มาประพฤติปฏิบัติสิ้นสุดแห่งทุกข์ไป เวลานิพพานไป มารค้นหาๆ "มารเอย เธอไม่ต้องค้นหาหรอก เธอหาลูกศิษย์เราไม่เจอหรอก หาอย่างไรก็หาไม่พบ"

แต่พวกเราไม่ต้องให้มันหานะ มันครองหัวใจเราอยู่นี่ไง มันสถิตในกลางหัวใจเรา ยิ่งใหญ่กลางหัวใจเรา แล้วมันเหยียบย่ำหัวใจเรา แล้วสิ่งที่เราศึกษาธรรมะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ-เจ้าบอกกิเลสๆ กิเลสเป็นสิ่งที่น่าขยะแขยง กิเลสเป็นสิ่งที่น่ากลัว แล้วเวลามันอยู่ในหัวใจของเรากลายเป็นของดีไปเลยนะ คิดอะไรทำสิ่งใด โอ้โฮ! ถูกต้องดีงามไปหมดล่ะ ทิฏฐิมานะของเรายอดเยี่ยม ความคิดของเรานี่สุดยอด คนอื่นผิดหมด เราถูกอยู่

คนเดียว นี่ไง เวลากิเลสมันยิ่งใหญ่ในหัวใจ

แต่เวลาเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อ่อนน้อมถ่อมตน เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีอำนาจวาสนาขนาดนี้แล้ว ถ้ามีอำนาจวาสนาขนาดนี้แล้วมีอำนาจวาสนาที่ไหน มีอำนาจวาสนาที่มาสนใจจะประพฤติปฏิบัติไง มีอำนาจวาสนาที่มันยังหันหน้าเข้ามาสู่พระพุทธศาสนา หันหน้าเข้าสู่พระพุทธศาสนานะ

เวลาพระพุทธศาสนาสอนให้ละให้วาง เวลาให้ละให้วางแล้วมันจะไม่มีความสุขสิ่งใดๆ เลย ถ้าเป็นเรื่องของกิเลสสะสมสะสมสิ่งนั้น ต้องความมั่นคงของชีวิต ทุกอย่างต้องมีเพียบพร้อมไปหมด ต้องอุดมสมบูรณ์ อุดมสมบูรณ์แล้วเราจะมาประพฤติปฏิบัติ แล้วยังอ้างนะ อ้างว่าธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีบอกว่า เวลาคนมาแล้วต้องให้กินอิ่มนอนอุ่นก่อน แล้วค่อยมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลากิเลสมันอ้างก่อนไง แต่เวลาจะมาประพฤติปฏิบัติแล้ว เห็นไหม เวลาภาวนามาสมาธิก็ทำไม่ได้ ปัญญาก็ทำไม่ได้ มันมีแต่ความเร่าร้อนๆ ไง

เวลาถ้ามันมีสติมีปัญญา พอมีศีล มีศีลของเขา มีศีลมีธรรมของเขา เขายังปฏิบัติของเขา ถ้าทำของเขาไม่ได้เขาอดนอนผ่อนอาหาร แล้วเวลาเขาผ่อนอาหาร อาหารที่ว่าต้องอุดมสมบูรณ์ ต้องมีความรื่นเริงในการปฏิบัติ ไอ้นั่นมันพอกพูนกิเลสทั้งนั้น นี่ไง มันคือกิเลส กิเลสที่มันอยู่ในหัวใจของตน แล้วเวลาจะมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาก็ประพฤติปฏิบัติตั้งใจว่าจะมาฆ่ากิเลส

เพราะคำว่า "ฆ่ากิเลส" คำว่า "กิเลส" นี่มันก็เป็นการบัญญัติศัพท์มาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้าเป็นธรรมๆ เป็นธรรมก็ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นธรรม เวลาสิ่งที่มันสถิตในใจของสัตว์โลก เวลาคนที่ทำบุญกุศลแล้วไปเกิดเป็นเทวดา นี่เทวดาฝ่ายเทพ เทวดาฝ่ายมาร เวลาฝ่ายเทพ ฝ่ายเทพก็คนที่เขามีจิตใจที่เป็นธรรมไง จิตใจเขาเป็นเทวดาก็เป็นเทวดาฝ่ายเทพ เวลาคนเขาทำบุญกุศลของเขา เขามีบุญกุศลของเขา เขาด้วยบุญไง

จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะตามเวรตามกรรมของสัตว์ กรรมจำแนกให้เกิดต่างๆ กัน เวลาเขาไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมของเขา เขาก็เป็นเทวดา อินทร์ พรหมฝ่ายมาร ฝ่ายมารก็ฝ่ายยุฝ่ายแหย่ฝ่ายทำลายฝ่ายต่างๆ นี่ไง เวลามันเป็นเทพหรือเป็นมาร สิ่งที่เป็นเทพหรือเป็นมารเวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่เวลาเรามองถึงผลของวัฏฏะเลย มองถึงสัตว์โลกใน ๓ โลกธาตุเลยว่าเขาดำรงชีพอย่างไร เขาเป็นอย่างไร มาจากไหนไง

นี่ย้อนกลับมาในใจของเรา เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะค้นคว้าหาหัวใจของเรา ถ้าเราค้นคว้าหาหัวใจของเราเพื่อให้มีสัจธรรม ให้มีธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรวจสอบ ตรวจสอบอะไร ตรวจสอบว่าเราประพฤติปฏิบัติเพื่อจะละกิเลสไง ไม่ได้ไปส่งเสริมเสริมสร้างมันให้มันยิ่งใหญ่ในหัวใจของเราไง

ปฏิบัติมานะเวลาคนทุกข์คนยาก คนทุกข์คนยากนะ เนื้อนาบุญของโลก **ภิกษุนี่เป็นเนื้อนาบุญของโลก** คนทุกข์คนยากขึ้นมาทำบุญกุศลมาเพื่ออำนาจวาสนาบารมี ทำสิ่งใดแล้วให้ประสบความสำเร็จ เวลาทำบุญกุศลของตนก็อธิษฐานเอา อธิษฐานแล้วนี่เป้าหมายของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติ เราทำคุณงามความดีของเรา นี่ไง เวลาเราสร้างบุญกุศลของเราก็เพื่อบุญกุศลเพื่ออำนาจวาสนา เพื่อวาสนา เห็นไหม แต่เวลาจะประพฤติปฏิบัติล่ะ มันต้องปฏิบัติโดยตัวเราเองไง

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราเป็นคนที่แค่บอกทาง สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารื้อสัตว์ขนสัตว์ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นแนวทาง เพราะความจริงคือความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ท่านประพฤติปฏิบัติ นี่วิมุตติสุขชำระล้างกิเลสในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หมดจดในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิมุตติสุขๆ แน่นอน

ถ้าแน่นอนอย่างนั้นนั่นเป็นความสุขแท้ แล้วความสุขแท้เห็นไหม เวลาแสดงกิริยาคือการกระทำของจิต จิตต้องมีการกระทำ เวลาธรรมะ ธรรมะมันออกมาจากไหน ธรรมะมันออกมาจากใจของครูบาอาจารย์ท่านมีสัจธรรมในหัวใจแล้วท่านอธิบายสัจธรรมเริ่มต้นทำอย่างไร เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเทศนาว่าการ เริ่มต้นจากทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามาแล้วฝึกหัดใช้ปัญญา แล้วถ้าปัญญามันเกิดขึ้นปัญญาในพระพุทธศาสนา ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจาก

การภาวนา

แต่เวลาศึกษาๆ ศึกษามา ศึกษาค้นคว้า ค้นคว้าธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษามาโดยโลกียปัญญา ปัญญาเกิดจากการศึกษา เกิดจากการจดจำ เกิดจากการท่องบ่นนี่แหละ เกิดจากการท่องบ่น ถ้าท่องบ่นได้ เรายังท่องบ่นได้คล่องปาก เวลาคล่องปากขึ้นมาเวลามีความทุกข์ความยากขึ้นมาบทใด สัมโพชฌงค์ เห็นไหม วิจัยในธรรมะมีสติมีอินทรีย์แก่กล้ามีการกระทำให้ต่อสู้กับกิเลสของตน ศึกษาอย่างนั้นมา เราเอาข้อธรรมนั้นมาเป็นหัวข้อ หัวข้อที่เราจะใช้สติปัญญาของเราใคร่ครวญ ใคร่ครวญขึ้นมาให้เท่าทันกับความทุกข์ในใจของตน

เวลาศึกษามา ศึกษามันเป็นโลกียปัญญา แต่เวลาฝึกหัดจะภาวนาๆ อยู่ทางโลกก็ทุกข์ เกิดมากิเลสท่วมหัวใจมีแต่ความทุกข์ความยาก มีความทุกข์ความยากขึ้นมาก็พยายามค้นคว้า พยายามจะประพฤติปฏิบัติ เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาก็มาทุกข์ ทุกข์เพราะอะไร ทุกข์เพราะมันไม่บรรลุธรรม มันไม่บรรลุธรรม มันก็เป็นความทุกข์

นี่ไง มันก็เป็นความทุกข์นะ นั่นมันคืออะไรล่ะ คือกิเลสทั้งนั้น สิ่งที่แสดงออก แสดงออกมากิเลสตัณหาท่วมท้นหัวใจ ถ้ากิเลสตัณหามันท่วมท้นหัวใจ เราปฏิบัติ กิเลสมันต้องเบาบางลงสิ เราปฏิบัติขึ้นมาถ้ามันฟุ้งมันซ่าน มันมีแต่ความพลั้งเผลอมีแต่ความไม่เอาไหนในหัวใจของเรา เราก็พยายามตั้งสติขึ้นมาสิ พอตั้งสติขึ้นมา ฝึกหัดมาจากภายนอก ฝึกหัดมาจากข้อวัตรปฏิบัตินี่แหละ

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านฝึกหัด เวลาผู้ที่จะไปบวชกับท่าน ท่านถึงให้ท่องบ่น ให้ท่องบ่นให้สวดปาฏิโมกข์ได้ท่านถึงบวชให้ ให้ฝึกหัด ให้เย็บผ้า นี่คือการฝึกหัด ฝึกหัดคืออะไร ฝึกหัดคือเครื่องอยู่ของใจไง เวลาใจมันเร่ร่อน ใจมันเลื่อนลอย ใจมันไม่มีจุดหมาย ไม่มีหลักมีเกณฑ์ ข้อวัตรปฏิบัติขึ้นไป เวลานัดหมาย เช้าขึ้นมาลงศาลา วัตรในโรงศาลา วัตรในการบิณฑบาต วัตรในการภัตกิจ วัตรในการเก็บล้างศาลา วัตรในการฉันน้ำร้อน มันมีข้อวัตรของมัน

วัตรๆ ข้อวัตรคือว่ากติกา นี่คือการฝึกหัด ฝึกหัดหัวใจที่มันเลื่อนลอย ฝึกหัดหัวใจที่มันไม่มีกฎมีเกณฑ์ ฝึกหัดหัวใจที่มันจับต้องไม่ได้ พอจับต้องไม่ได้มันก็ฟาดงวงฟาดงาอยู่กลางหัวใจนี้ ถ้ามันฟาดงวงฟาดงาอยู่กลางหัวใจนี้ก็ว่ามันยิ่งใหญ่ เรานี่นักประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของเรา เรายิ่งใหญ่ เรายอดเยี่ยม ไม่รู้ตัวเลย นั่นน่ะ นั่นคือกิเลส มันคือกิเลสเหยียบหัวใจ นั่นน่ะ มันคือกิเลส เวลาประพฤติปฏิบัติไปเป็นทุกข์เป็นยากขึ้นมาอีก ทุกข์ยากเพราะมันไม่บรรลุธรรมไง กิเลสซ้อนเข้าไปอีก ทั้งๆ ที่จะมาประพฤติปฏิบัติไง

เวลามันคิด มันคำนวณไป เพราะกิเลสมันพาคิด **อวิชฺชา ปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญฺญาณํ** เวลามันเกิด มันเกิดจากอวิชชาทั้งสิ้น อวิชชาคือความไม่รู้ ทั้งๆ ที่ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ท่องมาปากเปียกปากแฉะ เวลาท่องนั่งท่องธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาจำก็จำธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาใช้

ปัญญาตรึกตรองก็ตรึกตรองธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อเอาสัจธรรมนี้มาข่มขี่กิเลสในใจของตน

นี่ไง มันเป็นการท่องจำทั้งนั้น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตัวเองไม่มีอะไรเลย แล้วถ้ามันจะมีอะไรขึ้นมาก็ทุกข์ก็ร้อนอีก ประพฤติปฏิบัติแล้วไม่บรรลุธรรมๆ

มันคือกิเลสไม่ใช่ธรรม มันคือกิเลส แล้วมันคือใครล่ะ มันก็คือความคิดในใจไง นี่ไง เวลาอวิชชา อวิชชาความไม่รู้ เพราะมันไม่รู้ เวลารู้ก็ไปรู้เรื่องขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รู้ด้วยสัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รู้ด้วยการศึกษา รู้ด้วยมันก็เป็นสัญญา สัญญามันก็มาสร้างภาพ สร้างภาพคือว่าตัวเองมีคุณธรรม แล้วพอมีคุณธรรมขึ้นมาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาจะประพฤติปฏิบัติก็ทุกข์อีก ทุกข์เพราะอะไร ทุกข์เพราะไม่บรรลุธรรม

มันคือกิเลส อาการของมัน อาการของมันแสดงออกมาตลอด ถ้าอาการของมัน แสดงออกมาตลอดขึ้นมา มันจะเป็นธรรมมาได้อย่างไร

แต่ถ้าเป็นธรรมๆ นะ เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านซื่อสัตย์ ท่านมีสัจจะ มีสัจจะขึ้นมาเพราะเกิดมาเป็นมนุษย์ใช่ไหม เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วจะเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะจะเกิดซ้ำๆ ซากๆ อย่างนี้ใช่ไหม เกิดมาชาตินี้ชาติเดียวมันทุกข์แค่นี้พอแล้ว เกิดมาชาตินี้มันทุกข์แล้ว

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เพราะเราเกิดมา เราเกิดมาด้วยอำนาจวาสนา เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา กึ่งกลางพุทธกาล ศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง ขณะที่เจริญขึ้นมา เจริญขึ้นมาด้วยการค้นคว้าด้วยการประพฤติปฏิบัติโดยอำนาจวาสนาของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านมีอำนาจวาสนาของท่าน ท่านค้นคว้าของท่าน ท่านพิจารณาของท่าน

สัจธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอยู่ในตู้พระไตรปิฎกอยู่แล้ว กึ่งพุทธกาลแล้วใครจะสนใจ ใครจะค้นคว้า ใครจะเปิดมาวิเคราะห์วิจัย แล้ววิเคราะห์วิจัยขึ้นมาแล้ว แล้วถ้าสร้างอารมณ์อย่างนั้น ถ้าทำว่าฉันรู้ ฉันแน่ ฉันมีความเข้าใจ นั่นน่ะ มันคือกิเลส เรามาเพื่อจะกำจัดกิเลส เรามาเพื่อจะฆ่ากิเลส ไม่ใช่มาส่งเสริมกิเลส ไม่ใช่มายึดมั่นถือมั่นความเห็นของตน ถ้ามายึดมั่นถือมั่นความเห็นของตนแล้วก็ตีฝีปาก จำธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มาตีฝีปาก

ตีฝีปากมันก็เป็นแค่โลกียปัญญา ตีฝีปากมันเป็นเรื่องโลกๆ ตีฝีปากมันก็เป็นสมองของเราคิดนี่แหละ เป็นสมองของเราวิเคราะห์วิจัยก็เท่านั้น นี่ไง มันคือกิเลส ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาประพฤติปฏิบัติไปไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ พ้นจากทุกข์ไปเลย จำมา จำมาเอามาตีฝีปาก เอามาตีฝีปากมันก็เป็นกิเลสที่มันปิดบังหัวใจให้เราไม่สามารถเข้าไปค้นคว้าหาสัจจะความจริงในใจของเราได้

ถ้าเราศึกษามาแล้ววาง ปริยัติเขาให้ปฏิบัติ ศึกษาปริยัติมา ศึกษามาเพื่อประพฤติปฏิบัติ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมานี่วางให้หมด นี่ถ้ามันวางให้หมด ว่างๆ ว่างๆ ว่างๆ มันคือกิเลส ว่างๆ ทั้งนั้น กิเลสทั้งนั้นเพราะอะไร เพราะว่างๆ ขึ้นมาไม่มีต้นไม่มีปลาย ไม่มีที่มาที่ไป ไม่มีสิ่งใดเป็นความจริงของตนเลย

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ นี่พยายามกำหนดพุทโธ พยายามกำหนดอานาปานสติ ถ้ามันสงบเข้ามามันต้องสงบเข้ามาด้วยความชัดเจน เริ่มต้นถ้ามันจะสงบได้ลุ่มๆ ดอนๆ สงบได้บ้าง สงบไม่ได้บ้าง เข้าได้บ้าง เข้าไม่ได้บ้าง คนฝึกหัดใหม่เป็นอย่างนี้ทั้งนั้น ไม่มีใครชำนาญการมีความรู้มาจากท้องพ่อท้องแม่ไม่มีหรอก มันต้องมาฝึกหัดทั้งนั้น แล้วการฝึกการหัดขึ้นมานี่มันก็อยู่ที่วาสนาของคน วาสนาของคนมันวางแนวทางของมันไว้

นี่ไง เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ทรัพย์สมบัติสิ่งใดเราก็หาได้ งานสิ่งใดก็ทำเป็นทั้งสิ้น คนเขามีอาชีพเราก็เคยมีอาชีพมาก่อน ทำไมคนจะไม่มีอาชีพ คนเกิดมาคนก็มีหน้าที่การงานทั้งสิ้น ใครเขาทำได้ เราก็ทำได้ นี่สิ่งที่ทำได้มันก็เป็นเรื่องโลกๆ ทั้งนั้น เวลาจะเอาจริงเอาจังขึ้นมาจะค้นคว้าหาใจของตนขึ้นมากลับทำไม่ได้

เวลามันจะมีสติมีปัญญา สิ่งที่โลกๆ เขามี เราก็มี สิ่งที่โลกเขาใช้สอยกันอยู่เราก็ได้เห็น เราก็ได้ใช้ แล้วมันมีอะไรขึ้นมาอีก แล้วเราก็จะเกิดมาซ้ำๆ ซากๆ อย่างนี้ใช่ไหม แล้วซ้ำๆ ซากๆ ขึ้นมาเวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะด้วยผลเวรผลบุญของกรรม

ถ้าเกิดเวลากรรมมันให้ผลไปเกิดเป็นสัตว์ จะได้เกิดเป็นมนุษย์อีกหรือ หรือว่าเราจะไปเกิดเป็นเทวดา แล้วเราทำความดีอะไรไว้ เรามีอะไรเป็นสมบัติของเรา มันไม่มีอะไรเป็นสมบัติของเรา แล้วเราจะไปเกิดที่ไหน ถ้ายังอหังการอยู่นี่มันก็ไปอยู่ในอเวจีนั่นนะสิ

สิ่งต่างๆ ถ้ามันคิดของมันขึ้นมา มันพอมีกำลังใจที่จะประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันพอมีกำลังใจที่จะประพฤติปฏิบัติ เวลาเราปฏิบัติขึ้นมาก็ด้วยอำนาจวาสนาของคน เราก็ทำของเรานี่แหละ มันจะทุกข์มันจะยาก มันจะลำบากขนาดไหน เราก็จะทำ ถ้าเราจะทำขึ้นมาให้มันเกิดขึ้นมาตามความเป็นจริงของมัน ถ้ามันเกิดขึ้นมาตามความเป็นจริงของมัน เรามีสติ เรามีปัญญา เราคัด เราแยกของเราได้ เราคัดเราแยกของเรานะ เราต้องการความเป็นจริงทั้งนั้น

เวลาคนทำมาหากิน เวลาเขาให้เงินให้ทองมา เราก็ต้องการแบงก์จริงทั้งนั้น เราไม่ต้องการแบงก์ปลอม เวลาแบงก์ปลอมขึ้นมาไปแจ้งตำรวจเลย เราได้รับแบงก์ปลอมมา

เวลาจะประพฤติปฏิบัติ เราก็จะเอาความจริงของเรา แล้วความจริงใครเป็นคนตรวจสอบ เวลาคนตรวจสอบขึ้นมา เห็นไหม มันคือกิเลส กิเลสมันปลิ้นมันปล้อน มันพลิกมันแพลง มันหลอกมันลวงทั้งสิ้น เวลามันปลิ้นมันปล้อน มันหลอกมันลวง เราก็วางไว้ ตั้งสติไว้ ถ้ามีสติปัญญาหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ พยายามประพฤติปฏิบัติของเรา ทำความเป็นจริงของเราขึ้นมาให้ได้ เวลามันจะเป็นความจริงขึ้นมา ถ้ามันสงบระงับเข้ามา มัน

มีความร่มเย็นของเราเอง มันเป็นความมหัศจรรย์แน่นอนอยู่แล้ว

ดูสิ ขั้วโลกเหนือ ขั้วโลกใต้ เส้นศูนย์สูตร มันมีข้อเท็จจริงของมันอยู่แล้ว นี่เส้นศูนย์สูตร นี่เขตร้อน เขตร้อนนี่ฤดูกาลของมัน มันเป็นไปตามอยู่ในเส้นศูนย์สูตรนั้น ขั้วโลกเหนือ ขั้วโลกใต้ นี่น้ำแข็งทั้งนั้น มันก็ข้อเท็จจริงทั้งนั้น

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจถ้ามันทำได้จริง มันก็มีข้อเท็จจริงของมันทั้งสิ้น ถ้ามีข้อเท็จจริงของมันนี่มันเป็นความจริงๆ ขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมานี่เราทำตามอำนาจวาสนาของเรา นี่การประพฤติปฏิบัติไง เราจะประพฤติปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ถ้าประพฤติปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมนะ หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ พยายามกระทำของเราขึ้นมา ให้หัวใจเราสงบระงับเข้ามา ให้มันเป็นความจริง

อย่าให้กิเลสมันปลิ้นมันปล้อน มันหลอกมันลวง กิเลสมันปลิ้นมันปล้อน มันหลอกมันลวง แล้วมันเชื่อเราซะด้วย

เวลาจิต... ถ้ามันหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ เวลาจิตมันมีกำลังขึ้นมาบ้าง ถ้ามันจะรู้จะเห็นสิ่งใด ความรู้ความเห็นสิ่งใดมันก็วางทั้งสิ้น เขาก็เห็นกันทั้งนั้น ความเห็นเห็นนิมิต เห็นนิมิตไอ้นี่สิ่งนี้มันเป็นการชักให้เราออกนอกลู่ทางทั้งสิ้น ถ้ามันจะเห็นสิ่งใดก็วาง ถ้าคนมีสติปัญญานะ แต่เริ่มต้นปฏิบัติไปมันก็อยากรู้อยากเห็น เวลาอยากรู้อยากเห็นแล้วก็เทียบเคียงไง พอยิ่งเทียบเคียงเข้าไปในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นวงรอบๆ ขึ้นไป มันบรรลุธรรม บรรลุธรรมไปหมด มันคือ

กิเลสทั้งนั้น กิเลสทั้งนั้น

ถ้ามันเป็นความจริง ถ้ามันจะเป็นความจริงนะ มันเป็นความจริง เราทำความสงบใจของเราเข้ามา ใจสงบระงับแล้วฝึกหัดใช้ปัญญาๆ เวลาปัญญามันเกิดขึ้นมา เวลาปัญญามันเกิดขึ้นมา เห็นไหม คนที่เคยภาวนามันรู้หมดล่ะ เวลาปัญญามันเกิดขึ้นมาเกิดขึ้นมาจากอะไร ถ้าปัญญามันจะเกิดนะ แล้วปัญญามันเกิดแสนยาก มันเกิดแสนยากเพราะอะไร จิตสงบมันยังตั้งจิตให้มันมั่นคงไม่ได้เลย ทำความสงบบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งจนเป็นสัมมาสมาธิ พอสัมมาสมาธิแล้วน้อมไปสู่สติปัฏฐาน ๔ น้อมไปสู่กาย น้อมไปสู่เวทนา น้อมไปสู่จิต น้อมไปสู่ธรรม

เวลาน้อมไปๆ จิตเห็นอาการของจิต เวลาจิตส่งออกส่งออกทั้งหมด จิตส่งออกทั้งหมด โดยธรรมชาติของมัน มันส่งออกอยู่แล้ว โดยธรรมชาติของจิต องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติท่านรู้ของท่าน

พลังงาน พลังงานธรรมชาติมันส่งออกทั้งสิ้น จุดไฟไปแล้วมันมีแสงของมันนี่ธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติก็เห็นอยู่ทุกวัน โดยธรรมชาติเดี๋ยวนี้วิทยาศาสตร์มันเจริญ เดี๋ยวนี้ไฟฟ้าตามถนนหนทางมันใช้แสง พอแสงมันเบาบางลงไฟติดปั๊บเลย พอพระอาทิตย์ขึ้นแสงดับพรึบเลย ไม่มีใครไปทำมันนะ มันเกิดดับเองเลย แล้วมันได้อะไร มันมีชีวิตหรือ

แล้วนี่ก็เหมือนกัน เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาก็จะเอาแบบไฟถนนนั่นน่ะ เกิดดับ มันเกิดมันดับ แหม! มันบรรลุธรรม

มันคือกิเลส แล้วเวลาอาการที่เกิดขึ้น อาการที่เกิดขึ้นจากการกระทำ มันคืออาการของกิเลส มันคืออาการของกิเลสอย่างใดสิ่งที่เป็นอาการๆ ทั้งนั้นนะ ในการฝึกหัดไง คนที่ไม่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาก็ทำสิ่งใดจับต้นชนปลายไม่ถูกเลย เวลาปฏิบัติขึ้นมาล้มเหลว

หลวงตาท่านจะเน้นย้ำตลอด **“การปฏิบัติต้องมีสติ การปฏิบัติต้องมีสติทุกเมื่อทุกการเคลื่อนไหว สติต้องการตลอด”** แม้แต่เด็กน้อย เด็กน้อยถ้ามีสติสัมปชัญญะมันก็ยังรู้เนื้อรู้ตัวของมัน แม้แต่เด็กน้อย แม้แต่ทำหน้าที่การงานใดๆ ทั้งสิ้น มันก็ต้องมีสติ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติของเรา เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาของเรา เราตั้งใจของเรานะ เดี๋ยวมันก็ฟื้นเฟือนต่างๆ เราก็ฝึกหัดของเราไปเรื่อย เราจะเห็นไง ถ้าวันไหนเผอเรอ หรือเราตั้งสติแล้วเวลาไปคิดเรื่องอื่นไป อ้าว! เผลอแล้ว เวลาพุทโธๆ ไปเดี๋ยวหลุดแล้ว มันขาดสติ ขาดสติเพราะอะไร แล้วเวลาฝึกสติสติสมบูรณ์ขึ้น เวลาสติสมบูรณ์ขึ้นมันต่อเนื่องไป แล้ววันไหนถ้าอำนาจวาสนานะ เวลากำหนดไปแล้วมันราบรื่น แล้วมันสงบลงได้ เราเห็นมันนะ โอ๋ย! ผลของสติไง

ผลของสติมันให้คุณสมบัติอย่างนี้ มันให้คุณค่าขนาดนี้ มันทำเราชนะกิเลสในใจของเราเป็นครั้งเป็นคราว นี่สมาธิธรรม สติธรรม สติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม สติธรรม ถ้ามีสมาธิสมาธิก็มีความสุขความสงบความร่มเย็น ถ้าความสงบความร่มเย็น

อันนี้เป็นธรรมไหม เป็นธรรม เป็นธรรมเป็นชั่วครั้งชั่วคราวไง เพราะเป็นธรรมต่อเมื่อเรามีสติสัมปชัญญะ เรามีสติ เรามีการกำหนด เราควบคุมอยู่มันก็เป็นธรรม เดี๋ยวมันก็เผลอแล้ว

แล้วพอเป็นธรรมขึ้นมา สิ่งที่ว่าคำว่า "เป็นธรรม" คำว่า "เป็นธรรม" เป็นธรรมคือการชนะชั่วคราว การเป็นธรรมขึ้นมา เราประพฤติปฏิบัติแล้ว เราได้รับรสของธรรม รสของสติธรรม รสของสมาธิธรรม รสของปัญญาที่ใช้ธรรมะขององค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้าในการพิจารณาของเรา

นี่ไง สิ่งนี้มันเป็นรสเป็นชาติ ถ้าเป็นรสเป็นชาติในการประพฤติปฏิบัติเข้ามาเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป ถ้ามันเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป แต่เวลาทำไปแล้วสิ่งที่มันเป็นทุกข์เป็นยากอยู่เพราะอะไร เพราะไม่บรรลุธรรมไง ที่เป็นทุกข์เป็นยากกันอยู่นี่ปฏิบัติแล้วไม่บรรลุธรรม ปฏิบัติสายกรรมฐานมันเป็นอัตตกิลมถานุโยค ปฏิบัติไปแล้วมันมีแต่ความทุกข์ความยาก สู้ไปทำง่ายๆ ทำสะดวกสบายดีกว่า

ดีกว่า กว่าอะไรล่ะ ดีกว่าก็คือกิเลสไง ดีกว่าคือการล้มเหลวไง ล้มเหลวจากเจตนาของตนที่ตั้งมั่นของตน ตั้งใจของตนนั่นไง ล้มเหลวหมดเลย แล้วเวลาปฏิบัติไปเป็นสติธรรม เป็นสมาธิธรรม เป็นปัญญาธรรม มันก็เป็นชั่วคราว มันเป็นชั่วคราวมันเป็นเพราะว่าสติมันเด่นขึ้นมา แล้วเราฝึกหัดใช้ปัญญาๆ เห็นไหม นี่ไง ถ้ามันเป็นธรรมมันก็เป็นธรรมเฉพาะๆ

แต่ถ้ามันจะบรรลุธรรม นี่ไง มรรค ๔ ผล ๔ เวลาจะประพฤติปฏิบัติธรรม เวลามรรค ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ มรรค ๘ มรรค ๘ ขึ้นมาความสมดุลของมัน ถ้ามีความสมดุลมันก็ต้องฝึกหัด ฝึกหัดอย่างไร งานชอบไม่ชอบ งานนี้งานอะไร เริ่มต้นขึ้นมาเราพยายามทำความสงบของใจเราเข้ามา ถ้าใจเราสงบระงับเข้ามานี่สัมมาสมาธิ มันฝึกหัดตั้งมันขึ้นไป ถ้าตั้งมันขึ้นไปก็ฝึกหัดไป เราฝึกหัดให้จิตใจของเราเข้มแข็งขึ้นมา ฝึกหัดให้จิตใจของเราฝึกหัดทำงานให้มันเป็น

จิตเห็นอาการของจิต ถ้าจิตมันสงบระงับเข้ามา จิตเห็นอาการของจิตคือเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง ความเป็นจริงคือว่าฝึกหัดใช้ปัญญา ฝึกหัดใช้ปัญญา ฝึกหัดใช้ปัญญาของเราไป เวลาถ้ามันจะปล่อยวางๆ ปล่อยวางแล้วมันได้อะไร ปล่อยวางแล้วมันมีเหตุผลสิ่งใด ปล่อยวางแล้วมันได้ประโยชน์อะไร นี่ไง ปล่อยวางแล้วก็เลื่อนลอย

สิ่งที่ว่าคำว่า “เราประพฤติปฏิบัติธรรม ปฏิบัติธรรมกรรมฐานมันทุกข์มันยาก” มันทุกข์มันยากเพราะกิเลสมันต่อต้าน มันทุกข์มันยากเพราะกิเลสมันสุมหัว สุมหัวกันจะพลิกจะแพลง แล้วมันก็อยู่ที่วาสนาของคนด้วย วาสนาของคนที่มันอ่อนแอ เวลาอ่อนแอทำสิ่งใดแล้วมันทำไม่จริงไม่จังทั้งนั้น

เวลาประวัติครูบาอาจารย์ของเรา ท่านมั่นคงของท่าน ท่านทำของท่าน ในสมัยพุทธกาลพระโสณะ พระจักขุบาลเวลาทำจริงทำจังของท่านทำขนาดนั้น เดินจงกรมจนฝ่าเท้าแตกจนเลือดเต็ม

นองไปหมดเลย ยังเดินอยู่อย่างนั้น เอาจริงเอาจังขนาดนั้นนี่ถ้ามันเป็นจริงเป็นจัง เห็นไหม

เวลาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะ ๗ วันเป็นพระอรหันต์ นี่ได้พระโสดาบันมาจากพระสารีบุตรฟังเทศน์พระอัสสชิมาก่อน พระโมคคัลลานะได้ฟังจากพระสารีบุตรมาเป็นพระโสดาบันมา บริวาร ๕๐๐ เป็นพระโสดาบันไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์หมดเลย เว้นไว้แต่ ๒ องค์หัวหน้าแล้วพระโมคคัลลานะ ๗ วัน สำเร็จไป พระสารีบุตร ๑๔ วัน พระจักขุบาลพระนี่ล้มลุกคลุกคลานต่อสู้มาตลอด

อำนาจวาสนาคนมันเหมือนกันไหม มันเท่ากันไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปแสดงธัมมจักฯ กับปัญจวัคคีย์ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมองค์เดียว อีก ๔ ยังไม่เห็นเพราะอะไร วาสนาของคนไง ปัญญาของคนไง การกระทำของคนไง

นี่ก็เหมือนกัน เราก็ย้อนกลับมาที่เรา เราดูครูบาอาจารย์ที่ทำนี่ตั้งสมัยพุทธกาล สมัยหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นที่ครูบาอาจารย์ที่ท่านพยายามสร้างศาสนทายาทขึ้นมา การประพฤติปฏิบัติขึ้นมาใครมีอำนาจวาสนาขนาดไหน ใครกระทำอย่างไรให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา แล้วฝึกหัดขึ้นมาให้จิตใจมันมั่นคงขึ้นมา ถ้ามันมั่นคงขึ้นมามันมีประสบการณ์ของมัน มันมีเหตุมีผลไม่เลื่อนลอยไม่เลื่อนลอยคว้าน้ำเหลวจับต้องสิ่งใดไม่ได้

แล้วศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วตีฝีปากนะ ตีฝีปากนี่มันก็เป็นปริยัติ ตีฝีปาก ตีฝีปากตามทฤษฎี ไม่มีเลยสภาวะตามความเป็นจริง เอามาจากไหน แล้วสภาวะตามความเป็นจริงไม่มี ไม่มีก็ไม่รู้จักกิเลสไง คนฆ่ากิเลสไม่เห็นกิเลส เอาไปฆ่ากิเลสได้อย่างไร คนจะฆ่ากิเลส คนจะฆ่ากิเลสไปยอมจำนนกิเลสนั่นคือกิเลส

เวลากิเลส อุปกิเลส กิเลสคือความโลภ ความโกรธ ความหลง ความโมโหโทโส ความหลงใหล การทำตัวหยำเปนี่คือกิเลสมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา แหม! เป็นคนดี เมื่อก่อนเคยโกรธบ้าง เดี๋ยวนี้หายโกรธแล้ว

จิตนี้ว่างหมดเลย อุปกิเลส โอภาส สว่างไสว อุปกิเลส แล้วอุปกิเลสแล้วเราทำความสงบของใจทำไม เวลาบอกว่าไอ้พวกกรรมฐานนี่ทำความสงบแล้วหินทับหญ้าๆๆ

หินทับหญ้าถ้าหินไม่ทับหญ้ามันก็รกไปหมดน่ะสิ หินทับหญ้าๆ หินทับหญ้าก็หินทับหญ้า แล้วเวลาไปยกหินขึ้นล่ะ เวลาไปยกหินขึ้นเดี๋ยวโดนงูกัดนะ ไปยกหินขึ้นมาเดี๋ยวตะขาบกัดนะ หินทับหญ้าๆ ไม่มีหินเลย ไม่มีหินเลยมันยิ่งรกใหญ่เลย งูเงี้ยวเขี้ยวขอเต็มเลย เพราะอะไร เพราะมันมีแต่ดงหญ้า

ไม่ทำความสงบของใจ ใช้ปัญญาไปเลย ฮู! ปัญญาต่อสู้กิเลส ปัญญาแยกแยะกิเลส ฮู! ปัญญา นั่นคือกิเลส นี่ในพงหญ้ามันมีแต่งูมีแต่อสรพิษ แล้วอสรพิษกัดปั๊บ โอ้โฮ! บรรลุธรรมเลย โอ้โฮ! สัจธรรมมันเป็นอย่างนี้เอง โอ๋ย! เลือดนี่เวลาพิษมันตาย อ๋อ! นี่

บรรลุธรรม

นี่ไง มันคือกิเลสทั้งนั้น เพราะอะไร เพราะมันไม่มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะไง

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมาก่อน สิ่งที่กระทำๆ การฆ่ากิเลสมันแสนยาก ถ้าการฆ่ากิเลสแสนยาก ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันจะเป็นหินทับหญ้า หินทับหญ้าก็ทับมันไว้ก่อน หินทับหญ้ามันก็ยังมีที่โล่งโถงที่พื้นฐานของเรา แล้วฝึกหัดใช้ปัญญา นี่ตรงนี้สำคัญเพราะอะไร เพราะส่วนใหญ่แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่เป็น ส่วนใหญ่แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่ได้ เพราะอะไร

เพราะสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน นี่ทำสมถะทำสมาธิแล้วไม่จำเป็นไม่สำคัญ ไม่มีสมถะมันก็ไม่มีงานเลยก็แล้วกันล่ะ ไม่มีสมถะก็พงหญ้าไง เข้าไปก็มีแต่งูเห่า งูจงอางอยู่ในนั้นหมดเลย แล้วเข้าไปต่อสู้ โอ้โฮย! เดินเหยียบหัวมันนิ่มเท้า โฮ! กิเลสนะ กิเลสมันโดนสติปัญญาของเราใคร่ครวญแล้ว โฮ! มันตายหมดเลย

นี่เวลามันเพ้อเจ้อเพ้อฝัน มันคือกิเลส มันคือทิฏฐิมานะในใจ มันคือกิเลสที่มันจองหองพองขนในหัวใจ แล้วแอบอ้างอ้างอิงธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจนตัวเองไม่มีสาระ ไม่มีสิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอัน

เวลาจะเป็นชิ้นเป็นอันลงในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาพุทธมามกะเป็นชาวพุทธถึงพระพุทธ

พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึก แก้วสารพัดนึกเป็นแก้วที่มีคุณค่า คนที่มีอำนาจวาสนามากน้อยแค่ไหนจะได้สัจจะได้ความจริงจากพระพุทธศาสนา ถ้าได้ความจริงจากพระพุทธศาสนาทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบระงับเข้ามาแล้ว ถ้าใจมันสงบระงับเป็นสัมมาสมาธิ ถ้าสัมมาสมาธิมันเชื่อมั่นในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ

ถ้าเป็นมิจฉา ถ้าเป็นมิจฉาก็สำคัญตนแล้ว มิจฉา โอ้โฮย! รู้เลยนะ เห็นเลยนะ โอ้โฮ! เข้าใจหมดเลยนะ นี่เป็นอภิญญา แล้วถ้ามันออกอภิญญาไปแล้วมันก็ติดอยู่นั่นแหละ เพราะคนเรากิเลสมันฟูอยู่แล้ว แล้วพอมันสงบแล้ว พอจิตมันสงบ จิตมันสงบเป็นมิจฉา มิจฉาเพราะมันส่งออก พอมีการส่งออก แล้วส่งออกนั้นพอใช้ไปแล้วเป็นของชั่วคราว

คำว่า "ของชั่วคราว" กำลัง ดูนักเพาะกายสิ นักเพาะกาย ถ้าเขาไม่รักษากายของเขานะ เดี๋ยวก็ซูบผอมหมด สิ่งที่เขาจะอยู่ได้ เขาต้องรักษาของเขา เขาต้องมีสารอาหารสมบูรณ์พอ เขาถึงจะเพาะกายของเขาได้

นี่ก็เหมือนกัน เราทำความสงบของใจเข้ามา กว่ามันจะสงบระงับขึ้นมา เราเพาะหัวใจ เราเพาะจิตใจของเรา เราต้องมีสติ ต้องมีคำบริกรรม ต้องมีการดูแลรักษาให้จิตนี้มันมั่นคงขึ้นมา แล้วถ้ามันเป็นสัมมาขึ้นมามันก็จะย้อนกลับเข้ามาสู่ค้นคว้าหากิเลสในใจของตน แต่ถ้าเราเพาะหัวใจเราขึ้นมาแล้ว แล้วถ้าไม่มี

อำนาจวาสนา เวลามันส่งออก ส่งออกก็เป็นอภิญญา อภิญญาไปรู้ไปเห็นสิ่งต่างๆ การรู้การเห็นนั้นต้องใช้พลังงาน เหมือนกับไม่ได้ดูแลรักษาหัวใจเดี๋ยวมันก็เบาบางลง แล้วเดี๋ยวมันก็กลับเสื่อมหมดพอเสื่อมหมดแล้วจบ

แต่นี้มันเป็นแต่ทางโลก ทางโลกพวกโหราศาสตร์ พวกหมอดูเวลาใครไปดูหมอนะ เขาจะนั่งหลับตาเลยนะ พอลืมตานี่ทายโชะๆ เลย ไม่ใช่ นั่นคือปฏิภาณในวิชาชีพเขา ในวิชาชีพเขาดูหมออยู่ทุกวัน ตามสถิติตามคำนวณของเขา เขาก็หลับตาให้ใจมันสบายเท่านั้นแหละ จะลงสมาธิๆ ฮ้า! ขนาดนั้นเชียวหรือ เป็นไปได้ยาก

ฉะนั้น เวลามันส่งออกๆ เห็นไหม ถ้ามันเป็นมิจฉาแล้วมันก็จะออกไปเป็นอภิญญา อภิญญาแล้วสำคัญตนนะ นั่นน่ะคือกิเลสนั่นคือที่ตายของพระกรรมฐาน พระกรรมฐานถ้าลองได้ออกอย่างนั้นตายหมดเลย ตายจากคุณธรรมนะ ตายจากคุณธรรมตายจากมรรคจากผลที่มันจะเจริญก้าวหน้าไป เพราะมันคือกิเลสแต่ไปสำคัญตนว่าเป็นมรรคเป็นผลเป็นคุณธรรมในใจของตน

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์นะ ถ้าเป็นจริตนิสัยคือคนสร้างมาอย่างนั้น ดูสิ ดูอย่างแม่ชีแก้วที่หลวงตาท่านไปทรมาน เหมือนกันมันจะรู้เห็นอะไรก็เรื่องของมัน

“ส่งออกบ้างได้ไหม”

“ดึงไว้ไม่ให้ออกได้ไหม บังคับมัน ฝึกหัดไปก่อน”

ถ้าไม่ฝึกหัดทำไม่ได้เลย ยิ่งของมันเคย ดูสิ ดูแสงสิ เห็นไหม จุดไฟสว่างไปหมดเลย ดับไฟสิ มืดตื๊ดตื๋อเลย นี่ก็เหมือนกันพอจิตมันไปแล้ว ยิ่งมันเคยของมันนะ ออกตลอด ต้องรั้งไว้ รั้งด้วยอะไร สติไง สติรั้งไว้ จดจ่อพยายามรั้งไว้ รั้งกันอยู่อย่างนั้น ออกบ้าง โอ๋ย! รั้งไม่ไหว เหนื่อย ปล่อย พอ ไปแล้ว วันนี้ภาวนาดี โอ้โฮ! เห็นไปหมดเลย ไม่รู้ปล่อยพลังงานไปแล้ว

แต่ถ้ารั้งไว้ๆ เห็นไหม จนต้องรั้งไว้ แล้วพยายามรั้งไว้ รั้งไว้นั่น เห็นไหม นี่ไง นักเพาะกาย ถ้าเขาดูแลรักษาของเขามันก็เข้มแข็งขึ้นมา นี่เหมือนกันถ้ารั้งไว้มันมีกำลัง พอมีกำลังขึ้นมาแล้วค้นคว้าย้อนกลับมา ย้อนกลับมาเห็นอะไร นี่ไง ถ้าเห็นกายเห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ตามความเป็นจริง ถ้าจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง แล้วฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา ถ้าเห็นแล้วมันสะเทือนมาก

การเห็น เห็นไหม ดูสิ ดูเวลาปัญญาอบรมสมาธิ เวลาปัญญาอบรมสมาธิใช้ปัญญา ปัญญามันเป็นปัญญาโดยโลกียปัญญา ปัญญาแบบโลกๆ ปัญญาแบบสามัญสำนึกที่เรานึกคิดกันเนี่ย เวลาเราทุกข์ เรายาก เรามีความคิด ความคิดที่ทำให้เราทุกข์ เรายาก เรามีสติปัญญาเท่าทันมัน พอมีสติปัญญาเท่าทันมันด้วยเหตุด้วยผล เอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเปรียบมาเทียบ เวลามันปล่อย มันปล่อยขึ้นมา มันจะเข้ามาสู่เป็นปัญญาอบรมสมาธิ

ปัญญาอบรมสมาธิคือปัญญาสมอง ปัญญาของมนุษย์ แล้วมันต้องมีสติปัญญามากขึ้น มันต้องใช้ความรอบคอบมากขึ้นเพราะมันต้องการความสงบ ความสงบบ่อยครั้งเข้าๆ จนมันทำชำนาญของมัน มันชำนาญมันกำหนดมันสงบได้เลย ถ้ามันเป็นปัญญาอบรมสมาธิแล้วถ้ามันเห็น เห็นความคิด จิตเห็นอาการของจิต พอจิตเห็นอาการของจิต ความคิดๆ ที่เราทุกข์เรายากอยู่นี่ เราก็ทุกข์ ทุกข์เพราะความคิด แล้วความคิดโดยสามัญสำนึก

แต่เวลาจิตสงบแล้วจิตจับอาการของจิตได้มันสะเทือนกิเลสแล้วนะ นี่ไง เวลามันสะเทือนกิเลส เราหายใจเข้านึกพุทหายใจออกนึกโธ หรือเราจะบริกรรมพุทโธๆๆ เวลาจิตสงบเข้ามามันต่างกัน พอจิตสงบเข้ามาแล้วมันมีกำลัง เพราะอะไร เพราะถ้าสมาธิ สมาธิอบรมปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิก็ใช้ปัญญาๆ เป็นสมาธิมานี่มันใช้ปัญญานำหน้า ปัญญานำหน้ามันเป็นปัญญาวิมุตติ มันเป็นปัญญา

แต่ถ้ามันเป็นเจโตวิมุตติ เห็นไหม เป็นเจโตวิมุตติเรากำหนดพุทโธ กำหนดสัมมาสมาธิ เวลาเป็นสมาธิมันดิ่งลงเลยมันละเอียดเข้าไป มันดิ่งเข้าไป โอ้โฮ! มันขนาดไหนก็แล้วแต่เรามีสติปัญญาเท่าทันมัน ถ้าเป็นเจโตวิมุตติ ถ้าจิตมันเป็นอย่างนี้ถ้ามันกำหนดพุทโธๆ แล้วถ้าเหมือนกับว่ามันจะตกจากที่สูง

เวลาจิต เห็นไหม มันใหญ่ขึ้น ขยายตัวขึ้นอะไรอย่างนี้กำหนดพุทโธไปเรื่อยๆ ไม่ต้องไปตกใจใดๆ ทั้งสิ้น นี่กิเลสมายุมาแหย่ กิเลสมันมาคอยทำให้เราเสียหาย ถ้าเสียหายมันก็

ไม่เป็นชิ้นเป็นอันไง มันคือกิเลส แล้วถ้ามันมีอาการไง อาการตัวใหญ่ตัวเล็ก อาการต่างๆ โฮ! ตื่นเต้น มันรู้เห็นอะไรยิ่งหลงไปให้กิเลสมันพาออกอีก

เวลาหลวงตาท่านสอนไง "เห็นบ้างก็ได้ ดึงไว้บ้างก็ได้" เห็นบ้างก็ได้เพราะอะไร เพราะว่ามันเคยชิน ถ้าไม่ให้เห็นเลยนี่มันจะขาดใจตาย ถ้าดึงไว้ก่อน เห็นไหม ไอ้พวกที่รู้นั่นรู้นี่รู้ต่างๆ ประสาเรานะ ไร้สาระ แต่คนอื่นเขาเป็นอย่างนั้น คนเขาเป็นอย่างนั้นก็เรื่องของเขา ถ้าคนเขาเป็นอย่างนั้นมันเป็นสายพันธุ์ พันธุกรรมของจิต ถ้าเป็นสายพันธุ์อย่างนั้นเราก็ต้องพยายามสร้างพลิกแพลงขึ้นมาให้สายพันธุ์นั้นมันเข้มแข็งขึ้นมา เข้มแข็งขึ้นมาก็เข้าสู่มรรค

ถ้าเข้าสู่มรรค เห็นไหม เข้าสู่มรรค เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถ้าเนื้อหาสาระข้อเท็จจริงมันอยู่ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยนี้เป็นกิริยา เป็นวิธีการ มรรค ๔ ผล ๔ ต่างๆ ที่เราศึกษา วิธีการทั้งนั้น วิธีการการกระทำ วิธีการคือเราประพฤติปฏิบัติตามแนวทางนี้ แนวทาง เห็นไหม แนวทางที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเป็นแผนที่ ถ้าเป็นทฤษฎี ถ้าเป็นปริยัติก็เป็นแผนที่ ในการประพฤติปฏิบัติเราก็ลงในพื้นที่ เราก็จะค้นคว้าหาความจริงขึ้นมา มันเป็นกิริยาเท่านั้น

เวลาเป็นกิริยาขึ้นมา เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาจิตมันสงบ จิตมันมีกำลังขึ้นมานี่กิริยาทั้งนั้น คือกิริยา กิริยา

คืออาการไง อาการของจิต ถ้าอาการของจิตไง มันคืออาการของจิต มันก็คืออาการของกิเลส อาการของกิเลสไง ถ้าสติสัมปชัญญะเราเบาบางลง สติสัมปชัญญะมันก็เป็นอาการของกิเลส ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมามันก็เป็นกิริยาอาการของธรรม เวลาประพฤติปฏิบัติธรรมมันเป็นอาการของธรรม มันเป็นอาการของกิเลส เป็นอาการๆ มันยังไม่เป็นความจริง คือมันก็คือกิเลสอยู่นั่นน่ะ

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า **เทฺวเม ภิกฺขเว** ทางสองส่วนที่ไม่ควรเสพ อัตตกิลมถานุโยค กามสุขัล-ลิกานุโยค ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือมัชฌิมาปฏิปทา มัชฌิมาปฏิปทาคือความสมดุลพอดี แล้วตรงไหนสมดุล

เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา นี่ไง ถ้ามันฟุ้งมันซ่าน เรามีสติปัญญาขึ้นมา นั่นก็สติธรรม ถ้าเราทำสมาธิได้ เราทำความสงบของใจได้นี่หินทับหญ้าๆ ก็เป็นสมาธิธรรม ถ้ามันเกิดปัญญาขึ้นมาปัญญาที่เราฝึกหัดภาวนามยปัญญา ปัญญาจากการภาวนา มันก็เป็นปัญญาธรรม

เออ! แล้วถ้าเอางานชอบ เพียรชอบล่ะ แล้วว่างานชอบงานอะไร งานเห็นนิมิตใช่ไหม งานส่งออกหรือ งานอยากรู้คนโน้นวาระจิตเขาหรือ งานอะไร

งานก็เข้าสู่มรรคสิ งานก็เข้าสู่กิเลสสิ งานก็เข้ามาภายในสิ แล้วเข้าอย่างไร เพราะพลังงานมันส่งออก มันจะหุบเข้ามาไม่ได้หรอกถ้าคนทำไม่เป็น คนทำไม่เป็น คนทำไม่ได้จะทำอย่างไร

นี่เวลาคิด คิดก็สมองเขาคิดแล้วนะ ส่งออกแล้วนะ มันถึงต้องทำความสงบของใจแล้วฝึกหัด การฝึกหัด การประพฤติปฏิบัติของเรา เราฝึกหัดไง

มันคือกิเลส มันคือกิเลสคือตัวตนของเรา นี่คือกิเลส เวลาเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจังคือวัตถุ วัตถุ สสารในโลกนี้เป็นอนิจจัง มันแปรสภาพของมัน เข้าใจได้หมด เพราะสรรพสิ่งในโลกนี้ไม่มีคงที่ทั้งสิ้น มันแปรสภาพตลอด

ทำความสงบใจเข้ามา ทำความสงบใจเข้ามา ถ้าทำความสงบใจเข้ามา จิตมันสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา เวลาวิปัสสนาไปเห็นไหม พิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม พิจารณาแยกแยะของมัน ถ้าพิจารณากาย กายในแง่มุมใด พิจารณากายแตกต่างหลากหลายเยอะมาก เวลาพูดถึงขั้นของปัญญานะ ปัญญาไม่มีขอบเขต ปัญญาของคนไม่มีขอบเขตเลย ใช้พิจารณากาย พิจารณากายอย่างไร พิจารณาโดยเจโตหรือปัญญาพิจารณาโดยเทียบเคียง พิจารณาหรือโดยเห็นภาพ พิจารณากายอย่างไร การพิจารณากาย พิจารณากายพิจารณาเพื่ออะไร

การพิจารณา เห็นไหม นี่ไง อนัตตา อนัตตาคือการทำลายตัวตน อนิจจังคือสสารที่มันแปรสภาพของมัน แต่กิเลสตัณหาความทะยานอยาก อวิชชามันอยู่กับจิต เพราะจิตนี้เป็นเรือนที่อยู่ของกิเลส เรือนที่อยู่ของพญามาร ฉะนั้น เวลาเราจะถอดถอนกิเลส เวลาถอดถอนกิเลสนะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมา-

สัมพุทธเจ้า **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา**ก็ใช่ **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา เราต้องทำให้เป็นอนัตตาด้วย แล้วทำอย่างไรให้เป็นอนัตตาล่ะ ถ้าไม่ทำให้เป็นอนัตตาก็เป็นอนิจจังไง

คิดกันโดยโลกโดยสงสารอนิจจังทั้งนั้น มันเป็นอนิจจังเพราะมันเป็นเช่นนั้นเอง มันเป็นเช่นนั้นเอง อ้าว! ก็เห็นๆ อยู่ มันแปรสภาพ มันเป็นเช่นนั้นเอง แต่ไม่เคยเห็นตัวตน แต่ทำสมาธิไม่เป็น ไม่เคยเห็นใจของตน ไม่เคยเห็นตัวตนของตน ไม่เคยเห็นกิเลสของตน แล้วอนัตตาตรงไหน

นี่ไง จิตสงบแล้วไง ถ้าจิตสงบแล้วนี่งานชอบ ถ้างานไม่ชอบมันก็งานโลกๆ งานโลกๆ อนิจจังสสารนี้แปรสภาพ สสารมันก็มีอยู่กับโลก แต่มันแปรสภาพของมันไป เปลี่ยนแปลงของมันไป อนิจจังทุกคนรู้ได้หมด วิทยาศาสตร์ แต่อนัตตาล่ะ อนัตตาเป็นอย่างไรถึงเป็นอนัตตาล่ะ

เพราะธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนารื้อสัตว์ขนสัตว์ รื้อสัตว์ขนสัตว์รื้ออะไร รื้อสัตว์โลก สัตตะผู้ข้องจิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ถ้ามันจะรื้อมันก็รื้อจิตดวงนี้ ถ้ารื้อจิตดวงนี้นี่ตัวตนของมันไง

ถ้าเข้าสู่สมาธิไม่ได้ก็เข้าสู่ตัวตนของตนไม่ได้ เข้าสู่ตัวตนของตนไม่ได้มันก็ไม่เป็นสมถกรรมฐาน ตัวหินทับหญ้าๆ นั่นน่ะ มึงได้ทับหรือเปล่า มึงรู้จักหินหรือ รู้จักหญ้าหรือ รู้จักใจหรือ รู้จักภพหรือ ไม่เคยรู้อะไรสักอย่าง มันคือกิเลสไง ศึกษาธรรมะของ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้วตีฝีปาก ตีฝีปากมันก็เป็นเรื่องโลกๆ มันไม่มีข้อเท็จจริงในสัจธรรม

ถ้ามีข้อเท็จจริงในสัจธรรม เวลาจิตสงบเข้ามาแล้วเข้ามาสู่ใจของตน ถ้าเข้าสู่ใจของตน ใจนี้ยกขึ้นสู่วิปัสสนา เวลาใจน้อมไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ตามความเป็นจริง ฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้ามันฝึกหัดใช้ปัญญาถ้ามันเป็นพิจารณาของมัน อาการ อาการการฝึกหัด อาการการกระทำ เวลาถ้าพิจารณาไปแล้วมันปล่อยมันว่าง

ว่างแบบเลื่อนลอย ว่างแบบไม่มีเหตุมีผล แต่มันก็เป็นการฝึกหัด มันว่าง ว่างอะไรล่ะ แล้วอะไรว่าง มันไม่มีเหตุมีผล

มันมีเหตุมีผลมันต้องฝึกหัดซ้ำของมัน ซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ การฝึกหัดซ้ำแล้วซ้ำเล่า เห็นไหม เพราะกิเลสมันแก่นของกิเลส กิเลสนั่นมันเป็นแก่นของกิเลส กิเลสมันครองหัวใจของสัตว์โลก มันเป็นที่อยู่ที่อาศัยของมัน แล้วมันจะยอมคายยอมให้ที่อยู่อาศัยของมันให้คนอื่นให้สัจธรรมเข้ามาครอง มันเป็นไปไม่ได้หรอก มันไม่มีอยู่จริง ถ้าไม่มีอยู่จริง เห็นไหม เราก็ต้องทำความสงบใจให้มากขึ้น แล้วพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ แล้วพิจารณาให้มันถูกต้องดีงาม ความว่าถูกต้องดีงามให้มัชฌิมาปฏิปทา ให้มันสมควรแก่ธรรม ให้มันเป็นมัชฌิมาปฏิปทาคือความสมดุลพอดี

ความสมดุลพอดี เห็นไหม มรรค ๘ เพียรชอบ งานชอบ ระลึกชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ ถ้ามันชอบธรรม เห็นไหม มันชอบธรรมมันก็มัชฌิมาปฏิปทาทางสายกลาง กลางหัวกิเลส ตี

หัวกิเลส พอตีหัวกิเลสขึ้นไปมันรู้ เราพิจารณาไปเถอะมันจะเกิดความมหัศจรรย์ เวลามันทุกข์มันยาก มันแผดมันเผา มันทุกข์มันยากนะ เวลาคนมันตึงมันเครียดมันแผดเผาหัวใจทุกข์ยากมาก เวลาถ้ามีสติปัญญาขึ้นมามันก็สงบแล้ว มีสติปัญญาก็ปล่อยวางได้ชั่วคราวๆ

แล้วถ้าคนมีอำนาจวาสนานะ พยายามกำหนดลมหายใจ พยายามกำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันสงบระงับเข้ามาได้ สมาธิก็ยิ่งลึกซึ้งเข้าไปมากขึ้น โอ! สุดยอด แล้วสุดยอดขึ้นมาแล้ว สุดยอดขึ้นมาแค่นั้นหรือ มันเริ่มต้น เห็นไหม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมดเป็นกิริยา กิริยาคือการกระทำ คือการวิวัฒนาการ พัฒนาการของจิต

มันยังไม่ทำอะไรเลย โอ๋ย! พอทำความสงบใจ นิพพาน นิพพานอะไรของเอ็ง มันมีต้นมีปลายที่ไหน นั่นคือกิเลสทั้งนั้น

เวลาอยู่กับโลกก็มีความทุกข์ความยาก เวลามันจะประพฤติปฏิบัติก็ทุกข์ยากเข้าไปมากขึ้นอีก เพราะอะไร เพราะมันไม่บรรลุธรรม แล้วทำไมต้องบรรลุธรรมด้วยล่ะ แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเอ็งจะบรรลุไม่บรรลุ ถ้ามันมีมรรคมีผลขึ้นมา มรรคผลสัจธรรม ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนาในการกระทำ มันบีบบี้สีไฟกิเลสตัวแบนแต๊ดแต๋ เวลากิเลส ปัญญามันเกิดขึ้น ปัญญามันแสวงหา ปัญญามันขุดคุ้ยขึ้นมา มันหลบมันหลีกนะ โอ๋ย! ไม่มี ว่างหมดเลย มันเป็นจุดเป็นต่อม จุดก็คือจุดกิเลส ต่อมก็ต่อมกิเลส กิเลสมันอ้างชื่อ กิเลสมันชื่อต่อม กิเลส

มันชื่อจุด จะจุดจะต่อมกิเลสทั้งนั้น

ธรรมมันคืออะไร ธรรมมันจับมาพิจารณา ธรรมคือสัจธรรมที่มันจะเกิดขึ้นจากการภาวนา การภาวนาขึ้นมาภาวนาอย่างไร ภาวนาโดยลิ้นใช่ไหม ตีฝีปากใช่ไหม แล้วพฤติกรรมออกมาเพราะอะไร เพราะมันไม่มีอยู่จริงนะ ถ้าไม่มีอยู่จริง ทุศีล ทุศีลก็พูดโกหกมดเท็จพูดปดไปเรื่อยเฉื่อย พูดอะไร พูดธรรมะขององค์สมเด็จ-พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง ลิ้นสองแฉก ลิ้นเอาไว้คอยบิดเบือนไง มันไม่เป็นความจริงหรอก

ถ้าเป็นความจริงมันซื่อสัตย์ เป็นจริงก็คือเป็นจริง ไม่เป็นจริงเราก็พยายามจะฝึกฝนอยู่นี่ ถ้าเป็นจริงผลของสัจธรรมมันให้ความสุขอยู่แล้ว มันให้ความความสุขแน่นอน แม้แต่เราชนะความคิดเราเป็นครั้งเป็นคราวนะ บางทีความคิดมันฟูขึ้นมา แล้วเรามีขันติธรรมอดกลั้น เราชนะมันได้ เรายังภูมิใจ แล้วถ้าความคิดมันเกิดขึ้น เรามีสติปัญญาใคร่ครวญหาเหตุหาผลจนความคิดมันดับไป เรายิ่งมีความภูมิใจมากขึ้น แล้วเรามีความภูมิใจมากขึ้นแล้วเราพยายามกระทำให้มันเกิดขึ้นเป็นเนื้อหนัง

นี่ไง ธรรมะสดๆ ร้อนๆ มรรคผลนิพพานสดๆ ร้อนๆ เวลาความทุกข์ความยากมันบีบมันคั้น ความทุกข์สดๆ ร้อนๆ ไม่ต้องบอกเลย แค่นั่งไม่ต้องขยับมันก็ปวดแล้ว แค่ไม่มีอาหารตกใส่ถึงกระเพาะมันก็หิวข้าวแล้ว โรคหิวเป็นโรคประจำตัว มีหิวมีกระหายมีความทุกข์ความยากมาตลอด

เรื่องของความทุกข์ความยากมันมีของมันอยู่แล้ว แล้วเวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันทุกข์ยากมากขึ้น ทุกข์ยากมากขึ้นจริงๆ เพราะกิเลสมันแสนดื้อ กิเลสมันปลิ้นมันปล้อน แล้วมันหลอกมันลวง เวลาคิดจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา สมัยในกึ่งพุทธกาล หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็นพระอรหันต์ ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติมาเป็นธรรมทายาท เราอยากประพฤติปฏิบัติบ้าง เรามีกระทำบ้าง แหม! พอเราคิดแล้วมันแช่มชื่นนะ โอ้! เราก็เป็นเอก เราก็เป็นบุรุษอาชาไนยคนหนึ่ง เราจะต้องปฏิบัติได้ เราจะปฏิบัติรีบปฏิบัติเตรียมเนื้อเตรียมตัวขนข้าวขนของจะไปปฏิบัติเลย

พอไปถึง อ้าว! ว้าเหว่แล้ว มันเงียบ มันเหงา มันวิเวก มันไม่มีเพื่อนคุย โอ้! แล้วมาอยู่คนเดียว โอ๋! มาทุกข์มายาก เวลาคิดมันคิดได้ทั้งนั้น แต่เวลาทำแล้วไปไม่รอด เวลาไปไม่รอดเพราะกิเลสมันยิ่งใหญ่ กิเลสมันหลอกลวงทั้งสิ้น มันคือกิเลสไง เวลาคิดว่าโอ๋ย! หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านบรรลุธรรมไปแล้ว เราจะทำทำไมจะทำไม่ได้ เราทำได้ทั้งนั้น ยิ่งถ้าเป็นคนที่เขามีเล่ห์เหลี่ยมนะ เขาบอกว่าศึกษาไว้มากๆ แล้วไปทำตอนใกล้ๆ จะตาย เวลาใกล้จะตายพิจารณาเลย

มันประมาทขนาดนั้น เพราะอะไร เพราะหลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่นท่านทำเป็นตัวอย่าง ท่านทำของท่านจริงๆ แต่ท่านสมบุกสมบันมามาก หลวงตาท่านเล่าประจำ เพราะหลวงตาเป็นพระอุปัฏฐากคลุกคลีกันมา ๒ องค์ มาตลอด หลวงปู่มั่นท่านจะเล่าถึงว่าท่านไปที่ไหน เจอเหตุการณ์อย่างไร มีความทุกข์ความ

ยากขนาดไหน ไปอยู่ที่ไหน คนไม่รู้เขาไม่เคยใส่อาหารให้กินเลย ใส่ข้าวเปล่าๆ มา เขาบอกว่าพระกรรมฐานเขาไม่ฉันเนื้อสัตว์ เลยไม่มีอะไรจะใส่ให้ จะกินถั่วกินงาก็ไม่มี ท่านก็ไม่ปริปากสักคำ ไปอยู่ที่ไหนทุกข์ๆ ยากๆ ทั้งนั้น ไปอยู่ที่ไหนเขาไล่ เขาไม่ให้อยู่ อย่างนี้ เยอะแยะไปหมด

นี่ไง นี่ประสบการณ์ของพระอรหันต์ กว่าที่จะได้เป็นพระอรหันต์ท่านประพฤติปฏิบัติมา ท่านต่อสู้มาขนาดไหน

ไอ้เรานะ แหม! หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็นพระอรหันต์ เราศึกษามากๆ ดูสิ ท่านเคยทำอย่างไร จำท่าเลย เหมือนกำลังภายในเลย ฝึกท่าไหนจำไว้ให้หมดเลย แล้วตอนนี้เราใช้ชีวิตของเราให้คุ้มค่าก่อน แล้วพอแก่เฒ่าแล้วเรามาปฏิบัติ เราจะเป็นพระอรหันต์เลย

มันคือกิเลส ขนาดเราเป็นหนุ่มเป็นแน่น เรานั่ง เรายังทุกข์ยังยาก สิ่งใดที่เราจะต่อสู้กับมัน จะลุกก็โอย นั่งก็โอยอยู่นี่ แล้วเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาขึ้นมา แล้วไม่รู้ว่าวันไหนจิตมันจะสงบขึ้นมา แล้วสงบขึ้นมาแล้ว เราฝึกหัดใช้ปัญญาไปแล้วมันจะมีกำลังมากพอขนาดไหน ถ้ามีกำลังมากพอ ถ้ามีสมาธิเป็นพื้นฐานนะ เวลาปัญญามันแหลมคม คมกล้านะ ธรรมาวุธ ปัญญาเหมือนดาบเพชร เวลามันฟาดฟันกิเลสนะ กิเลสมันหลบมันหลีก โอ้โฮ! มันซุกหัวเลยนะ โอ๋ย! ว่างหมดเลย มันไม่มีเหตุมีผล

พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันเกิดความมหัศจรรย์ มันเกิดการเห็นว่ามรรคมันเป็นอย่างไร เกิดการเห็นว่าภาวนามยปัญญาเวลา

มันโชติช่วงขึ้นมาจากความเพียรของเรา จากที่ว่าเราเก็บหอมรอมริบ เราจะไปภาวนาแล้ว เรายังไปวิเวก ออกไปมันว้าเหว่ มันเงียบเหงา มันทำไม่ได้ เดินจงกรมไปแล้ว เดินสองสามที โอย! ปวดเท้า นั่งสมาธิไปแล้ว โอย! มันปวดหลัง เวลาจะภาวนาขึ้นมามืดขึ้นมา โอ๋ย! เดี๋ยวกลัวผี กลัวไปหมดล่ะ

แต่เวลาพอมันพัฒนาขึ้นไป มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา โอ! มันจะหาที่วิเวกนะ มันจะหาที่สงบสงัดนะ จะอยู่คนเดียวๆ เวลาละเอียดขึ้นไปๆ มันทุกวินาทีที่จะต้องควบคุมใจตลอด

เวลาหลวงตาท่านพูดเอง **“เวลาท่านปฏิบัติ จิตใจนี่ยิ่งกว่านักโทษ คุมมันขนาดที่ว่านักโทษร้ายเป็นผู้ร้ายตัวฉกาจต้องมีผู้คุม ๔ คนพร้อม ท่านคุมของท่านทั้งวันทั้งคืนมาตลอด ๙ ปี”**

คนทำจริงๆ เขาทำกันอย่างนั้น ไม่มีหรอก โอ๋ย! นอนหลับไปตื่นมาเป็นพระอรหันต์ ไม่มี ถ้ามันมีนั่นน่ะมันคือกิเลส มันคือกิเลส แล้วสิ่งที่เป็นอาการๆ ของมัน เวลาอาการของมันวิธีการคืออาการ แล้วคืออาการ อาการกระทำขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงมันเป็นมรรค ถ้ามันไม่เป็นจริงมันคืออาการของกิเลส กิเลสมันปั้นมันแต่งขึ้นมา แล้วถ้ามันเป็นอาการของกิเลส เดี๋ยวมันจะให้ผล มันจะให้ผลเป็นมิจฉาทิฏฐิ ให้ผลเป็นความผิดพลาด ให้ผลเสื่อม มีสิ่งใดที่เป็นคุณงามความดีจะเสื่อมหมดเลย เสื่อมไปแล้วนะไปนั่งทุกข์ยากอยู่นั่น

แล้วถ้าคนมีสติปัญญา คนถ้ามีอำนาจวาสนา เขาก็พยายามจะฟื้นฟู จากเสื่อมก็ต้องฟื้นฟูขึ้นมา พยายามประพฤติปฏิบัติขึ้น

มาให้เข้ามาสู่ศีล สมาธิ ปัญญา มันเป็นหนทางของมรรค มันเป็นหนทางทางเดียวที่เราจะเข้าไปหาครอบครัวของมาร เข้าไปสู่สัจจะความจริง แล้วถ้ามันทำจนเป็นพื้นฐานได้

มันคือกิเลส ถ้ามันคือกิเลส คือความคิดที่มันฉุกคิดขึ้นมาในใจ แล้วมันเป็นสิ่งที่ยอกอก มันเป็นสิ่งที่ทำให้เราหวั่นไหวนะ นั่นมันคือกิเลส อย่าไปเชื่อมัน มันคือกิเลส คิดขึ้นมาทีไร เวลามันมีความคิดขึ้นมาทีไรทำให้หวั่นไหวไปหมดเลย ทำให้เราไม่มีความเชื่อมั่นตัวเองเลย นั่นล่ะมันเริ่มเจาะแล้วนะ กิเลสเริ่มเจาะแล้วนะ มันเริ่มเจาะเริ่มไช ประเดี๋ยวต้นไม้ตายหมดล่ะ ความดีความงามของเราล้มเหลวไปหมดล่ะ

แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญานะ สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจังคือว่ามันแปรสภาพของมันไปแล้ว ความทุกข์ความยากมันก็แปรสภาพของมันไปแล้ว สิ่งที่เราพยายามจะกระทำของเราขึ้นมาใหม่ ทำของเราทำแล้วทำเล่า พอขึ้นมาใหม่แล้วนะ พอถ้าทำได้ เวลาทำขึ้นมาใหม่ เรามีสติมีปัญญา เราควบคุมของเรา ฟื้นฟูเราขึ้นมา พอฟื้นฟูขึ้นมาแล้ว ฟื้นฟูเพราะอะไร เพราะเหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุ มันต้องมีการกระทำ พอมีเหตุขึ้นมา เราทำ เสื่อมแล้วฟื้นฟู ฟื้นฟูแล้วเสื่อม อ๋อ! ชักชำนาญในเหตุ นี่ไง พอชำนาญแล้วเรารักษาของเรา รักษาของเราแล้ว เราดูแลของเรา แล้วจะเห็นคุณค่ามากเลย

โอ้โฮ! กินอิ่มนอนอุ่นเกินไปมันก็ภาวนาไม่ได้ ถ้าเราไม่เข้มแข็ง ร่างกายเราไม่ดูแลรักษา มันก็จะเดินจงกรมไม่ไหว มัน

เห็นเหตุเห็นผลหมดล่ะ แล้วมันก็จะควบคุมดูแลทำความสมดุล ความพอดีของเรา เราปฏิบัติของเรา เห็นไหม เราปฏิบัติของเรา พิจารณาของเราไปซ้ำแล้วซ้ำเล่า การที่ซ้ำแล้วซ้ำเล่าพอจิตสงบ แล้วจับขึ้นมามันก็เป็นภาวนามยปัญญา

แต่ถ้าเราปฏิบัติของเราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เรา คิดเองๆ อันนี้นี่กิริยาอย่างนี้มันเป็นกิเลส มันเป็นสัญญา ในวง กรรมฐานปัญญากับสัญญานี่เป็นของที่ต้องแยกให้ชัด ตัวเราเอง นี่ต้องแยกสัญญากับปัญญาให้ชัด ส่วนใหญ่แล้วเป็นสัญญาคือ ความจำได้หมายรู้ พอเป็นสัญญา สัญญาแล้วนี่ใจมันก็ฉุกคิด ขึ้นมา แล้วมันก็คิดต่อเนื่องไปหมดเลย นี่มันเป็นปัญญาตรงไหน มันเป็นสัญญาทั้งนั้น

ขณะที่เราจิตสงบแล้วเห็นสติปัฏฐานตามความเป็นจริง เวลาเราพิจารณาไปแล้วนี่ ถ้าสมาธิมันเบาบางลงนะ เดี๋ยวมันก็ กลับมาสู่สัญญา กลับมาสู่สัญญาคือคิดไปแล้ว มันก็คิดเปล่าๆ คิด จืดชืด แต่ถ้ามันมีสัมมาสมาธินะ เวลาเราคิดไปแล้วกิเลสมันหลบ มันหลีก กิเลสมันหลบมันซ่อน โอ๋ย! มันว่างหมด มันดีหมด มัน พิจารณาไป แล้วถ้าพิจารณาไปแล้ว พอใช้ปัญญาไปบ่อยครั้งเข้า ประเดี๋ยวมันก็จะจืดชืด คำว่า “จืดชืด” พิจารณาไปแล้ว คิดไป แล้วมันไม่ทะลุปรุโปร่ง นั่นล่ะคือสมาธิมันอ่อน

ถ้าสมาธิมันอ่อน สมาธิมันอ่อนเพราะมันเดินจงกรม นั่ง สมาธิภาวนาไปแล้ว มันก็สักแต่ว่า คือทำสูญเปล่าไง แต่ถ้าเรา กลับมาที่สมาธิ พอกลับมาที่สมาธิแล้ว พอสมาธิมันเข้มแข็ง

สมาธิมันมีกำลัง ถ้าจิตใจมันมีจิตใจที่อุดมสมบูรณ์ จิตใจที่เข้มแข็ง มีกำลังขึ้นมา พอใช้ปัญญาไป โอ๋ย! มันทะลุปรุโปร่งไปเลย นี่คือ ภาวนามยปัญญา พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ เวลามันพิจารณา เวลามันขาด นี่ไง ถ้ามันไม่มีเหตุไม่มีผล มันไม่มีเหตุไม่มีผลมันจะเป็นธรรมได้อย่างไร มันคือกิเลส

แต่ถ้ามันเป็นธรรม เวลามันขาด สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส มันเกิดความมหัศจรรย์นะ ถ้ามันขาดจริงๆ มันขาดเพราะอะไร เพราะมันมีขณะ พอมีขณะขึ้นมามันมีเหตุมีผล คนเราจะนอนก็รู้ว่านอน ตื่นก็รู้ว่าตื่น กินก็รู้ว่ากิน จะถ่ายก็รู้ว่าถ่าย ไอ้นี่ถ่ายก็ไม่รู้ กินก็ไม่รู้ ไม่รู้อะไรเลย แต่อิ่มหนำสำราญ โอ๋ย! บรรลุธรรมๆ แต่ไม่รู้นะ ไม่รู้ว่ามันบรรลุตอนไหน ไม่รู้บรรลุอย่างไร ไม่รู้ เฮ้ย! แล้วมึงบรรลุได้อย่างไรวะ แต่เขา เขาว่าบรรลุธรรมนะ

แต่ถ้าบรรลุธรรมมันมีเหตุมีผลของมัน มันชัดมันเจนของมัน สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส เวลาสังโยชน์มันขาด พอขาดไปแล้วอกุปปธรรม คำว่า “อกุปปธรรม” อฐานะที่จะเสื่อม อฐานะที่จะหยำเป นี่เพราะมันไม่สีลัพพตปรามาสมันไม่ลูบไม่คลำ ถ้าไม่ลูบไม่คลำนะ เวลาในวงกรรมฐานครูบาอาจารย์ เรื่องนี้ท่านไม่ยอมเลยล่ะ เพราะอะไร เพราะพระโสดาบันอยากจะประพฤติปฏิบัติให้เป็นพระสกิทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ ให้สิ้นกิเลสไป ถ้าสิ้นกิเลสไป เวลาเราประพฤติปฏิบัติจนบรรลุธรรมมันลงทุนลงแรงขนาดไหน

แล้วถ้าต่อเนื่องต่อไปมันจะมีความละเอียดรอบคอบมากขึ้น สติเป็นมหาสติ จากสตินะ พวกเราสติๆ ยังเลอะเลือน แล้วถ้าเป็นมหาสติมันจะละเอียดขนาดไหน ถ้าเป็นมหาสติมันจะรอบคอบแค่ไหน แล้วเวลาปัญญา มหาปัญญา ปัญญาที่ลึกซึ้ง ปัญญาที่แยกแยะ ปัญญาที่เข้าไปจิกหัวดึงหัวกิเลสออกมาเผชิญหน้าแล้ววิปัสสนามัน โอ้ว! มันยังอีกเยอะแยะ แล้วเวลาทำขึ้นไป พิจารณาขึ้นไป มันมหัศจรรย์ขนาดไหน เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นไปมันมหัศจรรย์ มหัศจรรย์ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ

เวลาเราศึกษามาๆ ศึกษามาก็สาธุ ก็ซาบซึ้งแต่ก็สงสัย แต่คิดว่าเราจะทำได้หรือไม่ได้ มันจะเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง แต่ถ้าเวลาภาวนาไปๆ มันเห็นภาวนามยปัญญา ปัญญาจิกหัวกิเลสมามันไปจิกหัวไปดึงหัวกิเลสมาพิจารณามาเชือดมันทำลายมัน เวลามันรู้ มันเห็นอย่างนั้น มันเกิดความมหัศจรรย์ขึ้นมา โอ้โฮ! มันมหัศจรรย์ นี่คือกิริยา มันคือกิริยาของธรรม แต่เวลาพิจารณาไปๆ เวลามันขาดนั้นถึงเป็นคุณธรรม

ถ้าเป็นคุณธรรมแล้วนะ สิ่งนี้เพราะอะไร เพราะจิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ถ้าจิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันไม่มีต้นไม่มีปลาย คือทุกคนเราเสมอกันไม่รู้การเกิดและการตายหมุนกันไปอยู่อย่างนี้ ถ้าบรรลุธรรมแล้วจบ

อีก ๗ ชาติ คำที่ว่า “ไม่มีต้นไม่มีปลาย กับอีก ๗ ชาติ” รู้ตัวเองทันทีว่าอีก ๗ ชาติ ถ้ายังอยู่เป็นพระโสดาบัน แต่ผู้ที่เป็น

พระโสดาบันส่วนใหญ่แล้วท่านจะไม่นิ่งดูดาย ท่านจะพยายามของท่านขึ้นไปเต็มที่ ถ้าพยายามของท่านไปเต็มที่ศีลนี่สำคัญ เพราะที่ได้มาก็ได้เพราะด้วยศีล ศีลคือความปรกติของใจ ใจไม่ทุศีล ใจไม่กะล่อน ใจไม่ปลิ้นปล้อน ใจซื่อสัตย์ ใจอ่อนน้อมถ่อมตน อ่อนน้อมถ่อมตนต่อธรรม เพราะต้องการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นธรรม เพราะอ่อนน้อมถ่อมตนมันถึงฟื้นฟูขึ้นมาเป็นธรรมได้

แต่ถ้ามันเกิดทิฏฐิมานะ มันทุศีล มันเป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้เลย มันจะเป็นมิจฉาทิฏฐิ ถ้ามันทุศีลมันจะเป็นมิจฉา มิจฉาจะเข้าสัมมาไม่ได้ มิจฉามันจะออกไปทางอภิญญา ทางรู้วาระจิต คำว่า "รู้อภิญญา" เราเห็นว่ามันชั่วคราว รู้แป๊บเดียวก็เสื่อมหมด เป็นไปไม่ได้ที่คนรู้อย่างนั้นจะรู้ได้ แม้แต่โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ แม้แต่สารปรมาณูเขายังต้องเปลี่ยนเลย ถึงเวลาแล้วเขาต้องเปลี่ยนแท่งใหม่ แล้วเอ็งจะรู้ชัดเป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้หรอก ไอ้ที่พูด พูดกันว่ารู้นั่น เราฟังแล้วขำๆ ไม่เชื่อ ไม่เชื่อ

แต่ถ้าเป็นความจริง เวลาประพฤติปฏิบัติมันเป็นความจริงขึ้นมา แต่เวลาคนที่ปฏิบัติมานี่มันเป็นอุปาทาน มันเป็นความเห็นนั้นเรื่องของเขา เรื่องของสัตว์โลก มันคือกิเลสนะ สิ่งที่เป็นต่อมเป็นจุดเป็นต่อมอะไร กิเลสทั้งนั้น เพราะมันสมมุติขึ้นมาเอง มันพูดขึ้นมา จำขึ้นมา มันไม่เห็นจริงหรอก

ถ้าเห็นจริงนะ โอ้โฮ! ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคตนะ ผู้ใดประพฤติปฏิบัติ แล้วนี่เวลาครูบาอาจารย์ท่านถึงเวลา

กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงกราบแล้วกราบเล่า กราบแล้วกราบเล่า กราบด้วยความซาบซึ้งมาก

นี่ก็เหมือนกัน เราจะประพฤติปฏิบัติ เราก็ต้องการตามความเป็นจริง ให้มันเป็นสัจจะ เป็นความจริงขึ้นมา ไม่ใช่ว่ามันคือกิเลส เอวัง

“เวลามันหักวิวัฏฏะออกไปแล้ว พ้นจากวัฏฏะนี้ไป

นี่ไง ที่ว่าวิมุตติสุขๆ มันวิมุตติ

มันพ้นจากกิเลสตัณหาความทะยานอยาก

มันพ้นจาก ๓ โลกธาตุ

มันพ้นจากวัฏฏะนี้ไป

มันถึงเหนือธรรมชาติไง เหนือวัฏฏะไง

ไม่มีใครควบคุมสิ่งนี้ได้ไง”

๓

ขณะจิตคือนิโรธ

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๑
ณ วัดป่าสันติพุทธาราม ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมนะ สิ่งที่มีคุณค่าคือชีวิตของเรา ชีวิตที่เกิดมาจากพ่อจากแม่นี่แหละ สิ่งที่มันมีคุณค่าเพราะมันมีชีวิต มันมีความรู้สึกนึกคิด ถ้าคนที่มีอำนาจวาสนามันจะรู้จักผิดชอบชั่วดี มันจะรู้จักดีและชั่ว

แต่ถ้าคนมันไม่มีวาสนามันเกิดมาแล้วมันยิ่งใหญ่ มันพาลพาโล มันจะหาเรื่องเขาไปทั่ว มันจะว่ามันยิ่งใหญ่ ทุกคนต่ำต้อยไปกว่ามันทั้งสิ้น มันจะมีแต่อำนาจวาสนาที่จะเหยียบย่ำคนไปทั้งโลก แล้วมันว่ามันใหญ่นะ แล้วเก็บไว้ในใจคอยกัดเซาะ คอยทำลาย คอยเหยียบย่ำ คอยจะเอาตัวเองเด่นขึ้นมา แล้วไม่มีอะไรเป็นชิ้นเป็นอัน แต่คนที่มีอำนาจวาสนานะ เขาอ่อนน้อมถ่อมตนของเขา เขาหาที่สงบสงัดของเขา เขาหาที่ที่ทางเดินจงกรมของเขา

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนานี้มีคุณค่ามาก ศาสนาพุทธนี่เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นถึงกษัตริย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าละทิ้งสถานะความเป็นกษัตริย์นั้นแล้วมารื้อค้นๆ รื้อค้นอะไร รื้อค้น

สัจธรรมในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม”

มันขี้โม้ไปทั้งนั้น

ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาสมบุกสมบันอย่างนั้นอย่างไร เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม กราบธรรมเพราะอะไร เวลากราบธรรมเพราะอะไร เพราะว่าก่อนที่จะตรัสรู้ ๖ ปี ทุกข์สมบุกสมบันมาขนาดไหน เป็นกษัตริย์ดูสิ ไปเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เราต้องเป็นเช่นนั้น มันอาลัยอาวรณ์กับชีวิตทั้งนั้น ชีวิตที่เราเกิดมาต้องมาตายสูญเปล่าอย่างนั้นหรือ

แต่เวลาเป็นพระโพธิสัตว์ เวลาท่านสร้างสมบุญญาธิการของท่านมา ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย นั่นก็เกิดตาย เกิดตายๆ เกิดตายเหมือนกัน แต่การเกิดตายๆ เกิดตายอย่างนั้น เกิดตายๆ เพื่อสร้างสมบุญบารมี พันธุกรรมของจิต พันธุกรรมของจิตได้ตัดได้แต่งของมัน ได้สร้างสมบุญญาธิการขึ้นมาให้มันเป็นผู้ที่มีสติมีปัญญา

เวลามาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันเห็นฝั่งตรงข้ามที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เพราะอะไร เพราะอำนาจวาสนาบารมีที่สร้างสมนั้นมาไง เพราะมีอำนาจวาสนาสร้างสมนั้นมามันถึงมีความรู้สึก

นึกคิดแบบนี้ นักวิทยาศาสตร์เขาก็คิดแบบนี้ ถ้าเป็นทางโลก ได้เป็นกษัตริย์ขึ้นมา มันจะยิ่งใหญ่ปกครองเขา แต่ในทางธรรม ทางธรรมเราต้องรับผิดชอบเขา รับผิดชอบชีวิตของเขา รับผิดชอบความเป็นอยู่ของสังคม เราต้องปกครองดูแลมันเป็นภาระที่ยิ่งใหญ่ มันเป็นความทุกข์ความยากทั้งนั้น

แต่เพราะเราเอาความจริง เอาความจริงขึ้นมา เอาความจริงแล้วเวลาประพฤติปฏิบัติ ๖ ปี มันทุกข์มันยากขนาดไหน นี่ไงศาสนาพุทธมันยิ่งใหญ่มาก ถ้าคนที่มีอำนาจวาสนานะ เว้นไว้แต่คนที่โมฆะ โมฆะคือว่างเปล่า โมฆบุรุษมันว่างเปล่าประพฤติปฏิบัติแล้วไม่มีสิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอัน แล้วก็มาค้างเติ่งในศาสนานี้

แต่ถ้าเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เราจะทำความดีของเรา เราสร้างคุณงามความดีของเรา ถ้าจิตใจเป็นธรรม เป็นธรรมนะ จิตใจที่เป็นธรรมมันมีเหตุมีผลของมัน มันแสวงหาของมัน มันพยายามตรวจสอบใจของตนให้มันชัดเจนขึ้นมา ชัดเจนขึ้นมาเพราะธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปัจจัตตังสันทิฏฐิโก เป็นปัจจัตตัง ปัจจัตตังที่ตรงไหน เพราะมันทุกข์มันยาก มันรู้ของมัน เวลาถ้ามันมีสุข สุขขึ้นมาเพราะอะไร สุขเป็นของชั่วคราวทั้งสิ้น มันไม่มีอะไรเป็นชิ้นเป็นอันที่มันจะชำระล้างกิเลสเป็นชิ้นเป็นอันไปได้เลย

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาจะตรัสรู้ธรรม ฉันอาหารของนางสุชาดา มันมีเหตุมีผล มันมีที่มาที่ไปทั้งนั้น มันมีเหตุมีผลมีที่มาที่ไปเพราะอะไร เพราะสหชาติไง คนที่สร้าง

บุญกุศลขึ้นมา เกิดร่วมขึ้นมา มันมีบุญกุศล เวลาบุญกุศลเกิดขึ้นมา เวลาตัดสินใจแล้วเราอดอาหารมา การอดอาหารก็อดอาหารแบบโลกๆ การอดอาหารแบบวิทยาศาสตร์ที่ปัจจุบันที่เขาพูดภาคปฏิบัตินี่อดอาหารๆ อดอาหารนี่เป็นอัตตกิลมถานุโยค อดอาหารนี้มันเป็นความทุกข์ความยากไง นั่นไง เพราะมันเป็นวิทยาศาสตร์ เป็นทางโลกใช่ไหม เจ้าชายสิทธัตถะก็มีความรู้ความเห็นอย่างนั้นเหมือนกัน เราประพฤติปฏิบัติ เราจะชนะกิเลส อดอาหารต่อสู้กับมันโดยสามัญสำนึกไง แต่เวลาเอาจริงเอาจังขึ้นมามันไปไม่ได้ เพราะร่างกายนี้มันเป็นเรื่องร่างกายเป็นธาตุ เป็นวัตถุธาตุ

แต่ความจริง ความจริงคือหัวใจอันนั้น ถ้าหัวใจอันนั้นพอมันระลึกได้กลับจะมาฟื้นฟูร่างกาย นางสุชาดาก็จะมาแก้บนอยู่พอดี นี่ไงว่าสหชาติที่มันพอดีๆ มันสร้างเวรสร้างกรรมมาทั้งสิ้น เวลาฉันอาหารของนางสุชาดาไปแล้วฟื้นฟูร่างกายขึ้นมา แล้วเวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลากำหนด เวลาประพฤติปฏิบัติมันทุกข์มันยากมาทั้งสิ้น อดอาหารมันเผชิญกับความทุกข์ความยากในหัวใจ กลั้นลมหายใจจนสลบไป ๓ หน ระลึกได้ระลึกบุญกุศล คนเรามันมีทั้งบุญทั้งกุศลทั้งมีความคิดผิดชอบชั่วดีมันรู้ของมันได้ แต่เวลาเป็นพาล เป็นพาลคือว่ากิเลสตัณหาความทะยานอยากมันปิดกั้นหัวใจมันจะเอาแต่ได้ มันทำแล้วจะประสบความสำเร็จ มันเอาแต่ความเห็นของตนไง

เวลามันระลึกได้เพราะคนมันมีบุญ คนเรามีบุญมีกุศลมันถึงระลึกได้ ระลึก อ้อ! ตอนเป็นพระราชกุมาร พระเจ้าสุทโธทนะ

พาไปแรกนาขวัญ เวลากำหนดลมหายใจเข้า ลมหายใจออก อานาปานสติ แล้วเวลาจิตมันสงบระงับขึ้นมาด้วยบุญด้วยกุศล เวลาเงาพระอาทิตย์เงาแดดเวลาไปร่มเงานั้นไม่คล้อยตามไปเลย นั่นด้วยบุญ ด้วยบุญระลึกถึงอันนั้นได้มาฉันอาหารของนางสุชาดา แล้วกำหนดอานาปานสติ กำหนดอานาปานสติ เห็นไหม สิ่งต่างๆ ศึกษาโลกมาเต็มที่แล้ว สิ่งที่ศึกษามา ศึกษาทางวิชาการก็ศึกษามาแล้ว ศึกษาจะเป็นกษัตริย์ไง

เวลาปฐมยาม ปฐมยามบุพเพนิวาสานุสติญาณ มันมีญาณฤๅษีชีไพรเขาก็ทำของเขาอยู่แล้ว เวลาจิตมันสงบเข้าไประลึกได้อดีตชาติเป็นอย่างไร ตั้งแต่พระเวสสันดรไป พระเวสสันดรไปมันไม่ใช่ ไม่ใช่ดึงกลับ ดึงกลับ เห็นไหม คำว่า "ดึงกลับ" เพราะอะไร เพราะมันไม่มีขณะไง มันไม่มีขณะ ถ้าไม่มีขณะขึ้นมามันไปก็ไปไม่มีที่สิ้นสุด มันก็ไปต่อเนื่องของมันไป ดึงกลับ

มัชฌิมยาม มัชฌิมยาม เห็นไหม ดึงกลับมาก็กำหนดอานาปานสติต่อเนื่องกันไป พอมัชฌิมยาม มัชฌิมยามพอจิตมันสงบระงับขึ้นมามีกำลังขึ้นมา จุตูปปาตญาณ บุพเพนิวาสานุสติญาณ ญาณคือกำลังของจิต จิตที่มันสงบแล้วมันมีกำลังของมัน มันไปของมัน เวลาดึงกลับมาแล้วเวลามัชฌิมยามพอจิตมันสงบขึ้นมา จิตสงบขึ้นมามันมีกำลังของมัน มันส่งออกไง มันไป มันก็ไปเห็นจุตูปปาตญาณ จิตนี้ถ้ามันไม่สิ้นกิเลสไป มันไปของมัน มันจบไหม ไม่จบไม่สิ้น ไม่จบไม่สิ้นเพราะอะไร มันไม่มีขณะจิต มันไม่มีขณะจิตมันก็ไปของมัน พอไปแล้วพอหมดกำลังมันก็หยุด เพราะเราไม่มีกำลัง

แต่พระโพธิสัตว์จะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กำลังมหาศาลกว่าเรามากนัก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วพุทธวิสัย พุทธวิสัย ปัญญาของใครก็แล้วแต่ไม่มีทางเทียบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ จิต จิตที่มีกำลังเป็นพระโพธิสัตว์นี่หนึ่งเป็นเอกหนึ่งเดียว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ได้องค์เดียว ไม่มีตรัสรู้ซ้อน เพราะมันสร้างสมมาแสนทุกข์แสนยาก นี่ไง กำลังมันมีมหาศาล เวลาไปแล้วมันไม่จบ ไม่มีขณะ ดึงกลับ ดึงกลับ

เวลาปัจฉิมยาม ปัจฉิมยามคือพิจารณาของท่านไปแล้ว ปัจฉิมยามจิตมันมีกำลังขึ้นมา มีกำลังพิจารณา พิจารณาปฏิจจสมุปบาท พิจารณาในจิตของตน ในจิตของตน อาสวักขยญาณ อาสวักขยญาณตัดกิเลสดับทุกข์ อริยสัจเกิดขึ้น ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ วิธีการดับทุกข์ ทุกข์ดับคือนิโรธ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เวลามันดับทุกข์ ดับทุกข์ ทุกข์มันขาด นี่แหละคือขณะจิต ขณะจิตคือนิโรธ

บอก "ไม่ต้องมีขณะก็ได้" ไม่มีขณะก็ไม่ดับทุกข์น่ะสิ ไม่มีขณะจิตมันดับทุกข์ไม่ได้

เวลามันจะดับทุกข์ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ ทุกข์ดับ ทุกข์ดับ ทุกข์ดับคือนิโรธไง นิโรธคือการดับทุกข์ไง ด้วยอะไร ด้วยวิธีการดับ วิธีการคือมรรคไง มรรค ๘ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการไง นี่ขณะจิตๆ ขณะจิตคือนิโรธ

บอก "ไม่มีขณะก็ได้" โมฆบุรุษว่างเปล่า ไม่มีสิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอัน มันจะเป็นชิ้นเป็นอัน อริยสัจไง นี่ไง เวลาหลวงปู่จวนท่านเทศน์ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ท่านพูดคล่องปากมาก ท่านพูด แหม! มันเป็นคนที่ประพฤติปฏิบัติมามีความชำนาญอย่างใด มีการกระทำอย่างใดมันฝังใจ มันกินใจมาก พอมันกินใจมากเห็นไหม วิธีการของมัน การกระทำของมัน มันเป็นจริง

ขณะจิตก็คือนิโรธ นิโรธคือดับทุกข์ ดับทุกข์ด้วยวิธีการด้วยมรรค ถ้ามันเป็นจริงนะ นี่พระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนานี่สำคัญมากนะ สำคัญมากว่ามันเป็นมรรคเป็นผล เป็นมรรคเป็นผลในหัวใจนั้น

จิตดวงใดไม่มีมรรค จิตดวงนั้นไม่มีผลหรอก ถ้าจะมีผลมันมีผล มันต้องมีผลตามความจริงอันนี้

แต่เวลาจิตของคน คนที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันสร้างสมบุญญาธิการมาแตกต่างกันไป คนทำอย่างไรมันร้อยแปดทั้งนั้นมันสำมะเลเทเมาก็ได้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นแล้วเสวยวิมุตติสุข วิมุตติสุขเกิดขึ้นที่ไหน ที่พระพุทธศาสนามีความมหัศจรรย์มีความสำคัญ สำคัญเพราะอะไร เพราะวิมุตติสุข สุขที่เป็นแท้จริงที่โลกไม่มี โลกไม่รู้จัก ๓ โลกธาตุก็ไม่รู้ ถ้ารู้เทวดาอินทร์ พรหมมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำไม เพราะมันผลของวัฏฏะไง กามภพ รูปภพ อรูปภพ แล้วมันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไม่มีที่สิ้นสุดทั้งสิ้น เวลามันหักวิวัฏฏะ

ออกไปแล้วพ้นจากวัฏฏะนี้ไป นี่ไง ที่ว่าวิมุตติสุขๆ มันวิมุตติ มันพ้นจากกิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันพ้นจาก ๓ โลกธาตุ มันพ้นจากวัฏฏะนี้ไปมันถึงเหนือธรรมชาติไง เหนือวัฏฏะไง ไม่มีใครควบคุมสิ่งนี้ได้ไง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุข นี่พระพุทธศาสนา แล้วคนที่จะประพฤติปฏิบัติมันต้องมีอำนาจวาสนา คำว่า "มีอำนาจวาสนา" มันจะแยกถูกแยกผิด แต่เป็นพวกโมฆบุรุษ พวกโมฆะผู้ว่างเปล่า เกิดเป็นมนุษย์นะ มีอำนาจวาสนานะ จะมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมานะ แต่เวลาปฏิบัติไปแล้วมันไม่มีสิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอัน ไม่มีสิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอันนะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วจะเผยแผ่ธรรมๆ เพราะปรารถนานะ เราจะไม่แสดงธรรมเพราะมันไม่มีใครรู้ได้หรอก มันลึกซึ้งเกินไป มันละเอียดลึกซึ้งเกินไปที่ใครจะมีอำนาจวาสนา จนทอดธุระ สุดท้ายแล้วพรหมมานิมนต์ แล้วท่านก็พิจารณาของท่านด้วย มันมีผู้ที่รู้ได้ เวลาไปเทศนาว่าการได้ปัญจวัคคีย์ เวลาเทศนาว่าการขึ้นมา สิ่งนี้ได้ปัญจวัคคีย์ขึ้นมา ปัญจวัคคีย์นักบวช ๕ คน ได้มาอัญญาโกณฑัญญะองค์เดียว

นี่ไง มันไม่เท่ากันหรอก มันเป็นไปไม่ได้ ไอ้โมฆบุรุษบอก เฮ้ย! ปัญจวัคคีย์ต้องรู้เหมือนกันสิ พระพุทธเจ้าเทศน์ธัมมจักฯ เหมือนกัน ทำไมพระอัญญาฯ รู้องค์เดียวล่ะ ทำไมอีก ๔ องค์ไม่รู้ล่ะ แล้วเวลาเทศนาว่าการสำเร็จ พอสำเร็จขึ้นมาแล้วพระอัสสชิเป็นพระอรหันต์ เวลาเทศนาว่าการท่านได้พระสารีบุตรมา

พระสารีบุตรเวลาที่ท่านไปบอกพระโมคคัลลานะก็ได้พระโมค-คัลลานะมา นี่เป็นพระโสดาบัน เห็นไหม พระโสดาบันๆ เป็นพระโสดาบันอย่างไรล่ะ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถ้าไม่รู้มันเป็นโสดาบัน เป็นสกิทาคามี เป็นอนาคามี เป็นพระอรหันต์ เอาอะไรตรวจวัด วัดด้วยอะไร อะไรที่เขาตรวจสอบกัน เขาตรวจสอบกันอย่างไรที่เป็นบุคคล ๔ คู่ เป็นพระอรหันต์เขาตรวจสอบกันอย่างไร

เวลาเป็นพระโสดาบัน พระโสดาบันนะ พระโสดาบันไปชวนสัญชัย เพราะสัญชัยอยากสอนไง นี่สัญชัยไม่มีขณะ ไอ้นั่นก็ไม่ใช่ ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ ในไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ต่อเนื่อง ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ อูย! มหัศจรรย์ พระสารีบุตรมันไม่ใช่ทางแล้วล่ะ นี่คนเขามีปัญญามันไม่ใช่ทางหรอก ไอ้ไม่ใช่ๆ ก็ไม่ต้องทำอะไรเลยไง ไม่ต้องมีขณะมันรู้ของมันไปโดยต่อเนื่อง ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ ไม่ใช่ไปเรื่อย พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะปรึกษากันเลย เรามาเจออาจารย์ที่ไม่เป็นจริงแล้วล่ะ สัญญากันไว้นะ ถ้าใครรู้ใครมีครูบาอาจารย์สอนให้บอกกันนะ อย่าทิ้งอย่าขว้างกัน

เวลาพระสารีบุตรไปฟังพระอัสสชิ องค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าสอนว่า “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุมีผล” แล้วธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุอย่างไรล่ะ แล้วองค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้าให้แก้อย่างไร ไปแก้ที่เหตุนั้นไง ไปแก้ที่เหตุไปแก้ใช่ไหม ทุกข์ เหตุที่เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ทุกข์เหตุให้เกิดทุกข์ ตัณหาความทะยานอยาก ความอยากได้ อยากดัง อยากดี อยากใหญ่ อยากให้เขานับหน้าถือตาทั้งนั้น นี่เขาไป

ดับที่นั่น ถ้าไปดับที่นั่นเป็นพระโสดาบันขึ้นมา ไปชวนสัญชัยไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยกัน จะไปบวชด้วยกัน เพราะสัญชัยนี่รู้แล้วมันไม่ใช่หรอก เพราะเป็นพระโสดาบัน แล้วสัญชัยเป็นอะไร ทำไมมันจะไม่รู้ รู้ แต่เป็นอาจารย์เดิมอยู่ก็ไปชวน สัญชัยถามเลย

“ในโลกนี้มีคนโง่มากหรือคนฉลาดมาก”

อันนี้เอามาเป็นคติได้ตลอดเวลา ในโลกนี้มีคนโง่มากหรือคนฉลาดมาก คนโง่ทั้งโลกเลย คนฉลาดนี่สองสามคน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทอดธุระจะสั่งสอนใครมันจะรู้ได้ แต่เสร็จแล้วมันก็มีคนรู้ได้บ้าง ไอ้คนรู้ได้บ้างนั่นน่ะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปรื้อสัตว์ขนสัตว์ รื้อไอ้พวกนั้นเพราะสร้างสมบุญญาธิการมาขนาดนั้น เวลาจะตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วมันมีนิโรธคือการดับทุกข์ ดับได้จริงในใจขององค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้าได้ชัดเจน แล้วเวลาจะสอน จะสอนใคร

เวลาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะลาสัญชัยแล้วไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ-เจ้าสอนมาทั้งนั้นนะ เวลาสอนขึ้นมาไม่รู้หรือว่าเป็นขั้นไหน ไม่รู้หรือว่ามันเป็นอย่างไร เวลาสอนขึ้นมาสอนจนเป็นพระอรหันต์ทั้งสิ้น เวลาจะเป็นพระอรหันต์มีขณะใช่ไหม ขณะมันเป็นอย่างไร ทำไมไม่เป็นขิปปาภิญญาปฏิบัติง่ายรู้ง่าย ง่ายอย่างไร ง่ายมันก็ต้องมีมรรคมีผลเหมือนกัน ถ้าไม่ง่ายมันจะมีมรรคมีผลหรือ

เวลาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์ทั้งนั้นเลย เวลาเป็นพระอรหันต์นะ พระอรหันต์เวลาเขาคุยกัน เวลาเขาคุยกันนะ เขาคุยถึงความถนัด พระสารีบุตรก็บอกว่าปัญญานี้ประเสริฐที่สุด พระโมคคัลลานะบอกฤทธิ์ยอดเยี่ยม ต้องมีฤทธิ์ก่อน ถ้ามีฤทธิ์แล้วมันจะรู้จะทะลุปรุโปร่งไปหมด แล้วพระอุบาลีบอกว่า อุ้ย! ไม่ได้นะ ข้อสำคัญคือกฎหมายคือวินัย วินัยนี่สำคัญที่สุด เถียงกันไม่จบ อยู่ที่สวนมะพร้าว อยู่ในพระไตรปิฎก

ชวนกันไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ตัดสิน เวลาองค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้าจะตัดสินว่าของใครดีที่สุด องค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้า **“อาสวักขยญาณ นิโรธความดับทุกข์สำคัญที่สุด ความดับอันนั้นดับกิเลสนะ เวลามรรคมันเดินไป มันมีมรรคของมันก่อน เวลามีมรรคเดินไป พอมันถึง อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญฺญาณํ มันดับ มันดับ ดับจนถอดถอน ดับจนสิ้น อาสวักขยญาณสำคัญที่สุด”**

เพราะสำคัญ ไม่สำคัญนะ เวลาพระเทวทัต พระเทวทัตก็บวชมาพร้อมกับเหล่ากษัตริย์ พระอานนท์ พระนันทะบวชมาพร้อมกันทั้งสิ้น แล้วพวกนี้เป็นญาติเป็นพี่น้องกันมา เวลาเป็นญาติเป็นพี่น้องกันมา เวลาบวชมาแล้วก็ประพฤติปฏิบัติ ประพฤติปฏิบัติมีชื่อมีเสียง พระเทวทัต พระเทวทัตมีคนนับหน้าถือตามาก เวลาเขาทำฌานโลกีย์ของเขาได้ นี่ไง ไม่มีขณะ มันไปมันหมดล่ะ ขนาดว่าแปลงร่างเป็นงูไปพันหัวพระเจ้าอชาตศัตรูทำได้ทั้งนั้น มีขณะไหม นี่ไง มันไม่มีขณะ ไม่มีการดับทุกข์ แล้วพอไม่มีการ

ดับทุกข์ถึงเวลาแล้วก็จะมาปกครองสงฆ์ นี่โมฆบุรุษว่างเปล่า ความว่างเปล่าเพราะไม่มีขณะ ไม่มีการดับทุกข์ ไม่มีนิโรธ

ขณะคือนิโรธ คือการดับทุกข์ ทุกข์คืออะไร ทุกข์ก็พญามารไง ครอบครัวของมารไง พอครอบครัวของมารอยู่ในใจของเทวทัต เทวทัตมาขอปกครองสงฆ์ เวลาขอปกครองสงฆ์เริ่มทำสังฆเภท พอแยกสงฆ์ออกไปว่าของเราไม่ต้องมีขณะก็ได้ ไอ้พวกมีขณะก็ไปอยู่ของเขาเอง

พวกมีขณะ พวกมีขณะเขาเป็นธรรม พวกที่มีขณะพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ พระอรหันต์ ๔ องค์ ๕ องค์ ที่เขาคุยกันด้วยความชำนาญ เวลาเขาคุยกัน คุยกันด้วยความชำนาญของตน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งเป็นเอตทัคคะ เป็นผู้เลิศในแต่ละชนิด ผู้เลิศในแต่ละทาง เวลาผู้เลิศในแต่ละทางเขาดับทุกข์ ดับทุกข์คือดับกิเลสตัณหาความทะยานอยาก

พอดับกิเลสตัณหาความทะยานอยาก เขาเคารพบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาเคารพในสงฆ์ เขาอ่อนน้อมถ่อมตน เขาทำเพื่อประโยชน์เพราะอะไร เพราะมันเป็นธรรม เพราะมีขณะ ขณะที่มันดับทุกข์ เวลาทุกข์กิเลสตัณหาความทะยานอยากในหัวใจมันสิ้นไปแล้ว มันมีแต่ความเมตตา เมตตาธรรมค้ำจุนโลก มันมีแต่ความเมตตา ความอ่อนน้อมถ่อมตน เพื่อประโยชน์เห็นไหม เพื่อประโยชน์กับศาสนา

เราเกิดมาจากไหน เราเกิดมาจากธรรมะขององค์สมเด็จ-พระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป่า

กระหม่อมมา เวลาสั่งสอนมา อบรมมา แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธกิจที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่เช้าเล็งญาณ เล็งญาณแล้วออกบิณฑบาตโปรดสัตว์ สัตว์ตัวไหนมันเป็นผู้ข้อง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านทำอะไรของท่านอยู่ ท่านทำประโยชน์อะไร ทำไมไม่เคารพบูชา ทำไมไม่ช่วยเหลือทำไมไม่เป็นกำลัง นี่เป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวาเป็นกำลังหลัก ไม่เคยตีตนเสมอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีการว่าจะเก่งกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่ไอ้พวกไม่มีขณะนี่เทวทัต "องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็อายุมากแล้ว สงฆ์ให้ข้าพเจ้าปกครอง ให้ข้าพเจ้าดูแล" เพราะอะไรล่ะ เพราะมันไม่มีขณะ มันไม่มีการดับกิเลส มันไม่มีการควบคุม มันไม่มีสิ่งใด มีแต่ความอหังการความเห่อเหิมทะเยอทะยาน เวลาทำสังฆเภท หมดเลย เวลาทำสังฆเภทสิ่งที่เป็นฌานโลกีย์เสื่อมหมด ฤทธิ์เดชถึงไม่มี ต่อไปก็หลอกแต่อชาตศัตรู ไปพยายามเกลี้ยกล่อมอชาตศัตรู พยายามทำให้อชาตศัตรูมาสร้างปัญหาในสังคมในสังฆะมหาศาล หมดเลยเวลามันเสื่อมไง อภิญญา ฌานโลกีย์นี่เสื่อมหมด

แต่ถ้าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เวลาพระอรหันต์มันไม่มีวันเสื่อมอะไรทั้งสิ้น เวลามันพิจารณาไป เวลามันดับทุกข์มันเป็นนิโรธ มันดับหมดแล้ว มันเป็นอกุปปธรรม คำว่า "อกุปปธรรม" มันไม่คลอนไม่แคลน มันมีคุณธรรมในหัวใจดวงนั้น ถ้ามีคุณธรรมในหัวใจดวงนั้นมันจะเสื่อมไปไหน มันไม่มีวันเสื่อมใดๆ ทั้งสิ้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนาคตังสญาณเล็งญาณไว้ตลอด เพียงแต่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ จะพูดหรือไม่พูดเท่านั้น ส่วนใหญ่แล้วไม่พูด ถ้าจะพูดก็พูดอย่างพระนันทะ นันทะเป็นน้องชาย เป็นลูกพี่ลูกน้อง พึ่งแต่งงาน พอแต่งงานขึ้นมาแล้ว พึ่งแต่งงาน แต่งงานองค์สมเด็จ-พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปในงานนั้น ให้อุ้มบาตร มาส่งบาตร ด้วยเล็งญาณว่าพระนันทะจะมีวาสนาว่าจะสิ้นกิเลสได้ นี่เอามาอยู่วัด

"นันทะจะบวชหรือ"

"ไม่ พึ่งแต่งงาน"

"อ้าว! บวชก็บวช" บวชด้วยความจำยอม ถ้าบวชไปแล้วพึ่งแต่งงานก็คิดถึงนางชนบทกัลยาณี คิดถึงแต่ภรรยาที่พึ่งแต่งงาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ให้ครุ่นคิดอย่างนั้น พอถึงเวลาแล้ว เธอจงจำนี้ไว้นะ แล้วจับมือพระนันทะเหาะขึ้นไปบนสวรรค์ นี่ไง ไอ้ที่คิดๆ คิดอยู่นี่ ไอ้ที่ว่านางชนบทกัลยาณีสวยๆ พอไปเห็นนางฟ้า

"สวยไหม"

"สวย สวยกว่าเยอะเลย"

"อยากได้ไหม"

"อยากได้"

“ไป กลับ อยากได้ พุทโธ ให้พุทโธๆ ให้พุทโธให้จิตสงบขึ้นมา” เวลาจิตสงบขึ้นมามันใช้สติปัญญาไป ถ้ามีสติปัญญามันมีขณะของมัน เวลามีขณะมันตัด เวลามันดับของมันเป็นชั้นๆ เข้าไป เวลามันดับเป็นชั้นๆ เข้าไป บอกว่า “เลิกคิดถึงนางชนบทกัลยาณีแล้ว”

พระไม่เชื่อ ยังคร่ำครวญอยู่เลย แล้วเวลาเสร็จแล้วบอกไม่คิดอีกแล้ว ไปฟ้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม เขารู้กันได้อย่างไรว่าโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี ว่าเวลาสิ้นกิเลสเขารู้กันได้อย่างไร เขารู้ตรงไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายืนยันเลย ใช่! เขาไม่คิดถึงนางชนบทกัลยาณีแล้ว เพราะเขาดับทุกข์ด้วยนิโรธ ดับหมดแล้ว จบ ถ้าเป็นธรรม นี่ไง ศาสนาที่ยิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่นะ ความยิ่งใหญ่ในพระพุทธศาสนายิ่งใหญ่มาก

ถ้ายิ่งใหญ่มาก ถ้าเรามีสติมีปัญญา เราคัดเลือกของเราเองจะเอาดีหรือเอาชั่ว นี่ไง ผิดชอบชั่วดีคนมันต้องแยกแยะได้ ถ้าไม่มีขณะก็เทวทัตทำแต่ปัญหา สร้างแต่ปัญหาในสงฆ์มหาศาลเวลาไปนะ เวลาไปสร้างปัญหา ไปให้พระเจ้าอชาตศัตรูไปทำปฏิวัติพระเจ้าพิมพิสาร เวลามหาดเล็กเขาจับได้ เขาบอกเลยต้องฆ่าพระทั้งหมดเลย เวลาจะฆ่าพระทั้งหมดนะ ไปเฝ้าพระเจ้าพิมพิสาร พระเจ้าพิมพิสารว่า

“อำมาตย์ประชุมแล้วว่ากันอย่างไร”

ประชุมกันแล้วกลุ่มหนึ่งก็บอกว่า "เทวทัตเป็นพระแล้วมายุมาแยงมีปฏิวัติร่วมกัน ต้องฆ่าให้หมดเลย พระจับฆ่าหมด"

อีกฝ่ายหนึ่งบอก "ไม่ต้อง ฆ่าไม่ได้" ฆ่าไม่ได้เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนาคตังสญาณ เพราะท่านดับทุกข์ ท่านนิโรธดับทุกข์หมดแล้ว ไม่มีสิ่งใดที่คลอนแคลน รู้อนาคตังสญาณรู้ล่วงหน้า ให้พระสารีบุตรไปประกาศในนครราชคฤห์ว่า "พระเทวทัตกับสงฆ์แยกจากกัน ไม่เกี่ยวกัน" ไม่เกี่ยวกันเพราะอะไร เพราะว่าไม่มีขณะ ไม่มีขณะแล้วเห่อเหิมทะเยอทะยานอยากจะแยกสงฆ์ ฉะนั้น ไปประกาศเลย บอกว่าเทวทัตกับสงฆ์ไม่เกี่ยวกัน

แล้วเวลาอชาตศัตรูจะเข้าไปฆ่าพ่อเพื่อจะเอาราชบัลลังก์ เวลาสอบสวนแล้ว พระจับประหารหมด พระเจ้าพิมพิสารบอกว่าฆ่าไม่ได้ เพราะพระเจ้าพิมพิสารเป็นพระโสดาบัน ฆ่าไม่ได้ แล้วคิดดู คนเขาปฏิวัติ อชาตศัตรูอยากได้อะไร อยากได้บัลลังก์ให้เลย อชาตศัตรูจะจับไปขังที่ไหนก็ยอม นี่เป็นพระโสดาบันดับทุกข์มีนิโรธในหัวใจ

แต่ไอ้ผู้ที่ไม่นิโรธแล้วสร้างปัญหาไว้มากมายมหาศาล เวลาสร้างปัญหาไว้มากมายมหาศาล แต่เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนาคตังสญาณรู้ว่าสิ่งใดมันจะเกิดขึ้นก่อน ให้พระสารีบุตรไปประกาศก่อนเลยว่า สงฆ์กับพระเทวทัตไม่เกี่ยวกัน คำว่า "ไม่เกี่ยวกัน" มันก็เป็นความผิดเฉพาะตัวของพระเทวทัต มันไม่ใช่ความผิดของสงฆ์หรอก เพราะสงฆ์ตั้งแต่องค์สมเด็จพระ-

สัมมาสัมพุทธเจ้ามานี่นิโรธดับทุกข์ ดับทุกข์มาตลอด มันมีขณะจิต ขณะจิตมาตลอด มันชำระล้างกิเลสได้ความเป็นจริงมาตลอด

นี่ความเป็นจริง ความเป็นจริงนะ ถ้าความเป็นจริงมันเป็นความเป็นจริงอย่างนั้น นี่พูดถึงว่าถ้าเป็นจริง นักปฏิบัติเราชาวพุทธเรามันก็รู้จักผิดชอบชั่วดีทั้งสิ้น รู้ดีรู้ชั่ว เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะมีขณะไม่มีขณะ ไอ้นั่นมันเป็นวาสนาของคนนะ แต่เราจะทำจริงทำจังของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราอยากได้ความจริงของเรา เราไม่ได้อยากได้ธรรมที่ไม่มีขณะที่มันเลื่อนลอยไปตามแต่กระแสอารมณ์นั้น

เราทำความจริงๆ แล้วทำความจริงมันเป็นอำนาจวาสนาของคน อำนาจวาสนาของคนมันชอบเพราะนิสัยเป็นอย่างนั้นมันก็ชอบอย่างนั้น แต่ถ้าคนถ้ามีอำนาจวาสนาเขาไม่เชื่อ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนกาลามสูตร อย่าเชื่อว่าเป็นอย่างนั้น ให้ทดสอบ ทดสอบกับตัวของเรา ถ้าเชื่อก็เชื่อผลของการปฏิบัติ ถ้าผลของการปฏิบัติของเรายังไม่ถึงเหตุผลนั้น เราจะรู้ได้อย่างไร

ถ้ารู้ไม่ได้ ในปัจจุบันนี้เวลาสิ่งที่เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมมา ตั้งแต่แว่นแคว้นต่างๆ ตั้งแต่ศรีวิชัย ตั้งแต่โบราณมา มหัศจรรย์นะ เวลาพระพุทธศาสนามันแผ่ไพศาล แต่ทุกอย่างสรรพสิ่งในโลกนี้มันเป็นอนิจจัง มันมีเจริญแล้วเสื่อมทั้งสิ้น เวลามันเสื่อมสภาพของมันไป ผู้ที่มีอำนาจวาสนาขึ้นมาถ้ามาฟื้นฟูมาประพฤติปฏิบัติ อย่างเช่น องค์สมเด็จ-

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในพระไตรปิฎก

"กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง"

เวลามันเจริญ เจริญที่ไหน หลวงปู่มั่นพูดไว้ มันเจริญตั้งแต่สมัยพระจอมเกล้าฯ สมัยพระจอมเกล้าฯ มาฟื้นฟูศาสนา การฟื้นฟูศาสนาคือฟื้นฟูในการปฏิบัติ เพราะศาสนาวัดวาอารามมันวิจิตรพิสดารมาตลอดอยู่แล้ว สังคมสงฆ์ก็มีมามากมายมหาศาล แต่สังคมสงฆ์สิ่งที่ว่าจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เขามีอำนาจวาสนามากน้อยแค่ไหน ถ้าเขาไม่มีอำนาจวาสนาของเขามากน้อยแค่ไหน เขาก็ปฏิบัติของเขาเพื่อสร้างสมบุญญาธิการของเขา ปฏิบัติของเขาเพื่อบุญญาธิการของเขา ได้ความรู้ความเห็นของเขา

แต่เวลาพระจอมเกล้าฯ ขึ้นมาก็ไปปฏิบัติกับเขา ปฏิบัติกับเขาก็เอาแนวทางธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ไง ธรรมและวินัย ธรรมและวินัยมันเป็นอย่างนี้ ทำไมพระปฏิบัติไปแล้วปฏิบัติไม่เหมือนกับทฤษฎี ไม่เหมือนกับธรรมวินัยอันนั้นเลย ท่านก็พยายามฟื้นฟู ฟื้นฟูของท่าน ท่านออกธุดงค์นะ ออกธุดงค์ออกประพฤติปฏิบัติ ออกค้นคว้ามาหมด แต่มันก็เป็นการธุดงค์ไปค้นคว้าเพื่ออบรมใจของตน อบรมใจให้มันฉลาด อบรมใจให้มันมีสติปัญญา ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมามันใคร่ครวญผลของสังคมได้ เข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์

ดูสิ ในสมัยปัจจุบันนี้จิตแพทย์ เขาเรียนจิตแพทย์ขึ้นมา เขารู้ของเขาทั้งนั้น ทางวิชาการ ทางศึกษาไง นี่ก็เหมือนกัน

เราศึกษา ศึกษามา พระพุทธศาสนามันมีปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ภาคปริยัติเขาก็ศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ-เจ้า ศึกษาแล้วพยายามจะประพฤติปฏิบัติ พยายามจะค้นคว้ากัน แล้วค้นคว้ากันแล้วมีอำนาจวาสนามากน้อยแค่ไหน ถ้ามันยังไม่มีอำนาจวาสนามากถึงกับจับกิเลสได้ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศีล สมาธิ ปัญญา สมาธิๆ สมาธิ เราก็พยายามทำกันอยู่ สมาธิทำแล้วมันมีอำนาจวาสนามากน้อยแค่ไหน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธัมมจักฯ ปัญจวัคคีย์ ๕ องค์ รู้องค์เดียว

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยศึกษามาแล้วศึกษามาเป็นปริยัติ เพราะศึกษาไว้เพื่อประพฤติปฏิบัติ เวลาปฏิบัติขึ้นมามันปฏิบัติขึ้นมาให้มันเข้ามาสู่ใจของตนหรือไม่ ถ้ามันไม่เข้าสู่ใจของตน คนที่ปฏิบัติมากมายมหาศาลตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงเทพฯ มีทั้งนั้น ฝ่ายวิปัสสนาธุระ คันถธุระ เวลารบทัพจับศึกขึ้นมาต้องการพระที่คุ้มครองดูแล ก็มีพระผู้ที่มีฌานมีสมาบัติต่างๆ ก็ช่วยกันคุ้มครองดูแลมา แต่มันมีการกระทำขึ้นมามากน้อยแค่ไหน ถ้ามันมีการกระทำมามากน้อยแค่ไหน เวลาทำขึ้นมา เวลาคนมีบุญมาเกิดไง

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเวลาท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านกระทำของท่าน เวลาท่านทำของท่าน มันปฏิบัติไป มันก็เทียบเคียงกับธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วตัวเองทำได้มากน้อยแค่ไหน เวลาทดสอบ ทดสอบขึ้นมา ทดสอบด้วยอะไร

นี่ไง คนที่มีอำนาจวาสนา คนเกิดมามีบุญกุศลมันรู้ดีรู้ชั่ว ชั่วกับดี ถ้าชั่ว เห็นไหม ดูสิ พระทั่วไปเขาทำตัวกันอย่างไร เขาทำแล้วมันไม่เข้าสู่ธรรมวินัย นั่นเขาบวชมาเพื่อความเป็นอยู่โดยด้วยชีวิตของเขา ไอ้ผู้ที่บวชมาอยากจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้วมันจะเป็นความจริงหรือไม่ นี่ไง เราก็คัดเลือกคัดแยกพยายามแสวงหา เวลาแสวงหา คนที่ประพฤติปฏิบัติแสวงหาครูบาอาจารย์นี่แสนทุกข์แสนยากนะ

พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะก็แสวงหา แสวงหา เห็นไหม แสวงหาไม่เจอ เวลาไปเจอไปเจอสัญชัยไง เพราะไปเจอสัญชัยมันรู้แล้วว่าผิดถูกอย่างไร เวลามาเห็นพระอัสสชิ พระอัสสชิท่านสำรวมระวัง เห็นแค่กิริยาเดินของพระอัสสชิ พระสารีบุตรตามไปเลย เพราะมันแสวงหา มันทุกข์มันยาก มันต้องการของจริงไง เวลาของจริง ผู้ที่ของจริงไม่ต้องพูดมาก

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปแก้ที่เหตุนั้น”

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เพราะมันแสวงหาอยู่ไง คนเรามันแสวงหาอยู่ มันจะแสวงหาอย่างไร เวลาเจออย่างนั้นใช้ปัญญาใคร่ครวญติดตามไป นั่นไม่ใช่ ไม่ใช่ ไอ้นั่นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ มันฝึกหัดภาวนามาแล้ว มันฝึกหัดค้นคว้ามาอยู่แล้ว แต่ค้นคว้ามาขนาดไหนมันก็ค้นคว้าอยู่ในโลกียปัญญา ปัญญาโลกๆ ปัญญาสามัญสำนึกทั้งนั้น

เวลาถ้ามันค้นคว้าของมัน มันทำมาของมัน เวลาบอกให้ลงลึกเข้าไป เราไม่อยู่กับผลปัจจุบันนี้ มันจะสาวขึ้นไปหาเหตุไง พอสาวไปหาเหตุ นี่ไง เวลามรรคผลมันเป็นความจริงขึ้นมามันมีเหตุผลของมัน เวลาเป็นโสดาบันใครไปบอกใครว่ามันเป็น แต่ในหัวใจนั้น นี่ไง ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโกไง กาลามสูตรไง เชื่อผลในการประพฤติปฏิบัตินั้นไง เวลาไปบอกพระโมคคัลลานะ เพราะพระโมคคัลลานะก็เห็นเหมือนกัน รู้เหมือนกันไง นี่ไง เชื่อในผลของการปฏิบัติ กาลามสูตร ไม่เชื่อใครๆ เชื่อผลของการปฏิบัตินี้ไง

นี่ก็เหมือนกัน เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านมีความทุกข์ความยาก ท่านขวนขวาย ท่านค้นคว้าของท่านนะ เวลาขวนขวายค้นคว้าของท่าน จิตสงบแล้วก็พิจารณากาย ท่านก็พิจารณา พิจารณาแล้วเป็นอย่างไร เวลาพิจารณาออกมาแล้วก็เหมือนเดิมๆ พอถึงเวลาแล้วท่านถึงไปปรึกษาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่เสาร์ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านกันมานะ เวลามันเป็นชิ้นเป็นอันขึ้นมา มันหลงผิดไปก็คือหลงผิดไป ความหลงผิดไปก็คือไม่มีขณะไง

เวลามันจะเป็นจริง เป็นจริงขึ้นมา เวลาหลวงปู่มั่นได้โสดาบัน เวลาไปอยู่ถ้ำสาริกา เวลาพิจารณาของท่าน ท่านได้สกิทาคามี ได้อนาคามีที่นั่น เวลาถึงที่สุด ที่สุดนะ เวลามีหมู่มีคณะ เวลาคนมีบุญมาเกิด คนมีบุญมาเกิดคนก็อยากพึ่งพาอาศัยทั้งสิ้น เวลาพึ่งพาอาศัย คิดถึงหมู่คณะก็ขึ้นไปหมู่คณะ ไปอบรมสั่งสอน นี่สัทธิวิหาริกลูกศิษย์ของท่าน เวลาถึงที่สุดลูกศิษย์ลูกหามหาศาล

กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง คนที่จะเจริญอีกหนหนึ่งเจริญที่ไหน เจริญจากลูกศิษย์ลูกหาของหลวงปู่มั่นท่านก็ได้สร้างสมบุญญาธิการของท่านมา การสร้างสมบุญญาธิการมา การสร้างสมมามันก็อยากจะออกประพฤติปฏิบัติ เห็นสมณะ เห็นสมณะแล้วมันสะเทือนใจ เห็นสมณะแล้วมันดูดดื่ม เห็นสมณะแล้วมันเป็นหนทางที่เราจะไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แล้วมันจริงมันจังขึ้นมา โดดเกาะเพื่อจะดำเนินรอยตาม เพื่อจะพ้นจากทุกข์

หมู่คณะมากขึ้นภาระมันมากมหาศาล แล้วจิตใจของตนยังไม่ถึงที่สุด "กำลังเราไม่พอ กำลังเราไม่พอ" ท่านหาอุบายของท่าน ท่านทิ้งหมู่คณะขึ้นไปเชียงใหม่ เวลาของท่าน เวลาของท่านเห็นไหม ถึงเวลาท่านไปถึงหนองอ้อ หนองอ้อคืออะไร หนองอ้อ อ๋อ! ขณะจิต ขณะจิตคือนิโรธ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปัจฉิมยามอาสวักขยญาณอยู่ที่โคนต้นโพธิ์นั้น ท่านสำเร็จอยู่ที่โคนต้นโพธิ์ นี่เวลาขณะจิตเกิดนิโรธดับทุกข์ ดับ ตัดครอบครัวของพญามารทั้งสิ้น

เวลาหลวงปู่มั่นเวลาท่านไปที่หนองอ้อ ท่านไปที่ต้นไม้ใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง นั่งอยู่โคนต้นไม้นั้น ถ้ามันไม่มีขณะจิตคนจะเกิดจะตายนี่ไม่รู้หรือ กิเลสจะเกิดจะตายนี่ไม่รู้ใช่ไหม ถ้ากิเลสมันจะเกิดจะตายมันต้องรู้ ถ้ามันไม่รู้กิเลสเกิดกิเลสตายเลยนี่มันประพฤติปฏิบัติอย่างไร

แล้วเวลาผู้ที่ปฏิบัติ เห็นไหม กิเลสเป็นนามธรรมจะไม่รู้มันหรอก แล้วก็เที่ยวมาทฤษฎีธรรมและวินัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ นั่นมันของององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้าเป็นจริงๆ มันเป็นจริงอย่างไร แล้วมันเป็นจริงแล้วอธิบายมันเข้าใจ มันเป็นประโยชน์เป็นเพราะผลทั้งนั้น เวลาท่านกลับมาจากเชียงใหม่ไม่เคยพูดอีกเลยว่า “กำลังไม่พอ กำลังไม่พอ” มันกำลังไม่พอถ้ามันไม่สิ้นสุดแห่งทุกข์ มันมีอวิชชาความไม่รู้ส่วนที่เราไม่รู้อยู่ไง ห้อง ๔ ห้อง ๓ ห้องเป็นของเราหมดแล้ว แต่อีกห้องหนึ่งเรายังเข้าไม่ได้ เรายังไม่รู้ว่าห้องนั้นมันมีสิ่งใด มันทำสิ่งใดมันก็ยังสงสัยห้องนั้นอยู่ดี แล้วเวลาจะแก้อบรมลูกศิษย์ลูกหาสัทธิวิหาริกในหัวใจมันติดขัดไปหมด

แต่ถ้ามันพร้อมหมดเลย ห้อง ๔ ห้องเปิดโล่ง ห้องไหนถามมา เวลาเข้ามาห้อง ๑ ห้อง ๒ ห้อง ๓ ห้อง ๔ แล้วจะเข้าห้องเข้าอย่างไร ห้องเขามีประตูมีหน้าต่าง แล้วหน้าต่างเปิดอย่างไร แล้วไม่ต้องมีขณะ เดินรอบๆ เดินรอบๆ โมฆบุรุษว่างเปล่า ไม่มีสิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอัน

เวลาเป็นชิ้นเป็นอันขึ้นมานะ เวลาจะเป็นชิ้นเป็นอัน ไปอ่านในประวัติหลวงปู่จวน เวลาหลวงปู่จวนนะ เวลาท่านกำลังเริ่มสร้างวัดมีหมู่คณะไปพึ่งพาอาศัย แล้วเวลาหลวงปู่บัวท่านไปประพฤติปฏิบัติกับหลวงปู่จวน หลวงปู่จวนนี้พรรษาท่านน้อยกว่าพรรษาน้อยกว่า... เราเคารพบูชาครูบาอาจารย์ใช่ไหม คนที่เขามีคุณธรรม หลวงปู่จวนท่านจบสิ้นแล้ว แต่ถึงเวลามีครูบาอาจารย์

ไปพัก ทั้งที่ว่าอายุพรรษามากกว่าแต่ขณะท่านไม่มี ท่านไม่มี เห็นไหม เวลาท่านเกิดป่วยไข้ขึ้นมา เวลาป่วยไข้ขึ้นมาไม่มีขณะ มันไปหมด จะตายเมื่อนั้น จะตาย แล้วเวลาจะตายสั่งให้หลวงปู่จวนทำโลงศพ หลวงปู่จวนท่านไม่ยอมทำนะ

เพราะหลวงปู่จวนท่านบอกว่านิโรธไม่เป็นแบบนี้ นิโรธหลวงปู่มั่นไม่เป็นแบบนี้ นิโรธของหลวงปู่บัวท่านบอกนิโรธสมาบัติท่านเข้านิโรธๆ หลวงปู่จวนท่านบอกเลย ท่านอยู่กับหลวงปู่มั่นมา ท่านได้ฟังหลวงปู่มั่นมา นิโรธของหลวงปู่มั่นไม่ใช่เป็นแบบนี้ นิโรธหลวงปู่มั่นคือการดับทุกข์ แต่นิโรธอย่างนี้แล้วก็บอกจะตายเมื่อนั้นจะตายเมื่อนี้ หลวงปู่จวนท่านก็อุปัฏฐากอุปถัมภ์ จะตาย กำหนดวันตายหมดล่ะ เสร็จแล้วไม่ตาย พอท่านไม่ตาย ท่านก็กลับไปวัดท่าน

เวลากลับไปวัดท่าน ถึงคราวหนึ่งมันมีงาน หลวงตาท่านไปงานนั้นด้วย เวลาท่านไปงานนั้นด้วย ท่านก็ไปสนทนาธรรม เวลาสนทนาธรรมขึ้นมา อ้าว! มีอะไรว่ามา เวลามีอะไรว่ามา ๑ ๒ ๓ จบแล้ว จบ เวลาจบขึ้นมามันไม่จบ นี่ไง ที่บอกว่าถ้ามันมีขณะ ขณะมันรู้กันได้ ถ้าพิจารณาอย่างนี้ๆ น่ะใช่ ถ้าพิจารณาอย่างนี้เวลามันขาด ขณะจิตที่มันเป็นมันจบแล้ว แล้วถ้ามันไม่มีล่ะ มันไม่มีมันเป็นอย่างไร ก็บอกแค่นี้ไง จบแล้วไง ก็สิ้นแล้วก็ว่าสิ้นแล้ว อุ้ยตาย! มันจะสิ้นอย่างไร มันไม่มีขณะ มันจะสิ้นอย่างไร เวลาไม่สิ้น ท่านอธิบาย อธิบายขึ้นไป

เวลาหลวงปู่บัวท่านปฏิบัติของท่าน สุดท้ายแล้วหลวงปู่บัวท่านก็เป็นพระอรหันต์ ก็สิ้นกิเลสไป แต่สิ้นกิเลสไปเพราะมีพระมหาบัวท่านไปแก้ เวลาแก้ขึ้นมาท่านให้ย้อนกลับเข้าไปจิตเดิมแท้นี้ผ่องใส เข้าไปที่จิตเดิมแท้นั้น แล้วให้พิจารณาให้ใช้ปัญญาอย่างนี้ พอใช้ปัญญาพิจารณาของท่านไป เพราะว่าท่านติดมา ๑๐ กว่าปี เวลาท่านพิจารณาไป เวลามันจะเกิดขณะท่านบอกว่าเวลาย้อนกลับเข้าไปภายใน เวลาเกิดขณะ มันวูบลงเหมือนกับขางคานขาด จากนั่งอยู่บนกุฏิมันปุ๊บลงไปเลย แล้วเช้ามาท่านก็ไปสนทนาธรรมกับพระมหาบัว พระมหาบัวบอกว่า

"มันไม่ใช่ขางคานขาด ไม่ใช่คานกุฏิขาดหรอก มันเป็นคานของกิเลส มันเป็นกิเลสขาด"

นี่ไง เวลาเป็นจริงๆ แล้วเป็นจริงขึ้นแล้วเวลาสนทนาธรรมมันไปไหนล่ะ เหมือนกัน นี่ไง ถ้ามันเป็นนิโรธ หลวงปู่จวนท่านพูดอยู่แล้วนิโรธของหลวงปู่มั่นไม่เป็นแบบนี้ นิโรธมันไหลไปไหลไปเรื่อย ไม่มีที่สิ้นที่สุด แล้วก็ออกรู้ไปต่างๆ ออกรู้ไปทำไมออกรู้อะไร ออกรู้มันเป็นมรรคหรือ มันไม่เป็น

ถ้ามันเป็นมรรค จิตสงบแล้วเข้าสู่สติปัฏฐาน ๔ พิจารณากายเวทนา จิต ธรรม ถ้าพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิตพิจารณาธรรม แล้วจะพิจารณาอย่างไร

พิจารณา เห็นไหม จิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา ในวงกรรมฐาน สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานสมถกรรมฐานก็ทำกันไม่เป็น ถ้าสมถะทำไม่เป็นมันยกขึ้นสู่

วิปัสสนา อะไรเป็นวิปัสสนา มันเป็นวิปัสสนึก มันนึกเอา มันคิดเอา มันจินตนาการของมันไป แล้วจิตนี้มันร้ายกาจนัก จิตนี้เป็นได้หลากหลายนัก จิตมันเป็นต่างๆ แล้วเกิดมีเชาวน์มีปัญญาอธิบายธรรมะเป็นคุ้งเป็นแควมันได้อะไร

สิ่งต่างๆ เพราะคนที่ภาวนาเป็นเขารู้ สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญามันเป็นอย่างไร แล้วถ้ามันเป็นขึ้นมา มันเป็นขึ้นมาได้อย่างไร เวลามันจะเกิดขึ้นมา เห็นไหมมันจะเกิดขึ้นมา คนที่มีอำนาจวาสนา เวลาคนเกิดมา พระพุทธ-ศาสนามหัศจรรย์นัก คนที่เกิดมาได้นับถือพระพุทธศาสนานับถือได้ยากมาก นับถือได้ยากมากเพราะอะไร เพราะมันไม่มีรูปเคารพไงเวลาลัทธิเทวนิยมนี่เทพเจ้า เทพเจ้าคือการเข้าทรงทรงเจ้า ลัทธิศาสนาทั่วไปเป็นได้แค่นั้นแหละ เป็นได้เหมือนกับเราเข้าทรงทรงเจ้า

เวลาเป็นจริง เป็นจริงขึ้นมา เราไม่เข้าทรงทรงเจ้าใดๆ ทั้งสิ้นเราไม่นับถือใดๆ ทั้งสิ้น เรานับถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์พระพุทธก็องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรมก็ธรรมะคือสัจธรรม คือสัจธรรมที่เราศึกษามาด้วยเหตุด้วยผลที่เราจะใช้ปัญญา เราใคร่ครวญของเรา พระสงฆ์ พระสงฆ์ที่เป็นหลักเป็นชัยขึ้นมาให้เราเชื่อถือได้ ถ้ามันเชื่อถือไม่ได้ เราก็ระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ระลึกถึงพระรัตนตรัยของเรา แล้วเราดำรงชีวิตนี้ด้วยเหตุด้วยผล ด้วยสิ่งที่มันมีศีลมีธรรมขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับเรา

ถ้าผู้อยู่ในทางฆราวาส ผู้อยู่ในทางโลก ผู้ที่จะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เรามีศีลมีธรรมขึ้นมาแล้วเราพยายามทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจเราสงบระงับเข้ามา ถ้าใจเราสงบมันมีความสุข มันมีความมหัศจรรย์ มีความมหัศจรรย์มาก ถ้าใจมันสงบ มันมีความมหัศจรรย์ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ

แต่ส่วนใหญ่แล้วมันเป็นไปไม่ได้ มันทำไม่เป็น เวลาทำขึ้นไปโดยสำมะเลเทเมาแล้วก็ อู๋ย! ออกรู้ ออกเห็น อู๋ย! มันมีความ... ไอ้นั่นคือธรรมเมา มันมัวเมา มันเมากับสัญญาอารมณ์ นั่นสัญญาอารมณ์ของเรา

คนที่มีทิฏฐิมานะมาก ยิ่งมีการศึกษามาก มีการศึกษามาก เห็นไหม ครูบาอาจารย์ท่านบอกเลย คนเรามีบ้านหลังใหญ่ ถ้ามีบ้านหลังใหญ่ขึ้นมาเหตุผลมันเยอะ มันก็ต้องแก้ไขของมัน เรามีบ้านหลังเล็ก เรามีกระต๊อบห้อมหอ กระต๊อบห้อมหอขึ้นมา เราทำความสะอาดง่าย

คือจิตใจของเราไง ถ้าจิตใจของใครที่มันมีข้อสงสัยมากมันมีเหตุมีผลของมันมาก มันก็ต้องพยายามมีสติมีปัญญาให้เท่าทัน เวลาถ้ามันเท่าทันขึ้นมา ถ้ามันสงบขึ้นมา อุ๋ย! มหัศจรรย์ๆ มหัศจรรย์ก็บ้านหลังใหญ่ไง ถ้าบ้านหลังเล็กล่ะ บ้านหลังเล็กขึ้นมา คนที่อำนาจวาสนาน้อย เราก็พยายามรักษาหัวใจของเรา ถ้ารักษาหัวใจของเรา เราทำความสงบใจเข้ามา

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน ในหลักหัวใจของพระพุทธศาสนาคืออริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ

วิธีการดับทุกข์ ขณะจิตคือนิโรธ ขณะจิตคือนิโรธแต่มันอยู่ที่ว่าครูบาอาจารย์ของเราท่านไม่พูดเป็นสิ่งที่เป็นหัวใจของศาสนา เป็นการอ่อนน้อมถ่อมตน หลวงตาท่านพูดเรื่องขณะๆ ท่านพูดเป็นวงภายใน แล้ววงภายในขึ้นมาแล้วก็เอามาเทียบเคียง แต่ไอ้พวกที่ประพฤติปฏิบัติมันไม่รู้

เวลาหลวงตาท่านขึ้นไปหาหลวงปู่แหวน ถ้าเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้ว ถ้าเป็นพระอรหันต์แล้วมันก็ต้องอยู่ในศีลในธรรม ทำไมหลวงปู่แหวนท่านแจกแต่เหรียญเราสู้ เราสู้รุ่นนั้นรุ่นนี้ ท่านก็ขึ้นไปหาหลวงปู่แหวนไปหา ๓ รอบ ๔ รอบ ไม่มีโอกาสไง เวลามีโอกาสขึ้นไป บอกโยมไว้ก่อนเลย ขอเข้าก่อน เพราะมันหลายรอบแล้ว เวลาเข้าไปนะ ท่านถามขณะ ท่านถามเลย เริ่มต้นทำอย่างไร พอท่านพูดถูก มันต้องตรงนี้ก่อน นี่ไง สิ่งที่สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน

ที่เราประพฤติปฏิบัติอยู่นี่มันไม่เข้าสู่อริยสัจไม่เข้าสู่มรรค มันเป็นสัญญาอารมณ์ มันเป็นฤๅษีชีไพร มันเป็นฌานโลกีย์ มันส่งออก ส่งออกทั้งนั้น ส่งออกขึ้นมาแล้วจิตมันเป็นได้หลากหลายนัก จิตมันก็พลิกก็แพลง จิตมันก็สร้างภาพ สร้างภาพขึ้นมาจากที่เราได้ยินได้ฟังมา แล้วก็สร้างภาพให้เป็น มันเป็นปรัชญา มันเป็นปรัชญานะ มันเป็นนิยายธรรมะ มันเป็นเรื่องการสร้างภาพ มันไม่เป็นความจริงหรอก

เวลาเป็นความจริงขึ้นมา ความจริงจิตสงบแล้วควรจะทำให้สงบระงับเข้ามา ถ้าจิตเป็นสัมมาสมาธินะ มันจะรู้จะเห็นอย่างไร

เป็นเรื่องของเขา มันเป็นสัมมาสมาธิหรือไม่ ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ มันมีกำลังๆ นี่โดยทางวิทยาศาสตร์ เวลาน้ำหนัก น้ำหนักมันมีเท่ากันหรือไม่ น้ำหนัก ระยะ แล้วพลังงานกำลังมันมีกำลังของมันหรือเปล่า ถ้าเป็นความจริงๆ มันต้องรู้เหตุรู้ผลด้วยอริยสัจ ด้วยมรรคไง

ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะ มันเป็นความเพียรโลกๆ ความเพียรที่อ่อนแอ ความเพียรที่ไม่มีสติปัญญาใคร่ครวญ เพียรก็สักแต่ว่าทำ หลวงตาท่านด่าประจำ “โง่ยิ่งกว่าหมาตาย หมาตายมันนอนอยู่นั่นนะ เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาโง่ยิ่งกว่าหมาตาย ทำไมไม่มีอุบายพลิกแพลงเลย ทำไมไม่รู้จักฝึกหัดนึกคิด”

เราเป็นปุถุชนคนหนา ปุถุชนคนหนาบุคคลทั่วไป เวลาเป็นปุถุชนคนหนาเวลาทำความสงบของใจเข้ามากัลยาณชน กัลยาณชนมันทำความสงบได้ง่ายขึ้น ทำความสงบได้ดีขึ้น เพราะมันปัจจัตตัง เป็นสันทิฏฐิโก เพราะมันเคยทำ คนที่เคยทำ เคยทำได้ของเขา เขารักษาดูแลของเขา

รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร รูป รส กลิ่น เสียงไม่ใช่มาร กิเลสตัณหาความทะยานอยากในใจของคนต่างหากเป็นมาร นี่ก็โอ้ย! นู่นเป็นอสุภะ นี่เสียงสักแต่ว่าเสียง เอ็งรู้จริงหรือ ขี้โม้ มันพูดไปตามแต่ครูบาอาจารย์ที่ท่านสอนไว้ แล้วมันก็ระลึกได้ มันระลึกได้มันเอามา ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมาเวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา มันก็เทียบเคียงไง นี่ไง สิ่งนี้

ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิเพราะมันเทียบเคียงมันเห็นของมัน มันเทียบเคียงว่าให้เป็นผล ผลที่เป็นทางลบ แล้วจิตใจมันก็ทุกข์ก็ยากของมัน มันก็เป็นปัญญาโลกๆ

ถ้ามันมีสติมีปัญญาขึ้นมาจากปุถุชนเป็นกัลยาณชน ถ้าเป็นกัลยาณชน รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร ถ้าเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร เราก็เห็นโทษเห็นภัยของมัน ถ้าเราเห็นโทษเห็นภัยของมัน เราก็พุทโธใช้ปัญญาอบรมสมาธิรักษาหัวใจของเรา รักษาหัวใจของเรามีสติปัญญาขึ้นมากัลยาณชน ถ้าเป็นกัลยาณชน กัลยาณชนมันควบคุมหัวใจของมันได้ มันดูแลรักษาหัวใจของเราได้ นี่ไง วุฒิภาวะของใจเรา นี่แหละจิตตภาวนา จิตตภาวนา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปรื้อค้นมา ๖ ปี นั่นน่ะสัญญาอารมณ์ทั้งนั้น พิจารณาสู้กับเขา ใครสอนอะไรก็ทำได้หมดล่ะ ฌานสมาบัติ ฌานสมาบัติก็เหมือนกัน ฌานสมาบัติ อย่างที่อภิญญา ๖ อภิญญาเป็นอภิญญา อภิญญาที่ ๖ คือรู้ว่าสิ้นกิเลสแล้วรู้อย่างไร นี่คือมรรค

แต่ถ้ามันเป็นไป มันเป็นไปแบบโลกๆ ทั้งสิ้น ถ้ามันรู้เท่าทันของมันขึ้นมา ถ้ามันสงบเข้ามาแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา สมถกรรมฐานยกขึ้นสู่วิปัสสนา ไม่มีสมาธิ ไม่มีสมถะมันเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมาไม่ได้ รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันหลอกมันล่อ มันพลิกมันแพลงหลอกล่อ เชื่อมันตายห่าอยู่นั่นน่ะ

แต่ถ้าคนมีสติปัญญาขึ้นมา โอ้! รูป รส กลิ่น เสียง มันมีมาก่อนแต่ที่เราเกิด เราเกิดมาแล้วมันก็มี เราตายไปแล้วมันก็มี รูป รส กลิ่น เสียง มันไม่ใช่กิเลส ไม่ใช่อะไรทั้งสิ้นเลย แต่เวลาจะภาวนาจะเป็นจะตายนะ มีอะไรนิดอะไรหน่อยจะเป็นจะตาย จะเป็นจะตายเชอะ ไอ้จะเป็นจะตายนั่นน่ะคือกิเลส ไอ้รูป รส กลิ่น เสียง มันก็มีของมันอยู่อย่างนั้น ไอ้จะเป็นจะตายนั่นน่ะนั่นคือกิเลส ตัณหาความทะยานอยากที่เราไปติดในรูป รส กลิ่น เสียง เป็นกิเลส

เวลามันเป็นจริงเป็นจัง เวลาหลวงตาท่านไปหาหลวงปู่แหวน เวลาท่านถามปัญหาขึ้นมา เวลาท่านตอบเลย พิจารณากายเป็นอย่างไร เวลาพิจารณากายไปแล้ว ขณะ มันต้องมีขณะ มันรู้ พอรู้แล้วท่านถามต่อเลย ท่านบอกคราวนี้พอมีขณะ คือสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ถ้าสมถกรรมฐานใครทำความสงบของใจของตนได้ แล้วมีอำนาจวาสนายกขึ้นสู่วิปัสสนาเป็น

ยกขึ้นสู่วิปัสสนาเป็นเพราะมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เวลามันเห็น ส่วนใหญ่แล้วมันไม่เห็น มันเห็นได้ยาก แล้วเห็นแล้วก็ทำไม่เป็น สมถกรรมฐานยกขึ้นสู่วิปัสสนา พวกที่ประพฤติปฏิบัติตายตรงนี้หมด ตายอยู่ตรงนี้ แล้วบอกไม่ต้องมีขณะ เราไม่ต้องมีขณะก็ได้

ขณะคือนิโรธ ถ้าไม่มีนิโรธคือไม่มีการดับทุกข์ ถ้าไม่มีการดับทุกข์ กิเลสท่วมหัวใจ ถ้าไม่มีขณะแสดงว่าไม่รู้อะไรเลย แล้วมันเทียบเคียงอะไรไม่ได้ทั้งสิ้น

แต่ถ้ามันเป็นขณะ ขณะเป็นอย่างไร ที่เวลามันจะยกขึ้นนี่ไง ถ้าคนมันพิจารณาของมันเป็น เวลาจิตสงบแล้วยกขึ้นวิปัสสนา จิตมันเห็นกาย เอ้อ! เห็นกาย เห็นกายนี่ โอ้โฮ! ตอนนี้แตกต่างหลากหลายไปแล้ว ครูบาอาจารย์ที่เป็นนะ หลวงปู่ดูลย์ท่านบอกว่า "เห็นกาย พิจารณากายโดยไม่ต้องเห็นกาย" นี่คือปัญญาวิมุตติ หลวงปู่ดูลย์ท่านพูดประจำ พิจารณากายโดยไม่ต้องเห็นกายก็ได้ แต่จิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนาถ้ามันเป็นความจริงไง

ถ้าเป็นความจริง จิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา เวลาวิปัสสนามันพิจารณากายไปแล้ว พิจารณากายถ้าเป็นเจโตวิมุตติ ถ้าจิตสงบแล้วมันเห็นกายเห็นเป็นนิมิตเป็นภาพเลย แต่นิมิตอย่างนี้มันมีสติมีปัญญาของมัน มันมีสิ่งที่รักษา แล้วถ้าพอสมาธิมันอ่อนแล้ว นิมิตที่ว่าเป็นนิมิตอย่างไรก็ไม่มี หายหมดล่ะ ถ้ามันเป็นปัญญาได้ แล้วพวกที่เขาบอกว่าไอ้พวกฤๅษีชีไพร ไอ้นั่งสมาธิแล้วจะเห็นนิมิต จะเห็นเป็นพวกฤๅษีชีไพร

จิตตภาวนาไม่ใช่คอมมู เป็นคอมมูเลย ทำงานๆ มันจะบรรลุธรรมกลางไร่กลางสวน มันจะบรรลุธรรมในการใช้ปัญญา โฮ! ยังไม่รู้จักโลกจักธรรม โลกกับธรรมนะ นี่เป็นปัญหาของโลก เรื่องเศรษฐกิจ เรื่องความเป็นอยู่ เรื่องของภพชาติ โลกมนุษย์นี่เป็นโลก ธรรมะมันเกิดในหัวใจของสัตว์โลก สัตว์โลกที่อยู่กับโลกเวลาบรรลุธรรม บรรลุธรรมที่หัวใจนั้น เวลาที่มันบรรลุธรรมที่หัวใจนั้น ช้างกระดิกหู งูแลบลิ้น อยู่ที่ไหนมันก็เป็นธรรม ถ้าเป็นธรรม ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา เวลาธรรมที่มันเกิดขึ้นมันไม่เป็นคอมมูอย่างนี้หรอก

"กิเลสมันเป็นนามธรรม มันจะเห็นมันได้อย่างไร" กิเลสมันเป็นนามธรรม มันจะเห็นมันได้อย่างไร แสดงว่าจับยังไม่เป็นเลย เริ่มต้นยังเริ่มต้นไม่ได้เลย

ถ้ามันเริ่มต้นได้มันเห็นของมันนะ เพราะถ้าเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง มันพลิกมันแพลงของมัน ถ้ามันพลิกมันแพลงของมัน มันเดินหน้าอย่างไร เพราะอะไร เพราะถ้าพิจารณาไปแล้วมันพิจารณาถ้าจับต้องได้ ถ้ามีอำนาจวาสนามันจะเป็นตทังคปหาน มันประหารชั่วคราว คือมันปล่อยวางชั่วคราว ปล่อยวางชั่วคราว ปล่อยวางชั่วคราวมาก่อนเพราะอะไร เพราะแก่นของกิเลส กิเลสมันจะยอมให้ใครหลุดพ้นจากมันไป กิเลสมันไม่ยอมให้ใครหลุดพ้นจากมันไปเด็ดขาด **สิ่งที่แก้ยากที่สุดแก้กิเลสของคนแก้ยากที่สุด สิ่งที่เป็นแก่นที่เข้มแข็งในโลกนี้ก็คือเรื่องกิเลสเท่านั้นไม่มีอย่างอื่น**

ฉะนั้น เวลาพิจารณาไปเพราะมันไม่ใช่ขิปปาภิญญา ขิปปาภิญญามันก็ย้อนกลับไปอยู่ที่พันธุกรรมของจิตนี่ไง ถ้าจิตที่มันได้สร้างอำนาจวาสนามา มันก็จะเป็นขิปปาภิญญา ถ้าไม่ได้สร้างมามันก็เป็นแบบนี้

นี่ไง พระพุทธศาสนาสอนให้เชื่อกรรม กรรมคือการกระทำเราทำของเรามาเอง เราสร้างกรรมของเรามาอย่างนี้ เราไม่ได้สร้างกรรมมาแบบโมฆราชที่ฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง อูย! เอามาเป็นคติแบบอย่างเลยเธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง มันว่างอยู่แล้ว มันไม่ว่างในหัวใจ

เราต่างหาก แล้วเธอจงกลับมาถอนอัตตานุทิฏฐิกิเลสตัณหาในใจของตน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน สอนคนที่มีปัญญาท่านสอนนะ โอ้เราก็ว่างหมดเลย โลกนี้ว่างหมดเลย แต่กิเลสท่วมหัวนี่โมฆบุรุษว่างเปล่า ว่างจากตัวตน ว่างจากสัมมาสมาธิ ว่างจากหลักเกณฑ์ เพราะสมถกรรมฐาน ว่างจากสมถกรรมฐาน ไม่มีฐานที่ตั้งแห่งการงาน ไม่มีสิ่งที่ยกขึ้นสู่วิปัสสนา ไม่มีสิ่งที่จะแก้ไข ไม่มีจิตตภาวนา ใช้สัญญาอารมณ์ ใช้สัญญาโลกไง เธอจงมองโลกเป็นความว่าง ว่างหมดเลย ว่างอะไร ว่างแบบไร้สาระ ไม่มีขณะไง ไม่ต้องมีขณะ โอ้โฮย! ว่างเปล่า ว่างหมดเลย ไม่มีขณะคือพวกอยู่โรงพยาบาลศรีธัญญา มันไม่มีสิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอัน

ถ้าจะมีเป็นชิ้นเป็นอันขึ้นมานะ เวลาย้อนกลับมา เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติเป็นชิ้นเป็นอัน แล้วเป็นชิ้นเป็นอันขึ้นมา นี่วิทยานิพนธ์ เวลาวิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ เห็นไหม เวลาหลวงปู่ขาว หลวงปู่ขาวเวลาท่านพิจารณาของท่าน ท่านพิจารณาถึงที่สุด ท่านพิจารณาจิตของท่านเปรียบเหมือนเมล็ดข้าว ท่านใช้ปัญญาของท่านไปนะ เมล็ดข้าวนี้ถ้าเขาได้เอามาเป็นพันธุ์ตกสู่ดินมันก็จะงอกเป็นต้นข้าวต้นใหม่ขึ้นมา มันจะมีรวงมีรังของมันต่อไป แต่ถ้าข้าวนี้ได้สี ข้าวนี้ได้หุงเป็นข้าวสุกมันจะเกิดอีกไม่ได้ นี้คือปัญญา คำว่า "ธรรมทั้งหลายต้องมาแต่เหตุ" เวลามีเหตุขึ้นมา ท่านพิจารณาของท่านไป เวลาท่านพิจารณาของท่านไปถึงที่สุด เพราะอะไร เพราะเวลามันสุกแล้วข้าวมันไม่เกิดอีก มันไปสิ้นสุดที่นั่น

มันไม่ใช่ว่า อูย! พิจารณาเมล็ดข้าว ถ้าพิจารณาเมล็ดข้าว ชาวนาเกี่ยวข้าว ชาวนาเวลาสีข้าวเป็นเกวียนๆ ไม่เห็นได้อะไรเลย เพราะมันไม่สู่วิปัสสนา ไม่สู่ดวงใจดวงนั้น ถ้าดวงใจดวงนั้นวิทยานิพนธ์ที่มันทำของมันขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ท่านใช้ปัญญาเทียบเคียงของท่าน จนถึงที่สุดขณะของท่าน เวลาขณะของท่าน ขณะจิตของท่านถึงที่สุดแล้วข้าวไม่เกิดอีก ข้าวไม่เกิดคือทำลายจิตหมด ไม่ไปอีกแล้วไง

เวลาของหลวงตามันเป็นจุดเป็นต่อม เป็นจุดเป็นต่อมนั่นท่านพิจารณาของท่าน มีขณะมาตลอด มีขณะมาตั้งแต่ต้น พอตั้งแต่ต้นขึ้นมา เห็นไหม ไปรายงานหลวงปู่มั่น

“เอ้อ! จิตมันไม่ตาย ๕ อัตภาพเว้ย มันตายหนเดียวเท่านั้น”

นั่นน่ะ ท่านผ่านขั้นแรกมีขณะ เวลาพิจารณาซ้ำเข้าไป ซ้ำเข้าไป เวลาพิจารณากาย กายมันแยกหมดเลย น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ โลกนี้ราบหมด ราบหมด สุขมาก นี่ขณะของท่าน

ท่านขึ้นไปรายงานหลวงปู่มั่น “เอ้อ! เหมือนเราที่ถ้ำสาริกาเลย แต่ของเรามียักษ์ ของมหาไม่มียักษ์”

ขณะมันแตกต่างกัน ขณะเหมือนกัน คนที่เขารู้ เขารู้ แต่มันไม่เหมือนกัน มันเหมือนกันไม่ได้ มันเหมือนกันแสดงว่าจำมาแต่เวลามันสิ้นกิเลสแล้วมันเหมือนกัน เวลามันดับทุกข์ ขณะจิตที่มันดับทุกข์แล้วมันเหมือนกัน แต่ผลไม่เหมือนกัน ผลเพราะของเรามียักษ์ ของมหาไม่มียักษ์

แล้วอยากจะเป็นอย่างนั้นอีก พออยากจะเป็นอย่างนั้นอีก เห็นไหม อยากได้ความสุขอย่างนั้น เวลาขณะจิตที่มันดับทุกข์ขณะ โอ้โฮ! มันเวิ้งว้าง มันไม่เหมือนสัมมาสมาธิหรอก สมาธิเป็นสมาธิ เวลาปัญญาเป็นปัญญา แล้วปัญญามหัศจรรย์กว่านั้นเยอะมาก มันเป็นอย่างนั้น รสชาติมัน ฮื้อ! มันฝังใจมาก คนถ้ามันฝังใจ มันก็อยากได้อีก พอขึ้นไปหาท่าน

"อ้าว! กิเลสมันตายมันก็ตายครั้งเดียวแหละ กิเลสตายมันก็ตายหนเดียว มันจะตายซ้ำตายซากอย่างไร"

ไอ้ของเรามันไม่ตายไง เวลาพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่ามันไม่ได้ตาย มันแค่หลบแค่หลีกไง มันไม่มีขณะเพราะมันหลบมันหลีก มันปลิ้นมันปล้อน แล้วไม่มีวาสนา ไม่มีกำลัง ไม่มีความสามารถที่จะไปล้วงไปจับขึ้นมาพิจารณาไง พอมันจับพิจารณามันหลบมันหลีก อ๋อ! ไม่ต้องมีขณะก็ได้ ไม่มีขณะคือความเหลวไหล ไม่มีขณะคืออ่อนแอ ไม่มีขณะคือโดนกิเลสหลอก ไม่มีขณะคือมันปลิ้นปล้อนแล้วมันไม่มีการดับทุกข์ มันไม่มีการดับทุกข์มันวางวางเฉยๆ

เวลามันขาด "กิเลสมันก็ตายหนเดียวเท่านั้น มันไม่มีตายซ้ำตายซ้อนหรอก มันตายหนเดียว" ด้วยความเข้าใจว่าตายหนเดียว "อ๋อ! อย่างนี้ก็นิพพาน"

หลวงปู่มั่นท่านลากออกมาด้วยเหตุด้วยผล ลากออกมาพอขึ้นไป วิปัสสนา เห็นไหม ลากออกมาก็ใช้ปัญญา นี่อสุภะแล้ว โอ๋ย! ทีนี้น้ำป่ามันรุนแรงมันมหาศาล มันรุนแรงมันเป็น

มหาสติมหาปัญญา

ขนาดว่ามหาสติมหาปัญญา ท่านยังไม่อยากจะพูดเลย เพราะพูดไปแล้วมันไปตรงในพระไตรปิฎกไง โอ๋ย! พระกรรมฐานมันมีมหาสติเชียวหรือ มันมีมหาปัญญาหรือ โอ๋ย! มีมหาปัญญา ปัญญายิ่งใหญ่ขนาดนั้นเชียวหรือ

ปัญญายิ่งใหญ่ภายในไม่ใช่ภายนอก ปัญญายิ่งใหญ่ที่รู้เท่าทันทุกข์ เหตุที่เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ปัญญายิ่งใหญ่ในอริยสัจ ปัญญายิ่งใหญ่ในหัวใจของตน เพราะมันจะเข้าไปความโลภ ความโกรธ ความหลง มันจะเข้าไปแม่ทัพใหญ่ของกิเลส

เวลาพิจารณาของท่านไปนะ หลวงปู่มั่นท่านก็เสียไปก่อนเวลาของท่าน ท่านผ่านของท่านไป พอผ่านของท่านไปทีนี้มันสงบแล้ว พอมันขาด ขาดเป็นชั้นๆ ขึ้นไป แล้วกิเลสละเอียดพิจารณาตอนนี้ไม่ไว้ใจใครทั้งสิ้น ปรึกษาหลวงปู่กงมาบ้างปรึกษา เห็นไหม ให้กำลังใจมาตลอด โฮ! มันต้องต่อสู้ทั้งนั้น

ฉะนั้น เวลาต่อสู้แล้วให้กำลังใจแล้ว ท่านพิจารณาของท่านทีนี้แหละมันเวิ้งว้าง มันทะลุปรุโปร่ง ท่านมีขณะมาเป็นชั้นๆ แล้วแล้วถึงเวลาแล้วเวลาธรรมมันเกิด ท่านบอกเลย ท่านได้สร้างบุญญาธิการมามาก ธรรมะกลัวเราจะหลง พอธรรมะกลัวเราจะหลง เห็นไหม ไอ้ว่างๆ ไอ้สว่างๆ มันเกิดจากจุดและต่อม ตะเกียงมันมีหัวเทียน นี่ไง จุดและต่อมมันเป็นกิเลส มันเป็นอวิชชา แล้วท่านพิจารณาจุดและต่อมพิจารณาของท่านไป

เวลามันพิจารณาซ้ำ พิจารณาด้วยมหาสติมหาปัญญา ด้วยปัญญาญาณอันนั้น เวลามันชำระล้างไปแล้วทำลายจุดและต่อมนั้น จุดและต่อมนั้นทำลายแล้วมันจบสิ้นไป เวลาทำลายแล้วมันก็จบไป เห็นไหม

แล้วไอ้พวกไม่มีจุดไม่มีต่อมมันก็อ้าง อ้างว่าของอาจารย์สิงห์ทองท่านไม่มีขณะไง ไม่มีขณะ

เวลาหลวงตาท่านยิ่งใหญ่ ท่านพิจารณาของท่าน เวลาท่านพิจารณาจุดและต่อม เวลามันขาด โลกธาตุนี่ไหวหมดเลย ฉะนั้นเวลาท่านมาอบรมลูกศิษย์ลูกหาของท่าน ท่านอาจารย์สิงห์ทองเป็นลูกศิษย์ของหลวงตามหาบัว ท่านฟูมฟักมา หลวงตาท่านบอกเลย

“หลวงปู่มั่นเป่ากระหม่อมเรามา หลวงปู่มั่นเป่ากระหม่อมเรามา”

หลวงตาท่านก็เป่ากระหม่อมอาจารย์สิงห์ทอง เป่ากระหม่อมหลวงปู่ลี เวลาไม่มีขณะ ไม่มีขณะมาจากไหน เวลาวิทยานิพนธ์ของอาจารย์สิงห์ทองท่านบอกเลย ของท่านนะ จุดและต่อมนี้เป็นของหลวงตา แต่ของอาจารย์สิงห์ทองท่านบอกว่าท่านเหมือนกับปากกาลูกลื่น เขียน เขียน เขียนไปเรื่อยๆ เขียนจนหมึกหมดเขียนจนไม่มีหมึก จนเขียนไม่ได้ เป็นขณะไหม ขณะหรือเปล่ามันมีสติมีสัมปชัญญะ รู้ชัดเจนในใจของท่าน นี่คือขณะของท่านไง

แล้วเวลาผู้ที่ว่าไม่มีขณะ ไม่มีขณะมันเป็นอย่างไรล่ะ เริ่มต้นอย่างไรล่ะ ท่ามกลางอย่างไรล่ะ แล้วมันจบลงอย่างไรล่ะ มันจบที่ไหน มันจบ มันจบตรงไหน มันไม่มีวันจบไง ฉะนั้น เวลาไม่กล้าพูดขณะเพราะอะไร เพราะพูดขณะแล้ววิทยานิพนธ์เขาตรวจสอบได้

เราเจอพระมาก เวลามาหาเรานะ เป็นจุดเป็นต่อม เป็นจุดเป็นต่อมขนาดเป็นดวงดาว มันไร้สาระ มันไม่มีที่มาที่ไป คำว่า "ไม่มีที่มาที่ไป" กว่ามันจะมาเป็นจุดเป็นต่อม มันต้องทำความสงบของใจเข้ามา ใจสงบแล้วมันมีสติปัญญาเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง เวลาพิจารณาไปแล้วสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส เวลามันขาด เวลามันขาดออกไปแล้วอีก ๗ ชาติ ๗ ชาติรู้ได้อย่างไร เวลา ๗ ชาติ แล้วถ้า ๗ ชาติมันไม่ลูบไม่คลำในศีลในธรรม เอ็งเป็นอย่างไร

เวลาคนที่เป็นธรรม เป็นธรรม เห็นไหม ดูสิ เวลาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ พระอรหันต์ ๕ องค์ ที่เถียงกันอยู่ที่สวนมะพร้าวว่า ต่างคนต่างว่าปัญญายอดเยี่ยม ฤทธิ์ยอดเยี่ยม วินัยยอดเยี่ยม เวลาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า **อาสวักขยญาณยอดเยี่ยม อาสวักขยญาณขณะจิตที่นิโรธที่การดับทุกข์ ความดับได้จริงนั้นยอดเยี่ยม** นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่าพระอาจารย์สิงห์ทองเวลามันสิ้นมันขาดไปแล้ว การดับทุกข์นี่ยอดเยี่ยม

เวลาพิจารณามันพิจารณาอย่างไร ไม่กล้าพูดวิทยานิพนธ์

เวลาครูบาอาจารย์ของเรา ต้องหลวงปู่ขาวอย่างนี้ หลวงปู่บัวอย่างนี้ ท่านอาจารย์สิงห์ทองอย่างนี้ แล้วก็เอามาเทียบมาเคียง เทียบเคียงนั่นคือสัญญา มีพระเยอะมาก โอ! พิจารณาเป็นเมล็ดข้าว เป็นเมล็ดข้าว คนเราวิทยานิพนธ์ไปลอกเขามา อาจารย์ที่ไหนเขาจะให้ผ่าน มันเป็นไปไม่ได้หรอก แค่อ้าปากก็รู้แล้ว แล้วเวลาไปแล้วได้ยินอย่างนั้นมาก็เอามาเทียบเคียง อ้อ! ของหลวงปู่ขาวท่านเป็นเมล็ดข้าว ของเราจะเป็นฟักทอง

ไร้สาระ เพราะมันต้องเห็นกิเลส คำว่า "จิตสงบแล้วยกขึ้นวิปัสสนา" ทำไมหลวงตาท่านติดสมาธิ ๕ ปี ติดสมาธิเพราะจิตมันไม่ค้นคว้า จิตมันไม่ค้นคว้าเพราะอะไร จิตไม่ค้นคว้าเพราะมันคิดว่านี่คือนิพพาน แล้วพอนิพพานขึ้นมา หลวงปู่มั่นท่านลากออกมา นี่ไง

"จิตมหาเป็นอย่างไร จิตดีหรือไม่ดี ถ้าจิตดีดีอย่างไร ไอ้สุขแค่นี้สุขแค่เนื้อติดฟัน ไอ้ความสุขอย่างนี้ ไอ้ที่เวิ้งว้างอยู่นี่มันแค่เศษเนื้อติดฟัน ไอ้สุขข้างหน้า ไอ้ความเป็นจริงข้างหน้ามันมหาศาลมากกว่านี้"

ถ้ามันมหัศจรรย์ มันมหัศจรรย์อย่างไร ถ้าคนไม่เป็นมันจะบอกได้อย่างไร ไอ้คนเป็นเวลามันลากออกมา ลากออกมาจากนิพพาน ลากออกมาค้นคว้าหาอสุภะ เวลามันเป็นอสุภะแล้วมันเป็นมหาสติมหาปัญญาเข้าไป มันเห็นยิ่งใหญ่แค่ไหน เวลามันไปทำงานแล้ว งานอีกมหาศาลเลย เวลาขึ้นไปแล้ว เห็นไหม ขนาด

เข้าไปแล้วธรรมะยังมาเตือนอีกว่า “นั่นจุดและต่อมมันคือกิเลส” ถ้ามันเป็นจริงมันมีเหตุมีผลของมัน แล้วมีการกระทำของมัน

นี่ไง ถ้ามันเป็นขณะ ถ้ามันเป็นจริงนะ ขณะคือนิโรธ นิโรธคือดับทุกข์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปัจฉิมยามอยู่ที่โคนต้นโพธิ์นั้น ท่านบอกนั่นล่ะคือนิโรธคือการดับทุกข์ ดับสิ้นพญามาร ฆ่าทั้งครอบครัวของมาร “มารเอย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดจากเราไม่ได้อีกเลย เราได้หักเรือนยอดของเจ้าแล้ว เราเป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา” นี่เวลาปัจฉิมยาม

อาจารย์สิงห์ทองเขียน เขียน เขียน เขียน ปากกาลูกลื่นเขียนจนหมด หมดเกลี้ยง ปากกาก็ยังอยู่ หมึกไม่มี กิเลสไม่มีไง กิเลสมันตาย เวลากิเลสมันตายนั่นขณะหรือเปล่า ถ้าคนมันซื่อสัตย์มันจะเอาเพื่อความเป็นประโยชน์เพื่อการในการกระทำ

ไม่ใช่โมฆบุรุษว่างเปล่าอ้างไปทั่ว แต่มันจะอ้างไปทั่วมันก็เป็นวาสนาของเขานะ ถ้าคนอ้างอย่างนั้น คนคิดอย่างนั้น เขาก็ได้แค่นั้น

นี่ไง พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ยอดเยี่ยม ใครเกิดเป็นมนุษย์ไม่มีบุญกุศลไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนา เวลานับถือพระพุทธศาสนาแล้วเรายังออกประพฤติปฏิบัติ เวลาที่เราออกประพฤติปฏิบัติ เราต้องการสัจจะต้องการความเป็นจริง ถ้าเราต้องการสัจจะต้องการความเป็นจริง เราเลือกดีเลือกชั่วไง สิ่งที่มันจะดีจะชั่วอย่างไร

เวลาเป็นดีเป็นชั่ว เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม **เทฺวเม ภิกฺขเว** ภิกษุทั้งหลายทางสองส่วนที่ไม่ควรเสพ ดีและชั่วมันทางสองส่วน ถ้าดีก็ติดดีในนั้น ถ้าชั่วก็เป็นมารไปเลย แล้วมัชฌิมาปฏิปทาคือความสมดุลพอดี ถ้าความสมดุลพอดี ดีก็ติดดี แล้วติดดีขึ้นมาแล้วกูมีดี กูมีทิฏฐิ กูมีมานะ กูจะทำของกูอย่างนี้จะทำไม เอ็งก็อยู่นั่นไง เอ็งก็ตายอยู่นั่นน่ะ ว่างเปล่าไม่มีสิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอัน

แต่ถ้ามัชฌิมาปฏิปทา มัชฌิมาปฏิปทาคือความพอดี พอดีอย่างไร ดีก็ติด ชั่วก็ติด ถ้าเป็นมรรคไม่ติด แล้วไม่ติด ไม่ติดอย่างไร ถ้าไม่ติด ไม่ติดพิจารณาอย่างไร นี่ไง ถ้าขณะมันจะเกิดตรงนี้

ขณะไม่ใช่อยู่ที่ โอ๋ย! เป็นคนดี คนดีเดี๋ยวมันก็เปลี่ยนแปลงคนเราเดี๋ยวดีเดี๋ยวชั่ว อยู่ในสังคมคนอื่นก็เป็นคนดี ถ้าสังคมเขารังแก เราก็จะเป็นคนชั่วจะไปต่อสู้กับเขา ความดีความชั่วมันมาจากไหน

แต่ถ้ามรรค มรรคมันเป็นอย่างไร มันไม่ใช่ดีและไม่ใช่ชั่วแต่มันเป็นการขุดคุ้ย เป็นการกระทำ เป็นการวิปัสสนา เป็นการค้นคว้า เป็นการกระทำของเรา แล้วให้มันเป็นจริงขึ้นมาเถอะ ขณะให้มันมีจริงขึ้นมาเถอะ ให้มันเป็นจริงขึ้นมา

ถ้าเป็นจริงขึ้นมา เพราะมีขณะเวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านสนทนาธรรม **ธมฺมสากจฺฉา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ** แต่ไอ้พวกโมฆบุรุษ ไอ้พวกว่างเปล่า ไม่ต้องมีขณะก็ได้ ของเราไม่มีขณะ

ไอ้นี่มันพูดมันสังเวชนะ มันสังเวชถึงโอกาสของเขา วาสนาของเขา เขามาประพฤติปฏิบัติแล้วเขาควรได้สิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอันไปในหัวใจของเขา แล้วไม่ได้สิ่งใดเลย ไม่ได้สิ่งใดเลยก็เป็นเรื่องของเขานะ

แต่ถ้าเป็นเทวทัต เทวทัตลงนรกอเวจีเลย เวลาทำสังฆเภทแยกสงฆ์ออกไป พอแยกสงฆ์ออกไปทำสังฆเภท สิ่งที่มีในหัวใจเสื่อมหมดเลย ไม่มีอะไรเป็นชิ้นเป็นอัน ถึงเวลาเขายังคิดได้ ยังคิดได้นะ ยังสำนึกได้นะ เวลาจะมาขอขมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ด้วยกรรมอันนั้น กรรมอันนั้นมันรุนแรง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์เอง

“เทวทัตจะไม่ได้เจอหน้าเรา เทวทัตจะไม่ได้เจอหน้าเรา”

ลูกศิษย์หามมาถึงหน้าวัดแล้ว เทวทัตก็ยังไม่ได้เจอหน้าเรา แต่ด้วยที่พอจิตใจมันแก้ไขแล้วจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ร่างกายมันสกปรกก็จะเอาน้ำเพื่อทำความสะอาด ชำระล้างร่างกาย พอลงจากแคร่ธรณีสูบไปเลย

ถ้าไม่มีขณะก็ส่วนไม่มีขณะ แต่ถ้าไม่มีขณะแล้วด้วยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก แล้วยังเพ่งโทษทำลายพระที่มีคุณธรรม สร้างบาปสร้างกรรมในหัวใจไปมากๆ เวลาที่มันไม่ได้มรรคได้ผลนั่นก็เรื่องหนึ่งนะ แต่ด้วยกิเลสตัณหาความทะยานอยากมันบีบบี้สีไฟ มันอยากชนะคะคานครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม เหยียบย่ำทำลาย นั่นน่ะ กรรมทั้งนั้น

ถ้าเราเป็นธรรม เป็นธรรมมีขณะก็ได้ ถ้าไม่มีขณะก็คือความสามารถของเรา แต่ถ้ามีขณะขึ้นมามันก็เป็นผลบุญของเรา แล้วถ้าไม่มีขณะก็ได้ เวลามีขณะขึ้นมามันเป็นจริงขึ้นมา เราจะรู้เองว่า เออ! ไม่มีขณะมันไม่ใช่เว้ย เพราะไม่มีขณะเราก็หยำเปอยู่อย่างนี้ แล้วไม่มีอะไรจับต้องได้เลย

พอเป็นขณะ ผลัวะ ๗ ชาติ เวลาเป็นพระอนาคามีนะ โฮ! มันบันลือลือลั่นนะ เราจะไม่เกิดจากกามภพอีกแล้ว เป็นมนุษย์นี่สูงกว่าเทวดา เพราะว่าจิตใจมันสูงส่งกว่ากามภพ เวลามันเป็นพระอนาคามีเกิดบนพรหมเท่านั้น มันรู้เต็มหัวใจ ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโก

หลวงตาท่านบอกแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายกให้ปัจจัตตัง สันทิฏฐิโก กลางหัวใจนั้น เวลาครูบาอาจารย์ท่านพิจารณาจุดและต่อม เวลาพิจารณาไปแล้ว เวลามันนิโรธดับทุกข์หมดเลย มรรค ๔ ผล ๔ แล้วไปไหน เวลาที่เป็นอรหัตตมรรค เวลาพิจารณาไปอรหัตตผลนี่ยังเป็นสมมุติอยู่นะ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ แล้วนิพพานอย่างไร

นี่ไง ถึงบอกพระอรหันต์ไม่มีจิต ถ้ามีจิตมีภพ "จิตพระอรหันต์ จิตพระอรหันต์" นี่เป็นสมมุติคุยกันเท่านั้นเอง เวลามหายาน เห็นไหม เวลาพระอรหันต์ขึ้นมา พระอรหันต์คืออะไร ยืนขึ้น เม้มปาก เม้มปากแน่นๆ อ้าปากคือสมมุติคือกิริยา ธรรมธาตุไม่มีกิริยา ไม่มี นั่นเป็นของแท้ นี่ไง ถึงไม่มีจิตไง พระอรหันต์ไม่มีจิตหรอก พระอรหันต์เป็นธรรมธาตุ ธาตุแห่งธรรม

ธรรมทั้งแท่ง **เอโก ธมฺโม** หนึ่ง เอก ไม่มีสอง

ไอ้เรานี่เดี๋ยวดีเดี๋ยวชั่ว เดี๋ยวร้าย เดี๋ยวมีขณะ ไม่มีขณะ มีขณะก็ได้ ไม่มีขณะก็ได้ มีก็ได้ ไม่มีก็ได้นี่มันอยู่ระหว่างการประพฤติปฏิบัติ คนเราอำนาจวาสนาของคนไม่เหมือนกัน เราทำได้มากน้อยแค่ไหน

ฉะนั้น เขาพูดเองว่าไม่มีขณะก็ได้ เราสังเวช สังเวชว่าถ้ากูจะผิด กูจะชั่วก็ได้ ไม่เป็นไร กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดแตกต่างกัน มันอยู่ที่กรรม อยู่ที่การกระทำ อยู่ที่ความนึกคิด มันสร้างเวร สร้างกรรม มันคือมโนกรรม เอวัง

“ถ้าเรื่องสัจจะความจริงมันเป็นในใจแล้ว

หลวงปู่มั่นท่านสั่งหลวงตาไว้ประจำ

ถ้ามันเป็นจริงแล้วมันจะเป็นอันเดียวกัน ธรรมและวินัยเป็นศาสดา

ไม่ขัดไม่แย้ง ไม่โต้ไม่แย้งศาสดา

ถ้ายังโต้ยังแย้งศาสดา ยังมรรค ๗ อริยสัจ ๓

ไม่มีขณะ ไม่ต้องนิโรธ

ขัดแย้งไม่ใช่ธรรม ไม่ใช่วินัย ไม่ใช่พระพุทธศาสนา”

๔
ตามใจชอบ

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อความเข้าใจความถูกต้องดีงามในการประพฤติปฏิบัติ เวลาจะประพฤติปฏิบัติ เราปฏิบัติต้องการความเป็นจริงในใจของเรา

แต่เวลาปฏิบัติไปแล้วเรามีอวิชชา คือความไม่รู้เป็นพื้นฐานในใจของเรา ถ้ามีความไม่รู้เป็นพื้นฐานในใจของเรา สิ่งใดที่เราพิจารณาแยกแยะนั้นมันมีอวิชชามีสมุทัยเจือปนมา มีสมุทัยเจือปนมาตลอด นี่สัจธรรมความจริงเหนือโลก เหนือสงสารเหนือวัฏฏะ

แต่เราเกิดมาในวัฏฏะไง เราเกิดมาในวัฏฏะ เกิดมาโดยเวรโดยกรรม เกิดได้เป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เวลาเกิดมาแล้วเรามีศรัทธามีความเชื่อของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะพยายามทำหัวใจของเราให้หลุดพ้นจากอำนาจของกิเลสตัณหาความทะยานอยากในใจของเรา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาท่านตรัสรู้ธรรมขึ้นมา **“เราเป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา เราเป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา”** เวลาฟองอวิชชา เห็นไหมที่เจาะออกมา เจาะออกมาด้วยมรรคด้วยผล ด้วยสัจจะ ด้วยความจริง ไม่ใช่ด้วยการลูบๆ คลำๆ ไม่ใช่ด้วยการจินตนาการ ไม่ใช่ด้วยตรรกะที่ความรู้สึกนึกคิดของตน

เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาศึกษามา ศึกษามาเป็นความรู้ เวลาศึกษามา ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา เป็นศาสดาของเรานะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว เวลาปรินิพพานไปแล้ววางธรรมวินัยนี้ไว้ “เราปรารถนารื้อสัตว์ขนสัตว์ เราปรารถนารื้อสัตว์ขนสัตว์” เป็นความมุ่งหมายเป็นความหวังดี เป็นการปรารถนาดีกับสัตว์โลก

เราเป็นสัตว์โลก สัตตะผู้ข้อง ผู้ข้องในวัฏสงสาร ในวัฏสงสารเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ด้วยอำนาจวาสนาบารมีของเรานะ เราได้เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ด้วยอำนาจวาสนาบารมีของเรา คนเกิดเป็นมนุษย์มหาศาล ในโลกนี้เกิดเป็นมนุษย์นับถือลัทธิศาสนาอื่นๆ เขาไม่มีโอกาสเหมือนเรา

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ดูสิ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศไทย เวลาชาวพุทธ ชาวพุทธเราเวลากิเลสตัณหาความทะยานอยากบีบคั้นในหัวใจ มีความทุกข์ความยากนะ มีแต่ความทุกข์ความยาก แต่ด้วยอำนาจ

วาสนา ด้วยอำนาจวาสนาของเรา ปู่ ย่า ตา ยายของเรานับถือพระพุทธศาสนา นับถือพระพุทธศาสนา เวลาตกอกตกใจสมัยโบราณ พุทโธ! พุทโธ! เห็นไหม มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งที่อาศัย

ถ้ามีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งที่อาศัย ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าระลึกด้วยจิตใจของเขา จิตใจของเขาเข้าถึงธรรมะได้มากน้อยแค่ไหน มันมีความอบอุ่นมากน้อยเท่านั้น คนทำสักแต่ว่าทำ ทำไปโดยพอเป็นพิธี แต่คนที่เขามีความฝังใจมีความระลึกถึงในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ระลึกถึงตลอดเวลา นี่ชาวพุทธๆ เรานะ เราเชื่อมั่นไง เราเชื่อมั่นในปัญญาคุณ ในเมตตาคุณ ในบริสุทธิคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ผลของวัฏฏะๆ ตั้งแต่นรกอเวจีขึ้นไป เกิดเป็นมนุษย์ถ้าทำคุณงามความดีไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ทำคุณงามความดีเรื่องของผลบุญกุศลเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แต่ในนี้เราเกิดเป็นมนุษย์ไง ถ้าเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์ตรากตรำทำหน้าที่การงานของตน แล้วมนุษย์ที่มีอำนาจวาสนา มนุษย์นั้นจะประพฤติปฏิบัติ มนุษย์นั้นจะค้นคว้าหาสัจจะความจริงในใจของตน

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเกิดมาแล้ว เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน เวลาเป็นมนุษย์ เห็นไหม สิ่งที่เป็นมนุษย์ มนุษย์มีกายกับใจ เวลาเขาพยายามหาความสุขกัน ความสุขทางโลกๆ สิ่งนั้นใครๆ ก็หาได้ แต่ความสุขทางใจ ความสุขการหลุดพ้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาวิมุตติสุขๆ วิมุตติสุขมันมีแต่ในพระพุทธศาสนานี้เท่านั้น ลัทธิศาสนาอื่น เขาเชื่อของเขา เขาเชื่อการพยากรณ์ของพระเจ้าของเขา เขาเชื่อการบูชา บูชายันต์ต่างๆ เขาเชื่อของเขาอย่างนั้นไง

แต่ความเชื่อของเรามันก็เป็นความเชื่อเหมือนกัน เวลาความเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศรัทธาความเชื่อ ต้องมีศรัทธาความเชื่อก่อน พอมีศรัทธาแล้วมันจะค้นคว้า มันจะแสวงหา เวลาแสวงหาขึ้นมาด้วยอำนาจวาสนาบารมีของคนมากน้อยแค่ไหน ถ้าคนมีอำนาจวาสนามาก เวลาได้ยินชื่อ เวลาอนาถ-บิณฑิกเศรษฐีไปเยี่ยมเพื่อนเห็นเขาทำครัวกันมากมายมหาศาล

"เขามีงานอะไรกัน"

"โอ๋ย! ยังไม่รู้หรือว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว"

แค่ได้ยินคำว่า "พุทธะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว" เขานอนไม่หลับเลยนะ เขานอนไม่ได้เลย ก่อนอรุณขึ้นเขาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน นี่ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนแล้วนิมนต์เลย ให้ไปฉันที่บ้านของตนเหมือนกัน นี่พูดถึงว่าถ้าคนที่จิตใจเขาเป็นบุญกุศลนะ เวลาเขาแสวงหาของเขา เขาตั้งใจของเขา เป็นประโยชน์กับเขา

กับเขาไง

แล้วเราล่ะ เราตั้งใจของเรา เรามาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเป็นประเพณีวัฒนธรรม เราก็เห็นมาตั้งแต่เด็กแต่เล็ก พอโตขึ้นมาถ้าใครอยู่ทางโลกเขามีครอบครัวของเขา เขานับถือพระพุทธศาสนาของเขา เขาก็ทำให้ครอบครัวของเขามั่นคง ครอบครัวของเขาอบอุ่น เพราะมันมีหน้าที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้หมดแล้วฆราวาสธรรมกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี เรามีสติมีปัญญาของเราเราทำสิ่งใดได้เพื่อความสงบเพื่อมีในสังคม สังคมสงบร่มเย็นสมณะชีพราหมณ์จะได้ประพฤติปฏิบัติ

ถ้าเรามีกำลังมีความสามารถ เราเสียสละทานของเราเพื่อประโยชน์กับสังคมรอบข้าง ถ้าสังคมรอบข้างขึ้นมา ในบ้านในตระกูลของเราก็มั่นคงขึ้นมา ทำสิ่งใดมีความผิดพลาด เราฝากบ้านฝากเรือนไว้กับสังคมรอบข้างได้หมดเลย ถ้าจิตใจเราเป็นธรรม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนมาตั้งแต่สังคมโลกสังคมโลกให้มีเมตตาต่อกัน เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร ให้อภัยต่อกันให้ต่างๆ ต่อกัน สังคมร่มเย็นเป็นสุขมานี่เป็นประเพณีวัฒนธรรม เราก็เห็นมาตั้งแต่เด็กแต่เล็ก แต่ในสังคมทุกสังคมมีคนดีและคนชั่ว เวลาคนชั่วขึ้นมามันก็เอารัดเอาเปรียบของมันในสังคมทุกสังคมทั้งนั้น ถ้าเราเห็นสิ่งนั้นมันก็เป็นเรื่องของเขา เป็น

เรื่องของสัตว์โลก เป็นเรื่องเป็นเวรเป็นกรรมของเขา

เราทำคุณงามความดี ทำคุณงามความดีของเรา ถ้ามีสติปัญญาขึ้นไป เรามาวัดมาวา เราจะมาประพฤติปฏิบัติ เวลาจะมาประพฤติปฏิบัติ เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วเราปฏิบัติ เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะ เห็นไหม ธรรมและวินัย สิ่งใดชั่วสิ่งใดไม่ดีไม่งามไม่ควรทำ ถ้าไม่ทำแล้วจะทำสิ่งใดให้มันดีงาม ดีงามขึ้นมาถ้าด้วยคนเขามีอำนาจวาสนาบารมีทำสิ่งใดจิตใจมันก็พลอยคล้อยตาม

แต่ถ้าคนดื้อคนด้านขึ้นมา เวลากิเลสมันหนามันฟังใคร มันไม่เคยฟังใครทั้งสิ้น ถ้ามันไม่ฟังใคร ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก็บอกว่าสิ่งนั้นจะทำให้ขัดสน จะทำให้ตัวเองไม่มีความสุขไง เวลาขอศีลก็ขอศีล ๔ สุราเอาไว้ก่อนสิ่งต่างๆ ก็คิดไปของเขา แต่ถ้าคนเขาเป็นศีลเป็นธรรมในหัวใจของเขา เขาไม่ทำตลอดเลย มันเป็นอัตโนมัติในใจของเขาเลย ถ้าเขาเป็นคนที่มีอำนาจวาสนา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วสิ่งใดที่มันขัดมันแย้งกับหัวใจของตน มันว่าสิ่งนั้นมันเป็นเรื่องการขัดแย้งกับกิเลสของตน

ถ้ากิเลสของตนมันยิ่งใหญ่ เวลามันยิ่งใหญ่ขึ้นมามันจะทำตามชอบใจ ถ้าทำตามชอบใจมันก็ทำตามกิเลสไง ทำตามชอบใจของมัน ถ้ามันชอบใจสิ่งใดสิ่งนั้นถูกต้องดีงามทั้งสิ้น ถ้าสิ่งใดที่เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันขัดมันแย้งกับ

กิเลสไง เวลามันขัดมันแย้งกับกิเลสสิ่งนั้นไม่ใช่ธรรมและไม่ใช่วินัย ถ้าเป็นธรรมเป็นวินัยเป็นตามความพอใจของตน ถ้าตนพอใจสิ่งนั้นเป็นธรรมเป็นวินัย ถ้าไม่พอใจของตนสิ่งนั้นเจือปนมา

นี่มันขัดมันแย้งไปทั้งนั้น นี่พูดถึงว่าถ้าทำตามใจตน ถ้าทำตามใจชอบ ทำตามใจชอบก็ทำตามกิเลส

แต่ถ้ามันจะเอาความจริง ความจริง เห็นไหม เราจะมาประพฤติปฏิบัติ เราต้องการความจริงตามธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้แล้ว เวลาพระมาบวช บวชเป็นพระขึ้นมามีศีล ๒๒๗ ศีล ๒๒๗ ทำสิ่งใดไม่ได้เลย ทำสิ่งนั้นเป็นอาบัติ เป็นอาบัติขึ้นมาถ้ามีความผิดพลาด คนเรามีความผิดพลาด เราก็จะปลงอาบัติ ปลงอาบัติเพื่อการประพฤติปฏิบัติของเราให้มันถูกต้องดีงาม

ศีล สมาธิ ปัญญา ศีลเป็นพื้นฐาน จะทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามา ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามามันชนะกิเลส

ทำตามใจชอบๆ ถ้ามันชอบใจสิ่งใดทำสิ่งนั้น ถ้าทำตามใจชอบมันก็เป็นเรื่องกิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันเป็นความพอใจ เป็นการคาดการหมายทั้งนั้น มันเป็นการคาดหมาย มันไม่เป็นความจริง

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นความจริง จริงตั้งแต่ไหน จริงตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้

ธรรม เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เวลากิเลสตัณหาความทะยานอยาก ตั้งแต่โคตรแต่เหง้าของกิเลสเลยนี่ทำลายหมด

"มารเอย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนหัวใจของเราอีกไม่ได้เลย"

แล้วเวลามาร ครอบครัวของมารมันก็เห็นหมดไง ตั้งแต่พญามาร ลูกหลานของมาร ชำระล้างมาทั้งครอบครัวของมาร ถ้าครอบครัวของมาร มันสิ้นกิเลสไปแล้ว มันจะเข้ามาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้อีกเลย ถ้าไม่เข้ามาแล้วมันสะอาดบริสุทธิ์ มันมีความสุขมีความจริงในใจ ถ้ามีความสุขความจริงในใจอันนั้น คนที่จะเข้าถึงสัจจะความจริงอันนั้นมันก็อยู่ที่จริตนิสัย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วทอดธุระเลยนะ "จะสอนคนได้อย่างไร จะสอนคนได้อย่างไร" นี่เส้นผมบังภูเขา มันเป็นเรื่องในใจของตน มันเป็นเรื่องความรู้สึกนึกคิดอยู่ที่จิตใต้สำนึก อยู่ที่ภวาสวะ อยู่ที่ภพ อยู่ที่จิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะนั้น ด้วยความไม่รู้ ด้วยความมืดบอดมันถึงเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

แต่เพราะอาสวักขยญาณในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสัจจะความจริงอันนั้นใช่ไหม ถ้ามันเป็นสัจจะความจริงอันนั้นมันได้ทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา ฟองอวิชชาๆ เปลือกไข่เป็นฟองอวิชชา

ดูสิ เวลาจิต ส้มกับเปลือกส้มไง เวลาซื้อส้มมา ส้มมันก็ต้องมีเปลือกส้มมาด้วย ซื้อผลไม้มันก็มีเปลือกผลไม้มาด้วย เวลากลับมาถึงบ้าน เราก็ปอกเปลือกปอกผลไม้นั้นปอกทิ้งไป เราเอาแต่เนื้อของมัน

แต่นี่ก็เหมือนกัน "โอ๋ย! หัวใจๆ ใครจะไปรู้ ใครจะไปเห็น ใครจะไปจับมันได้ ใครจะไปปอกมันได้ ใครจะรู้ได้อย่างไร"

พูดออกไปมันก็อนุมานเอาจากข้างนอกทั้งสิ้น เวลาอนุมานจากข้างนอกขึ้นไปก็ว่ารู้ธรรมรู้วินัย เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้ว ถ้ามีการโต้แย้ง โต้แย้งกันก็มีความขัดความแย้งกันในธรรมะอันนั้น แต่ความจริงในใจมันก็ไม่เกิดขึ้นไง เวลาไม่เกิดขึ้นนี่อยากจะประพฤติปฏิบัติ เวลาอยากจะประพฤติปฏิบัติก็ปฏิบัติแบบสังคมแบบโลก แบบสังคมแบบโลกเพราะอะไร เพราะโลกคือเราไง โลกทัศน์ จริตนิสัย โลกคือเราคือความรู้ความเห็นของเรา เราปฏิบัติของเราไป

ถ้าปฏิบัติของเราไป เราใช้สติปัญญาก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็ศึกษามาหมดแล้ว ในพระไตรปิฎกเราก็ใคร่ครวญมาแล้ว เวลาศึกษานักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก เปรียญธรรม ๑ ประโยค ๒ ประโยค ๓ ประโยค ถึง ๙ ประโยค ก็เข้าใจหมดแล้ว แล้วขยายความย่อความได้ทั้งสิ้น

ถ้าขยายความย่อความได้ทั้งสิ้นมันก็อยู่ที่สติ อยู่ที่อำนาจวาสนาของตน เพราะถ้ามีสติมีปัญญาขึ้นมามันขยายความย่อความธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็เห็นดีงามไปหมด

ถ้ามันเห็นดีงามไปหมด ดูสิ โดยทั่วไปในสังคมทุกสังคมมีทั้งคนดีและคนชั่ว เวลาพระที่เวลาเขาทำความผิดพลาด เวลาพระที่เขาแอบกินเหล้าเมายากัน มันก็รู้ว่ามันผิด ทำไมไม่มีสติสามารถยับยั้งการกระทำของตนได้ นี่ไง ขณะที่เขาทำของเขา นี่พูดถึงว่าเวลากิเลสมันออกฤทธิ์ไง

เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ เวลาธรรมะเวลาจิตใจของเราดีงามขึ้นมา เราก็เห็นดีเห็นงามกับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราทำตามใจชอบมันอึดอัดขัดข้องไปหมด จะทำสิ่งใดมันก็ไม่ประสบความสำเร็จสักที ถ้าทำตามความพอใจของตน

หมาขี้เรื้อน เวลาเป็นหมาขี้เรื้อนขึ้นไป ถ้ามันคันที่ไหนมันเกา มันหายคันมันก็ว่าถูกต้องดีงาม พวกหมาขี้เรื้อน

ถ้ามันเป็นความจริงๆ ขึ้นมา ถ้ามันจะเป็นความจริงเวลามันทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าทำความสงบของใจมันคืออะไร คือสัมมาสมาธิไง ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ ถ้ามันทำความสงบระงับเข้ามาได้

แค่ความสงบระงับเขายังไม่มีสติปัญญาสามารถรู้ได้ว่านี่เป็นสมาธิหรือไม่เป็นสมาธิ แต่ถ้ามันทำของเขาไม่ได้ขึ้นมา แค่ทำสมาธิก็ทำไม่ได้ แต่เวลาใช้สติปัญญาของเขาไป เขาตรึกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นดีเห็นงามไปหมดไง พอเห็นดีเห็นงามไปหมดจิตใจมันโน้มน้าวไปทำตามใจชอบ ถ้ามันชอบใจขึ้นมามันก็เป็นธรรมๆ เพราะอะไร เพราะมันแยกมันแยะได้

มันวิเคราะห์วิจัยธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตั้งบาลีมาแล้วก็แยกแยะอธิบายความ อธิบายความอธิบายไปทำไม

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษามาให้ประพฤติปฏิบัติ ศึกษามาให้แก้ไขกิเลสในใจของตน ไม่ได้ศึกษามาแล้วถือว่าเป็นความรู้ของตน แล้วจะเอาไปอวดจะเอาไปเทียบเคียงกับใคร กิเลสของตนทำไมไม่ดู เพราะธรรมนั้นก็ชี้เข้ามาที่ใจนั่นแหละ ธรรมนั้นก็ชี้เข้ามาที่หัวใจของตน ถ้าชี้เข้ามาที่หัวใจของตนมันก็ต้องเห็นสัจจะเห็นความจริงสิ

ถ้าเห็นสัจจะความจริงขึ้นมา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเป็นสัจจะความจริงขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุข เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธัมมจักฯ แสดงกับใคร เลือกนะ อุทกดาบส อาฬารดาบส จะแสดงธรรมกับอุทกดาบส อาฬารดาบสก่อน เพราะเคยไปศึกษากับเขา เขาได้สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ แสดงว่าจิตใจของเขามั่นคง จิตใจของเขามีหลักมีเกณฑ์ ถ้าแสดงธรรมไปแล้วเขามีความสามารถที่อาจจะแทงทะลุได้ แต่เสียดายเขาก็ตายไปเสียแล้ว เขาเพิ่งตายไปเมื่อวานนี้เอง

เล็งญาณไปจะเอาใครก่อน ก็จะเอาปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์เพราะอุปัฏฐากอยู่ ๖ ปี ได้ทำความสงบของใจ ได้ทำความสงบของใจเข้ามา ได้ทำบาทฐานของใจ ได้มีหลักมีเกณฑ์ ได้มีความคุ้นเคยต่อกัน เวลาแสดงธรรมมีความเข้าใจต่อกัน

เวลาจะไปแสดงธรรมกับปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์ด้วยความเห็นของโลก ความเห็นของโลกอุปัฏฐากอยู่ ๖ ปี อยู่ ๖ ปี ขึ้นมามุมานะบากบั่นมาก แล้วมีความเชื่อ ความเชื่อของพราหมณ์ ความเชื่อของสังคมในสมัยนั้น สมัยนั้นที่เขาแสวงหากันอยู่ เขาต้องทำทุกรกิริยา

ไอ้โยคะๆ นี่แหละ ทำทุกรกิริยาขึ้นมา เขาทำได้มากกว่าโยคะในปัจจุบันนี้เขาเอามาเพื่อสุขภาพกาย แต่ในสมัยโบราณเขาทำแล้วทำมันมากกว่านั้น ทำให้สั่นคลอน ทำโอ๋ย! ร้อยแปด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำมาหมดแล้วทั้งสิ้น แต่ทำมาแล้วทำทุกรกิริยาอยู่ ๖ ปี แล้วพิจารณาแล้วมันไม่ใช่ทาง อัตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค พิณ ๓ สาย เทวดามาทำเป็นคติธรรม สุดท้ายแล้วพิจารณาของท่านต้องกลับมาฟื้นฟูร่างกาย ฟื้นฟูร่างกายก็ไปฉันอาหารของนางสุชาดา ไปฉันอาหารของนางสุชาดา ปัญจวัคคีย์เห็นเข้า "สมณะกลับมามักมาก กลับมาเรื่องโลก" นี่ความเห็นของโลก กลับมาแล้วแสดงว่าไม่มีทางที่จะเป็นไปได้ ละทิ้งไปๆ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาจะไปแสดงธรรม เล็งญาณ อาฬารดาบส อุทกดาบสก็ตายไปเสียแล้ว เหลือแต่ปัญจวัคคีย์ก็จะไปเอาปัญจวัคคีย์ก่อน ไปถึง เขาบอกนัดกันเลยว่าไม่ต้อนรับ แต่สุดท้ายด้วยอำนาจวาสนาของตนเพราะได้สร้างบุญกุศล ได้อุปัฏฐากมา ๖ ปี เหมือนกัน ในอดีตชาติได้สร้างสมบุญญาธิการมาเหมือนกัน ถ้าไม่ได้สร้างบุญญาธิการมาจะไม่ได้

เกิดมาเป็นสหชาติ ไม่ได้อุปัฏฐากเจ้าชายสิทธัตถะ ไม่ได้รับการแสดงธรรมจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม **เทฺวเม ภิกฺขเว** ทางสองส่วนไม่ควรเสพ อัตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค มัชฌิมาปฏิปทาๆ **มัชฌิมาปฏิปทาทางสายกลางคือทางเดินของพระพุทธศาสนา แล้วทางเดินพระพุทธศาสนา มรรค ๘ งานชอบ เพียรชอบ ดำริชอบ สมาธิชอบ ความชอบธรรม สิ่งที่ความชอบธรรมสมบูรณ์แบบ พอสมบูรณ์แบบ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม พิจารณาตามไปด้วยสติด้วยปัญญาของพระอัญญาโกณฑัญญะแทงทะลุมีดวงตาเห็นธรรม**

เพราะมันสมบูรณ์ด้วยมรรค ๘ สมบูรณ์ด้วยมรรค ๘ เห็นไหม นี่แสดงธรรมถ้ามันมีสติมีปัญญาขึ้นมาเป็นความจริงนี่แทงทะลุไป

แต่เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเดี๋ยวนี้นักธรรมโท นักธรรมตรี นักธรรมเอก เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ศึกษาบาลีมา เวลาทำแล้วตัวเองไม่ได้ผลตามนั้น สมาธิก็ไม่ต้องไม่จำเป็น สมาธิยังทำไม่ได้ ถ้าสมาธิทำไม่ได้ มรรค ๘ บางสำนักเขาเขียนหนังสือเลยมรรค ๖ ก็ได้ มรรค ๗ ก็ได้

มรรค ๖ มรรค ๗ มันไม่ใช่มรรค ๘ มันจะเป็นไปได้อย่างไร มรรค ๖ มรรค ๗ เขาบอกสมาธิก็ไม่จำเป็น ใช้ปัญญาไปเลย แล้วใช้ปัญญาไปปัญญามันก็ไม่ตรรกะ มันไม่เป็นปรัชญามันก็เป็นเรื่องโลกไง มันก็เป็นเรื่องสมมุติ มันก็เป็นเรื่องจินตนาการ

ความคิดนี่แหละ แล้วมันเป็นไป พอมันเป็นไปอธิบายกันปากเปียกปากแฉะ มันเป็นไปไม่ได้หรอก มันขัดมันแย้งกับธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดกับพระอานนท์นะ **"อานนท์ ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ"**

เราเป็นชาวพุทธ เรามีศรัทธาความเชื่อแล้วมาบวชในพระพุทธศาสนา แล้วเวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันไปขัดแย้งกับข้อเท็จจริง ไปขัดแย้งกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขัดแย้งกับธรรมและวินัยมันจะเป็นความจริงไปได้อย่างไร มันเป็นไปไม่ได้ ถ้ามันเป็นไปไม่ได้แต่ตัวเองก็เคลมกัน เคลิบเคลิ้มกันไปอย่างนั้น มันเป็นเรื่องโลกๆ แล้วถ้าเรื่องโลกมันเป็นเรื่องโลก นี่ไง ถ้ามันไม่ใช่มรรค ๘ มันเป็นไปไม่ได้ แต่เขาก็ว่าของเขาเป็นไปได้

เพราะมีความเป็นไปได้อย่างนั้น เพราะมีความเห็นโดยสมุทัย มีความเห็นโดยครอบครัวของมาร อวิชชาคือความไม่รู้ เพราะความไม่รู้อย่างนั้น เวลาประพฤติปฏิบัติไปเขามีคุณธรรม เขามีธรรมของเขา เขาตั้งของเขาขึ้นมาเอง เพราะอะไร เพราะมันบิดเบือนมาจากมรรค ๘ บิดเบือนมาตั้งแต่สัมมาสมาธิ บิดเบือนมาตั้งแต่ความจริง มันไม่เข้าสู่ความจริงทั้งสิ้น พอไม่เข้าสู่ความจริงเห็นไหม พระอรหันต์ก็กลับมาเกิดใหม่ได้

ในฝ่ายมหายานเขาบอกพระอรหันต์จะเกิดก็ได้ จะไม่เกิดก็ได้ ถ้ามันจะเกิดก็ได้มันก็มีอวิชชา มันมีอวิชชาความไม่รู้มันถึงเกิด **แล้วถ้ามันเป็นพระอรหันต์มันดับนี่สมุจเฉทปหาน ไก่ตัวแรก**

ที่เจาะฟองอวิชชาออกมา มันทำลายอวิชชาหมดสิ้นมันถึงเป็นพระอรหันต์ได้ ถ้าพระอรหันต์ยังกลับมาเกิดอีก มันจะเป็นพระอรหันต์ได้อย่างไร มันกลับมาเกิดอีกไม่ได้ แต่เขาบอกเกิดมหายานก็เชื่ออย่างนั้น

แล้วเราศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่แล้วพระเราที่จะประพฤติปฏิบัตินะ ในสังคมเถรวาทเราในประเทศไทย ถ้ามันมีครูบาอาจารย์ที่ดี เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันก็มีครูบาอาจารย์ที่เป็นแบบอย่าง เวลามันไม่มีครูบาอาจารย์ที่เป็นแบบอย่างการศึกษาเดี๋ยวนี้โลกมันเจริญขึ้น การสื่อสารมันเจริญขึ้น ศึกษาของมหายาน เว่ยหล่าง พวกเซน ศึกษามาปากเปียกปากแฉะทั้งสิ้น ปากเปียกปากแฉะมันศึกษามาเป็นโวหารไง พูดเอาเท่ไง พูดแล้วแหม! มันดูเท่มาก หิวก็กิน ร้อนก็อาบน้ำ สิ่งที่พุทโธมันเป็นความสะอาดสบายสงบ แหม! พูดเท่แต่มันไม่มีความจริงเลย

ถ้าเป็นความจริงๆ มันศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ศึกษามาเพื่อประพฤติปฏิบัติ เวลาประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม สิ่งที่มันจะเป็นไปได้ โลกียปัญญา โลกุตตรปัญญา ปัญญาทางโลกๆ นี่โลกียปัญญา ปัญญาของเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโลกียปัญญา โลกียปัญญาศึกษามาจากสามัญสำนึกของมนุษย์ ถ้าสามัญสำนึกมันเรื่องโลกไง มันเรื่องโลก

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาในพระพุทธศาสนาเวลามันจะเกิดขึ้นถ้าทำความสงบของใจเข้ามา

ได้ ถ้าใจสงบได้ยกขึ้นสู่วิปัสสนา ทำไมธรรมะขององค์สมเด็จ-พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันมีสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน สมถกรรมฐานฐานที่ตั้งแห่งการงาน ถ้ามีสมถกรรมฐานถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้

สมถกรรมฐานเวลาทำความสงบของใจเข้ามา ใจที่ควรสงบระงับขึ้นมามันคิดว่าความสงบระงับเป็นนิพพาน ความสงบระงับเป็นนิพพานนะ เพราะอะไร เพราะถือว่าสมาธิไม่จำเป็น สมาธิไม่ต้องทำ ใช้ปัญญาไปเลย เพราะปัญญานี่เป็นการชำระล้างกิเลส เวลาปัญญามันเกิดขึ้นมาแล้วมันเกิดสัญญาอารมณ์ อารมณ์ที่คาดหมาย เวลาคาดหมายมันเวิ้ง มันว้าง นี่กิเลส อุปกิเลส

เวลากิเลส กิเลสอย่างหยาบๆ เราเห็นกัน ดูสิ เวลาเราโลภ เราโกรธ เราหลง ความโลภ ความโกรธ ความหลง เวลามันเกิดขึ้นมา เรารู้ได้ว่ามันเป็นกิเลส

แต่คนที่มีอำนาจวาสนาเวลาทำความสงบของใจเข้ามา อุปกิเลส กิเลสอันละเอียดความว่าง สว่างไสว เวิ้งว้าง อุปกิเลสทั้งนั้น กิเลสทั้งนั้น แต่บอกไม่ต้องทำสมาธิ ไม่ต้องทำสมาธิ พอมันไปเจอความเวิ้ง ความว้าง ความว่าง มันบอกนั่นนิพพาน แล้วนิพพานจะกลับมาเกิดอีกก็ได้ จะไม่เกิดก็ได้ ไม่เกิดก็มันกดไว้

เวลาดูถูกกรรมฐานนะ สมถกรรมฐานพุทโธๆ นี่หินทับหญ้า หินทับหญ้า ถ้ามันทับหญ้า ทับหญ้าไว้ นั่นน่ะ เริ่มต้นกิเลสมันเบาบางลง ถ้ากิเลสเบาบางลงสุขภาพกาย สุขภาพจิต ถ้าสุขภาพจิตที่มันเข้มแข็ง มันแข็งแรงขึ้นมา มันจับต้องจิตมันได้ ถ้าคนที่

ภาวนาเป็นนะ สัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิคือสัมมาสมาธิ สมาธิเกิดขึ้นตั้งอยู่และดับไป เวลามันเป็นไป เวลาพวกอภิญญา รูปฌาน อรูปฌาน เวลาเขาขึ้น เขาถอยของเขา เวลาเขารักษาของเขา สิ่งต่างๆ ที่มันเกิดขึ้นมา มันทำของมันได้ คนที่ภาวนาเป็นเขารู้ทั้งนั้น เป็นมิจฉาสมาธิ เป็นสัมมาสมาธิ

ถ้าเป็นมิจฉาสมาธิ เห็นไหม มิจฉาๆ มิจฉามันเป็นสมาธิ แต่มันไม่มีสติปัญญาสามารถควบคุมได้ ถ้าไม่สามารถควบคุมยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ เพราะมันเป็นสมาธิแล้วสมาธิเป็นผู้วิเศษเป็นผู้ที่ตัวเองมีคุณวิเศษมีความสามารถ ถ้ามีความสามารถต่างๆ สิ่งต่างๆ เห็นไหม มันเป็นพวกเกจิอาจารย์ เวลาเกจิอาจารย์ ถ้าจิตเป็นสมาธิดีๆ เวลาเขากำหนดรู้สิ่งใด เขากำหนดรู้ของเขาได้ เวลาจิตเขาเสื่อมขึ้นมา กำหนดรู้แล้วมันก็เป็นการคาดหมาย มันเป็นเรื่องโลกๆ ทั้งนั้น มันเป็นมิจฉาสมาธิหรือสัมมาสมาธิ

สิ่งต่างๆ เห็นไหม เวลาพูดถึงมรรคก็เอามรรค ๗ สมาธิไม่จำเป็นก็ได้ เวลาปัญญาขึ้นมางานคือเราทำเอง ของเราเอง มันเป็นการคาดการหมายทั้งสิ้น เป็นการคาดการหมายโดยที่จิตใจอ่อนแอ จิตใจของคนที่ไม่มีอำนาจวาสนา

ถ้าจิตใจที่มีอำนาจวาสนานะ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน เป็นสมาธิก็ว่าเป็นสมาธิ ไม่เป็นสมาธิก็ไม่เป็นสมาธิ **หลวงปู่เสาร์ท่านพูดประจำ "ทำให้มันดูมันยังไม่ทำเลย แล้วจะไปสอนอะไรมัน"** แต่หลวงปู่มั่นท่านสร้างอำนาจวาสนาของท่านมา ท่านเคารพบูชาองค์สมเด็จพระ-

สัมมาสัมพุทธเจ้า เคารพบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ท่านต้องการพยายามฟื้นฟู พยายามสร้างธรรมทายาทของท่าน เวลาท่านปฏิบัติของท่านไปสมบุกสมบันของท่านไป มันมีความรู้จริงเห็นจริงในใจของท่าน มันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เวลาเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาชื่อเสียงกิตติศัพท์ กิตติคุณของท่านบันลือลือลั่น

หลวงตาพระมหาบัวเวลาของท่าน ท่านศึกษาธรรมะของท่าน เวลาท่านบวชใหม่ๆ ๗ พรรษา ท่านบอกเลย เวลาเห็นอุปัชฌาย์อาจารย์ปฏิบัติอยู่ ท่านศึกษาอยู่ ท่านก็เป็นวัดบ้าน เวลาเป็นวัดบ้าน เห็นเขาศึกษาประพฤติปฏิบัติอยู่ก็ไปถามอุปัชฌาย์ว่า

"ปฏิบัติอย่างไร อยากจะปฏิบัติบ้าง"

อุปัชฌาย์ก็บอกว่า "เรากำหนดพุทโธ หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ ให้ทำแบบนี้เรื่อยไป"

ท่านศึกษาของท่าน ท่านปฏิบัติของท่าน ท่านบอกภายใน ๗ ปี นั้นทำจิตสงบได้ ๓ หน ๓ หน ๗ ปี พอ ๗ ปี ได้ ๓ หน แสดงว่าท่านทำสมาธิได้ ท่านทำสมาธิเป็น ท่านเรียนถึงมหา ท่านตั้งใจของท่านไว้ว่า ถ้าเรียนถึงสอบ ๓ ประโยคได้ จะออกประพฤติปฏิบัติ ท่านตั้งเป้าตั้งปฏิญาณของท่านไว้ เวลาท่านจะออกปฏิบัติขึ้นมา นี่เรียนมาเป็นถึงมหาเวลาจะศึกษาขึ้นมา เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าทำบุญกุศลแล้วได้ไปสวรรค์ ก็อยากจะไปสวรรค์ เวลาศึกษาต่อไปมัน

ละเอียดลึกซึ้งขึ้นมา สวรรค์ ๖ ชั้น พรหมต้องเกิดบนสวรรค์ แล้วไปเกิดบนพรหม อู๊ย! พรหมมันละเอียดลึกซึ้งกว่า อยากจะไปเป็นพรหม ศึกษาต่อไป โอ๋ย! นิพพาน นิพพานไม่กลับมาเกิดในวัฏฏะ อยากไปนิพพาน

ศึกษาไปนิพพาน ศึกษาเข้าใจทั้งนั้น ศึกษา เห็นไหม นรก สวรรค์ ศึกษาเพราะธรรมวินัยมันมีของมันอยู่อย่างนั้น จะเชื่อไม่เชื่อ นั่นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่นี่มันเชื่อ มันเชื่อแล้วมันอยากทำ แล้วเวลาศึกษาอยู่ ๗ ปี ทำความสงบของใจได้ ๓ หน สมาธิทำได้ สมาธิในตำราก็มีอยู่แล้วนั่นเป็นชื่อของสมาธิ เวลาหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธขึ้นมา กว่าที่มันเป็นไปได้ ถ้ามันอยากได้ อยากดี พอเป็นไปแล้วมันก็อยาก อยากก็ไม่ได้อีก ไม่ได้อีกพอทำไป พอปล่อยไป วางขึ้นมา มันเป็นมัชฌิมาปฏิปทามันสมดุล เป็นอีก พอเป็นอีกก็อยากได้อีกเพราะคนยังมีกิเลสอยู่ คนยังทำอะไรไม่เป็นไง

ฉะนั้น เวลาจะออกประพฤติปฏิบัติตั้งเป้าจะต้องไปหาหลวงปู่มั่น เวลาไปหาหลวงปู่มั่น พอไปหาหลวงปู่มั่น **“มหา มหา มาหาอะไร มาหามรรคผลนิพพานใช่ไหม มรรคผลนิพพานไม่ได้อยู่ที่ใดทั้งสิ้น มรรคผลนิพพานอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก”**

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนารื้อสัตว์ขนสัตว์ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ทำทุกรกิริยาอยู่ ๖ ปี เวลาจะเป็นความจริงๆ ขึ้นมา เป็นความจริงในใจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา

สิ่งที่เป็นสัจจะเป็นความจริงในใจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาศึกษาแล้วมันเข้าใจทั้งสิ้น เพราะศึกษาจนเป็นมหา แต่เวลาไปหาหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นบอก

“นิพพานมันอยู่ที่ไหน นิพพานมันอยู่ที่ไหน มันอยู่ในใจของสัตว์โลก ถ้าจะประพฤติปฏิบัติให้ค้นคว้าเข้ามาที่ในใจของตน สิ่งที่มหาได้เรียนเป็นมหานี่มา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาธุ เทิดใส่ศีรษะไว้ เทิดใส่ศีรษะไว้ แล้วใส่ในลิ้นชักสมองไว้ ลั่นกุญแจมันไว้ อย่าให้มันออกมา ถ้าออกมาในการประพฤติปฏิบัติมันจะเตะ มันจะถีบกัน”

นี่เป็นคำพูดของกรรมฐาน มันจะเตะ มันจะถีบกัน มันจะสร้างภาพไง มันจะหลอก มันจะลวงไง มันจะทำให้ผิดพลาดไง

นี่ถ้ามันเป็นจริงนะ แล้วให้ประพฤติปฏิบัติไป ถึงเวลาเป็นจริงเป็นจริงขึ้นมาแล้วมันจะมาจบกันพอดีระหว่างข้อเท็จจริงในใจกับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ มรรค ๘ มรรค ๘ นี่ถ้ามันจะสมบูรณ์แบบอย่างไร ถ้าเป็นสมาธิก็รู้ว่าเป็นสมาธิ เวลาเป็นมหาอยู่เรียนอยู่ ๗ ปี ทำสมาธิได้ ๓ หน สมาธิก็รู้ว่าสมาธิ แต่ยังไม่เคยยกขึ้นสู่วิปัสสนา ไม่เคยทำให้มันได้ความเป็นจริง ถ้ามันไม่ได้ความเป็นจริงมันจะรู้ต่อหน้าไปได้อย่างไร แล้วศึกษามาก็รู้อยู่แล้วว่ามันเป็นอย่างไร มันสร้างภาพได้ทั้งนั้นทั้งสิ้น เวลาหลวงปู่มั่นท่านบอกเลยวางให้หมด แล้วทำความเป็นจริงอันนั้น ถ้าตามความเป็นจริงอันนั้นนะ

เริ่มต้นเพราะท่านมาจิตมันเสื่อม จิตมันเสื่อม ถ้าให้ขวนขวายแล้วจิตนี้มันเปรียบเหมือนเด็กๆ มันเปรียบเหมือนเด็กน้อย เด็กน้อย เห็นไหม พี่เลี้ยงมันมันต้องให้อาหารใช่ไหม ถ้าเด็กมันดื้อมันก็งอแงของมัน นี่เหมือนกันมันดื้อรั้นของมันก็เรื่องของมัน ให้ท่องพุทโธไว้ ท่องพุทโธไว้ พุทโธคืออาหารของมัน ถ้าอาหารของมัน ถึงเวลาแล้วถ้ามันหิว มันกระหาย มันต้องกลับมาเอง แต่ถ้าเราพยายามจะดิ้นรนจะไปค้นคว้าหามัน เพราะมันเสื่อม มันเสื่อมมันไม่ยอมลงธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็ดื้อด้านไปอย่างนั้น เวลาจิตมันเสื่อม

ท่านบอกเวลาไป ไปจิตมันเสื่อมพอดี ท่านก็ให้กำหนดหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ ทั้งๆ ที่ตอนนั้นท่านบอกว่าท่านกำหนดดูเฉยๆ เพราะศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาด้วยสติด้วยปัญญา ใช้สติปัญญาใคร่ครวญไปใคร่ครวญไป เวลาถึงแล้วเวลามันเสื่อมจับต้องอะไรไม่ได้เลย ท่านถึงกลับมากำหนดพุทโธๆๆ ๓ วันแรกอกแทบแตก

นี่ไง พอมันเสื่อมไปแล้ว มันพาลแล้ว มันทำลายทั้งสิ้น พยายามทำขึ้นมาๆ ทำขึ้นมาจนสุดท้ายมันก็เป็นจริงขึ้นมา เป็นจริงขึ้นมา พุทโธๆๆๆ เวลามันเข้ามา มันสงบเข้ามาเรื่อยๆ สงบเข้ามาเรื่อยๆ สงบเข้ามาเรื่อยๆ ที่มันทุกข์มันร้อนคนจิตเสื่อม นี่มันรู้ว่ามันจะทุกข์ร้อนขนาดไหน เวลามันเป็นจริงๆ ขึ้นมา มันสงบระงับเข้ามา สงบระงับเข้ามา พยายามขวนขวายของท่าน พยายามขวนขวายของท่านทำขึ้นมาให้มันเป็นจริง

มันมีครูบาอาจารย์คอยชี้นำ เห็นไหม ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราเข้าใจทั้งสิ้น แต่เวลาเทียบเคียง เวลาเราอยากได้ เวลามันเป็นไป มันสร้างภาพทั้งนั้น มันจะเป็นความทุกข์ความยากไง หลวงปู่มั่นท่านถึงบอกเลยบอกว่าให้เก็บวิธีการสิ่งที่ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใส่ลิ้นชักสมองไว้ แล้วลั่นกุญแจมันไว้ อย่าคาด อย่าหมาย อย่าเทียบ อย่าเคียง อย่าคิดว่าเราจะเข้าใจอย่างนั้น เราจะมีความเห็นอย่างนั้น ให้ใส่กุญแจลั่นกุญแจมันไว้ ใส่ลิ้นชักแล้วลั่นกุญแจมันไว้ อย่าให้มันออกมา แล้วกลับมาพุทโธๆๆ ทำงานของเรา ทำงานของเราไง

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็นอาจารย์ใหญ่ของกรรมฐาน ท่านได้สร้างธรรมทายาทมามาก แต่เวลาเป็นความจริงๆ ขึ้นมา ท่านให้ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง การศึกษามาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาธุ สาธุเลยนะองค์หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ ครูบาอาจารย์ท่านเคารพบูชามาก เคารพบูชามากเพราะอะไร เวลามันประพฤติปฏิบัติ พอมันได้ตามความจริงขึ้นมา มันสะเทือนเลือนลั่น มันสะเทือนไปถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะมันสะเทือนไปในพุทธะในหัวใจนั้น

เวลาจิตสงบแล้วให้ฝึกหัดใช้ปัญญา มันจะใช้ปัญญาได้หรือไม่นี่ไง เวลาจิตสงบแล้วยกขึ้นสู่ปัญญา จิตสงบแล้วเป็นสัมมาสมาธิ เวลาเป็นสมาธิหินทับหญ้า หินทับหญ้าเขาก็ทับไว้เพื่อมีโอกาสได้ประพฤติปฏิบัติ ให้มีโอกาสได้วิปัสสนายกขึ้นสู่ฝึกหัดใช้ปัญญา

ปัญญาเกิดจากการภาวนา ปัญญาเกิดจากจิต เกิดจากจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เกิดจากจิตที่ขี้ทุกข์ขี้ยาก เกิดจากจิตที่ไม่มีอำนาจวาสนา เกิดจากจิตที่มีแต่ความพลั้งเผลอ เวลามันพิจารณาของเราให้มันตั้งมั่นขึ้นมา เวลาตั้งมั่นขึ้นมาสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน เวลายกขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนาในอะไร

นี่ไง เวลาท่านพิจารณาของท่าน เวลาพิจารณาไปแล้วมันล้มลุกคลุกคลาน ถึงเวลาคืนนั้นนั่งสมาธิ พอเริ่มนั่งไป นั่งไปมันเริ่มต่อรอง มันอยากจะเลิก อยากจะอะไร “เอ๊ะ! ถ้าอย่างนี้ต้องนั่งตลอดรุ่ง” เวลานั่งตลอดรุ่งไป เห็นไหม มันเป็นปัจจุบันเวลาสิ่งต่างๆ นั่งตลอดรุ่งไปด้วยสัจจะด้วยความจริงด้วยจริตนิสัย จริตนิสัยของคนมันจริง เรามาประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำมาขนาดไหน เวลาอุปัฏฐากหลวงปู่มั่นนะ หลวงปู่มั่นท่านพูดถึงความทุกข์ความยาก ความทุกข์ความยากในการดำรงชีพ ความทุกข์ความยากในความเป็นพระ

ในความเป็นพระ พระกรรมฐานจะไปที่ไหนแล้วสังคมเขายังไม่ยอมรับ มีแต่ความบีบคั้น แล้วสิ่งต่างๆ ทางโลก ทางโลกคือปัจจัยเครื่องอาศัยก็ขาดแคลน ในการปฏิบัติครูบาอาจารย์ที่ท่านจะสั่งสอนก็ขาดแคลน จะไปฝึกหัดไปเปิดตำรับตำราขึ้นมา คอยค้นคว้าขึ้นมาก็ด้วยอำนาจวาสนาของตน เวลาท่านต้องการผู้ที่ปรึกษาไปหาหลวงปู่เสาร์ เวลาหลวงปู่เสาร์ปฏิเสธ ก็คิดถึงเจ้าคุณอุบาลีฯ ท่านค้นคว้า ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมา

เวลาพระมหาบัวเวลาท่านอุปัฏฐาก นี่อุปัฏฐากได้ฟังธรรมๆ ฟังประสบการณ์ ฟังสิ่งที่หลวงปู่มั่นท่านทุกข์ท่านยากมา ฟังสิ่งที่หลวงปู่มั่นท่านพยายามขวนขวาย ท่านเอาตัวรอดของท่านมา นั่นมันเป็นอุดมคติ มันเป็นสัจจะ เป็นความจริง มันฟังแล้วมันชื่นใจ มันอยากกระทำ อยากให้มีมรรคมีผล ให้อยากเห็นคุณธรรมอย่างนั้นบ้าง

เวลานั่งสมาธิภาวนาขึ้นมามันถึงขวนขวาย แล้วคนมันเป็นจริตนิสัยที่เอาจริงเอาจัง เวลานั่งไปแล้วเวลามันมีปัญหาขึ้นมา "อย่างนี้ต้องตลอดรุ่ง" พอตลอดรุ่งเวลาจิตสงบแล้ว จิตสงบมันก็มีความสุขของมัน เวลามันคลายตัวออกมาไฟดีๆ เนี่ย เวทนาเพราะอะไร เพราะตลอดรุ่ง ๒๒ ชั่วโมง เวลาเจอเวทนา จับเวทนาเวลาจิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้าจิตไม่สงบมันฟืนมันไฟทั้งสิ้น พอมันฟืนมันไฟหายใจเข้าพุท หายใจออกโธ พุทโธไวๆ ต่างๆ ให้จิตสงบเข้ามาจนได้

แล้วท่านใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิก็จับเวทนา พอจับเวทนาขึ้นมาพิจารณามัน พยายามหาเหตุหาผล หาสัจจะ หาความจริงเพื่อเอาชนะมัน มันก็สงบเข้ามาได้ๆ เวลามันคลายออกมามันก็เจอฟืนเจอไฟ พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า คืนที่ ๑ คืนที่ ๒ เวลามันขาด เวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนา เวทนาที่มันทุกข์มันยากที่เหมือนกับไฟที่มันแผดเผาอยู่นี่ เหมือนกับที่เขาสุมไฟเผาเราทั้งเป็น เวลาสงบแล้ว โฮ! มันโล่งหมดเลย เดี๋ยวก็คลายออกมา พอมันคลายออกมาก็จับเวทนาพิจารณาต่อเนื่องไป พิจารณาต่อเนื่องไปๆ มันก็ต้องโถมความรุนแรงมากขึ้นๆ พิจารณาซ้ำแล้ว

ซ้ำเล่าด้วยสติด้วยปัญญาด้วยอำนาจวาสนา เวลามันขาด ขันธ์ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขันธ์ ๕ เวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนา

เวลาที่เริ่มประพฤติปฏิบัติ เวลาไปพิจารณากับเวทนา เวลามันพิจารณาไปแล้ว เวลามันปล่อยเข้ามา มันเข้าสู่ความสงบ มันปล่อยขึ้นมามันปล่อยชั่วคราว เวลาสงบแล้วก็รู้ว่าสงบไง เวลามันคลายตัวออกมา เวลาคนคลายตัวออกมานั่ง ๑๒ ชั่วโมง มันไม่มีอาการรับรู้หรือ มันต้องมีอาการรับรู้อยู่แล้ว จิตสงบแล้ว สัมมาสมาธิว่าหินทับหญ้า หินทับหญ้ามันพร้อมที่จะเผชิญหน้า พร้อมที่จะค้นคว้า พร้อมที่จะวิปัสสนา ถ้าจิตมันมีอำนาจวาสนาของมัน แต่ถ้าไม่มีอำนาจวาสนาพอจิตสงบแล้ว เอ้ย! นี่คือนิพพาน ไม่ทำอะไรเลย นั่นก็หัวตอ

มันออกมาพิจารณาของมันด้วยอำนาจวาสนา เพราะหลวงปู่มั่นท่านคอยชี้นำ หลวงปู่มั่นท่านคอยเป็นแบบอย่าง **เวลาพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันขาดนี่ขณะจิต ขณะจิตคือนิโรธ นิโรธคือการดับทุกข์ เวลามันดับทุกข์นะ นี่อริยสัจ ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยคือตัณหาความทะยานอยาก สมุทัยคือกิเลส ลูกหลานของกิเลส นิโรธคือการดับทุกข์ ดับด้วยอะไร จะดับด้วยมรรค งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ สมาธิชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ มรรค ๘ อริยสัจ ๔**

แต่คนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาปฏิบัติไม่เป็น เวลาปฏิบัติไม่เป็นเราไม่ต้องมีขณะก็ได้ ไม่มีขณะคือไม่มีนิโรธ มรรค ๗ อริยสัจ ๓ ในวงปฏิบัติเป็นอย่างนี้ไปแล้วหรือ สิ่งที่ว่ามรรค ๗ ก็ได้

มรรค ๖ ก็ได้ นี่มันเป็นฝ่ายวิชาการ ฝ่ายที่เขาศึกษา เวลาปฏิบัติปฏิบัติพอเป็นพิธี เวลาปฏิบัติพอเป็นพิธีนะ พระพุทธศาสนามันมาตั้งแต่วิปัสสนากรรมฐาน วิปัสสนาธุระ คันถธุระมีมาตั้งแต่ต้น มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ธรรมถึกกับวินัยธรเถียงกันเรื่องวินัยน้ำในขันนั่น เกิดเป็นวัชชีบุตรมีการโต้แย้งกันมาตลอด แล้วเวลาโต้แย้งขึ้นไป ธรรมถึก วินัยธรมีมาตลอด

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา พระทุกองค์ที่บวชแล้วจากอุปัชฌาย์อาจารย์มีสิทธิปฏิบัติได้ทั้งสิ้น **ชาวพุทธบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา สามารถประพฤติปฏิบัติได้ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น แล้วภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาสามารถบรรลุธรรมได้ทั้งสิ้น มันเป็นสิทธิโดยพื้นฐาน สิทธิในความเป็นมนุษย์ สิทธิของจิตที่จะกระทำ มันเป็นสิทธิ์ ทุกคนมีสิทธิ์เสมอภาพ ไม่มีใครสูงกว่าใคร ไม่มีใครต่ำกว่าใคร เว้นไว้แต่อำนาจวาสนาของคนสูงต่ำเท่านั้น**

เวลามีการศึกษาเขาก็ศึกษาของเขา เขาก็มีสิทธิประพฤติปฏิบัติด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น ไม่ใช่ว่าต้องเป็นพระป่าเท่านั้นถึงจะมีการปฏิบัติ ในการปฏิบัติมันมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลแล้วเพียงแต่ปฏิบัติแล้วมันจะจริงหรือไม่จริงเท่านั้น ถ้าเวลาปฏิบัติขึ้นมาแล้วมีการศึกษาถ้าจิตใจคนอ่อนแอ นี่ไง เวลาปฏิบัติก็ปฏิบัติพอเป็นพิธี เพราะอะไร เพราะอำนาจวาสนาของตนไม่มีไง แล้วเพราะมีครูบาอาจารย์ที่ดีที่เป็นแบบอย่างไง ก็เลยมรรค ๗ ก็ได้ มรรค ๖ ก็ได้ มันขัดมันแย้งกับธรรมและวินัย มันขัดมันแย้ง มันไม่เคารพในธรรมและวินัย ถ้ามันไม่เคารพในธรรมและวินัย มันเป็นธรรม

วินัยไปไม่ได้ นี่พูดถึงผู้ที่เป็นทางทฤษฎีที่ปฏิบัติพอเป็นพิธี นี่เป็นพิธีของเขาทั้งสิ้น

แต่ในวงกรรมฐานเรา ในวงกรรมฐานว่าเป็นพระปฏิบัติ เวลาหลวงตาพระมหาบัว เวลาท่านศึกษาอยู่ ท่านก็ศึกษา ศึกษาของท่าน ท่านบอก ๗ ปี ทำสมาธิได้ ๓ หน สมาธิท่านก็รู้อยู่แล้วว่าเป็นสมาธิ มันเป็นจริง สมาธิไม่ใช่มรรค ๗ มรรค ๘ อย่างเขา แต่เวลาประพฤติปฏิบัติไปมันสมบูรณ์แบบ เวลาพิจารณาตลอดรุ่ง เวลาพิจารณาเวทนา เวลามันขาด เวลาขาดเสร็จแล้วมันเป็นสัจจะ เป็นความจริง เวลาขึ้นไปรายงานผลกับหลวงปู่มั่น

“เอ้อ! จิตนี้มันไม่เกิด ๕ หน ๖ หน หรอกเว้ย มันเกิดหนเดียวเท่านั้นแหละ”

ท่านรับถึงสัจจะความจริงอันนั้น เพราะอะไร เพราะมันเป็นอริยสัจ ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ ดับทุกข์นี่พาดกระแส สิ่งที่มันพาดกระแส พอพาดกระแสขึ้นไปมันมีสัจจะมีความจริงไง นี่ถึงว่า **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา ธรรมทั้งหลายสัจจะความจริง สิ่งใดมันเป็นอนัตตา แต่เวลาสมุจเฉทปหานมันขาด พอมันขาดขึ้นไป กุปธรรม อกุปธรรม **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา ธรรมทั้งหลาย สติชอบ งานชอบ เพียรชอบ มรรค ๘ มรรค ๘ มันเกิดมาจากไหน เรามีสติก็สติชอบ เราขาดสติ สติไปไหน เรามีสมาธิสมาธิชอบ สมาธิเสื่อมมันไปไหน นี่ไง มรรค ๘ มรรค ๘ มันเป็นอาวุธ ธรรมาวุธ อาวุธที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทานไว้ให้

แต่เวลาเราใช้อาวุธใช้มรรคนิโรธดับทุกข์ด้วยวิธีการ มรรค ๘ เป็นวิธีการดับทุกข์ เครื่องมือที่เราจะดับทุกข์ เราจะฆ่ากิเลส ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี่มรรค ๘ มันเป็นอนัตตา เป็นอนัตตาเพราะอะไร เวลาภาวนามยปัญญา ปัญญามันเกิดขึ้น ศีล สมาธิ ปัญญา ที่มันเกิดขึ้นเวลาใช้ปัญญา ปัญญาหมุนติ้วๆ ขึ้นไป เวลามันทำลายกันแล้วหลุดขาดหมด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แยกหมด นี่อกุปปธรรม สัจธรรมอันนั้น สัจธรรมอันนั้นเกิดขึ้น สิ่งที่อันนั้นเกิดขึ้นมันสมบูรณ์แบบด้วยมรรค ๘ อริยสัจ ๔ ด้วยสัจจะด้วยความจริง จะเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไหม

แล้วเวลาหลวงปู่มั่นท่านย้ำนักย้ำหนากับพระมหาบัวถ้าไม่เก็บ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้วปฏิบัติตามนั้นมันจะเตะ มันจะถีบ มันจะเป็นปัญหาให้กิเลสเอาสิ่งนี้ เอาการศึกษาเรามาคาดมาหมาย แล้วกิเลสมันก็เอาสิ่งนี้มาพลิกมาแพลงทำให้เราล้มลุกคลุกคลาน การจะประพฤติปฏิบัติมันยากแค้นแสนเข็ญมากขึ้นไปกว่านั้น แต่เพราะมีหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านได้ผ่านความทุกข์ความยากได้ผ่านเล่ห์ผ่านเหลี่ยมผ่านการปลิ้นปล้อนของกิเลสมามาก แล้วท่านพิจารณาของท่านท่านเห็นโทษของท่าน เวลาท่านจะสั่งสอนลูกศิษย์ของท่าน ท่านถึงได้สอน ท่านถึงได้บอกวิธีการให้ลูกศิษย์ควรทำอย่างใด แล้วเวลามันเป็นจริงขึ้นมาเพราะหลวงปู่มั่นบอกไว้

“ถ้ามันเป็นจริง ปริยัติ ปฏิบัติมันจะเหมือนกัน ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา

ผลของการประพฤติปฏิบัติจากสัจจะความจริงของเรามันจะเป็นอันเดียวกัน มันไม่ขัดไม่แย้งกัน มันเป็นมรรค ๘ อริยสัจ ๔ สมบูรณ์แบบ”

ถ้ามันสมบูรณ์แบบนี้ถ้ามันเป็นความจริง ความจริงมันต้องเป็นแบบนั้น แล้วเวลาพิจารณาของมันไปเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไปนะต่อเนื่องไปๆ บุคคล ๔ คู่ ไม่อย่างนั้นมันจะรู้ได้อย่างไรว่าพาดกระแส เวลาพาดกระแสอะไรไปพาด จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตนี้ไม่มีต้นไม่มีปลายนะ ไม่รู้ตัวตนของตน เวลาพิจารณาของมันไป เวลาพิจารณาเวทนามันขาด ขันธ์ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขันธ์ ๕ ขันธ์ ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ขันธ์ ๕ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส สังโยชน์ ๓ ขาด ขาดเพราะอะไร ขาดเพราะมันมีมรรคมีผล ขาดเพราะมันมีมรรค ๘

ไม่มีมรรค ๘ ไม่มีวิธีการดับทุกข์ มันจะดับทุกข์ได้อย่างไร ถ้าวิธีการที่ไม่ถูกต้องมันก็เป็นมิจฉาทิฏฐิ ถ้าวิธีการที่ขาดแคลนวิธีการที่ไม่สมบูรณ์แบบ มันก็เป็นอัตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิ-กานุโยค ไม่ใช่มัชฌิมาปฏิปทา ไม่สมบูรณ์ไม่พอดี ไม่สมดุลไม่พอดี มรรคก็ไม่สมบูรณ์ ไม่สมบูรณ์มันเป็นไปไม่ได้ไง มันขัดมันแย้งกับธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติถ้าไม่เคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ลงธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาปฏิบัติมันจะได้ผลไหม มันจะเป็นความจริงไหม มันเป็นการคาดการหมายทั้งนั้นในโลกปฏิบัติล้มลุกคลุกคลานแล้วก็คาดหมายไป

ในปัจจุบันนี้ในธรรมและวินัย พุทธมามกะต้องถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไม่ถือมงคลตื่นข่าว ไม่ออกนอกลู่นอกทาง บวชเป็นพระ ถ้าบวชเป็นสามเณร สามเณรต้องถือไตรสรณาคมน์ ถ้าบวชเป็นพระศีล ๒๒๗ ไปดูวัดดูวาสิ มันไปไหว้สัตว์รูปช้าง รูปม้าเต็มไปหมด พิฆเนศ พิฆเนศ อะไรของมึง ทำกันอย่างนั้นหรือ มันตั้งแต่ธรรมและวินัย ถ้าธรรมและวินัยทำอย่างนั้นได้ไหม ถ้าธรรมและวินัยเพราะอะไร เพราะมันตัดขาดจากไตรสรณาคมน์ มันขาดจากไตรสรณาคมน์มันจะเข้าสู่ไตรสรณาคมน์ได้อย่างไร

พูดถึงเวลาการประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา วัดปฏิบัติถึงต้องมีหลักมีเกณฑ์ เวลามีหลักมีเกณฑ์ว่าอะไร สัปปายะ ๔ หมู่คณะเป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ สถานที่เป็นสัปปายะ ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ ถ้าเป็นสัปปายะๆ สัปปายะเพื่อหัวใจดวงนี้ หัวใจดวงที่ประพฤติปฏิบัติ แล้วเวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ เราก็แสวงหาสิ่งนี้ขึ้นมา

แล้วพอแสวงหาสิ่งนี้ สัปปายะมันเป็นเรื่องภายนอกใช่ไหม แล้วเวลาเอาจริงเอาจังขึ้นมาในใจของเรา มันยอมรับสิ่งนี้หรือไม่ ถ้ามันยอมรับสิ่งนี้ มันยอมรับในความสงบความสงัด มันยอมรับวิเวก กายวิเวก จิตวิเวก ถ้ามันยอมรับความวิเวกอันนั้นมันก็จะสงบระงับเข้ามา แล้วสงบระงับเข้ามา มันเห็นการกระทำของเรามันทุกข์ยากขนาดไหนกว่าที่มันจะสงบระงับ กว่าที่เราจะมีสติปัญญา กว่าที่เราจะมีคำบริกรรม ไม่มีคำบริกรรมคือไม่มีการกระทำ

บริกรรมคือการทำงาน คนเราไม่ได้ทำงาน ไม่ได้นวดแป้ง ไม่ได้ขยำ ไม่ได้นวด แป้งมันจะสมบูรณ์พอดีไหม มันเป็นไปไม่ได้ ถ้ามันเป็นไปไม่ได้มันต้องมีคำบริกรรม ถ้ามันเป็นปัญญาอบรมสมาธิก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาก็ใคร่ครวญมันไป ถ้ามันเป็นสมาธิคือสัมมาสมาธิ ถ้ามันสมาธิมันมีสัมมาหรือมีมิจฉา **ถ้ามันมีสัมมาสมาธิยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้าวิปัสสนาในอะไร ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม สติปัฏฐาน ๔ ในสติปัฏฐาน ๔ ในอริยสัจ ๔ นี่หัวใจศาสนาทั้งสิ้น ถ้าหัวใจศาสนาทั้งสิ้น ถ้ามันเป็นความจริงๆ ขึ้นมา มันจะเป็นความจริง**

แต่ด้วยมารยาสาไถยของกิเลสตัณหาความทะยานอยากไง บอกขณะจิตไม่ต้อง ถ้าขณะจิตไม่ต้องมันสำมะเลเทเมา มันไปลงกับมรรค ๗ นั่นน่ะ สมาธิไม่ต้อง สมาธิไม่ต้องเพราะเอ็งทำสมาธิไม่เป็น แล้วสติไม่ต้องด้วยล่ะ เวลาพูดปากเปียกปากแฉะ อธิบายนะ อธิบายแยกแยะของมันไป แต่เขาไม่เห็นมรรคสามัคคี เขาไม่เห็นความสมุจเฉทปหาน

มรรคสามัคคี สมุจเฉทปหานอันนั้นนั่นคือขณะจิต ขณะจิตคือนิโรธ

เขาไม่มี เขาไม่เป็น แล้วบอกไม่มีก็ได้ ไม่ต้องก็ได้ ไม่ต้องไม่มี ไม่ต้องก็ได้มันก็อริยสัจ ๓ ไง มันไม่ใช่อริยสัจ ๔ มันจะเป็นธรรมวินัยไปได้อย่างไร มันจะเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อย่างไร

เวลาหลวงตานะ เวลาท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน เวลาท่านสิ้นกิเลสไง กราบแล้วกราบเล่า กราบแล้วกราบเล่ามันซึ้งใจ มันซึ้งใจ มันซึ้งใจเพราะอะไร เพราะมันเป็นในใจของท่าน เพราะมันเป็นความจริงในใจของท่าน ถ้ามันเป็นความจริงในใจของท่านแล้วมันลึกลับมหัศจรรย์ขนาดไหน

เพราะมันไม่ลึกลับมหัศจรรย์ท่านถึงติดสมาธิไง

เวลาประพฤติปฏิบัติไปเวลาผ่านเวทนาไป ขันธ์ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขันธ์ ๕ ชัดๆ นะ ขันธ์ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขันธ์ ๕ ขันธ์ ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ขันธ์ ๕ สักกายทิฏฐิ ๒๐ นี่ธรรมวินัยทั้งสิ้น วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ชัดๆ ชัดๆ ขึ้นมา หลวงปู่มั่นท่านก็เห็น

นี่ไง ถ้าไม่ดับทุกข์ ไม่นิโรธแล้วอะไรจะเริ่มต้น อะไรจะจบสิ้น ขบวนการมันจบที่ไหน แล้วพอจบแล้วองค์ความรู้สัจจะความจริงอยู่ที่ไหน แล้วถ้ามันอยู่ที่นั่นแล้วมีสติปัญญาเท่าทันกิเลส พระโสดาบันไม่ทำอะไรบ้าง พระโสดาบันเป็นจริงอย่างไรบ้าง ถ้าพาดกระแสแล้วเขาทำของเขานี่ภาวนาเป็น เวลากรรมฐานเขาบอกภาวนาเป็น ภาวนาไม่เป็น ภาวนาเป็นหมายถึงเริ่มต้นจากตรงนี้ พอภาวนาเริ่มต้นมาที่หลวงตาท่านพูดประจำ

“เวลาภาวนายากอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้นกับคราวหนึ่งคือคราวสุดท้ายสรุปจนสิ้นกิเลส จิตเดิมแท้นี่ผ่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส มันจะไปทุกข์ยากซ้อนอีกชั้นหนึ่ง”

เวลาการปฏิบัติยากอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้นกับอีกคราวหนึ่งคือคราวที่สิ้นสุดนั้น คราวเริ่มต้นที่มันทุกข์มันยาก แล้วมันทุกข์มันยากขึ้นมาเราก็พยายามของเรา มีความเพียรชอบ งานชอบ เราพยายามระลึกชอบของเรา เราขวนขวายของเรา มีการกระทำของเรา การกระทำของเราให้มันสมบูรณ์แบบของเราขึ้นมา

เวลามันจะผิด มันจะพลาดอย่างไร เราก็รู้ได้ เวลามันจะผิดพลาด ผิดพลาดเป็นครู คนที่ภาวนาแล้วไม่มีความผิดพลาดเลยเป็นไปไม่ได้ คนที่ภาวนามันมีเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ แล้วมันจะล้มลุกคลุกคลานขนาดไหน เราก็พยายามของเรา พยายามทำของเรา ถ้ามันผิดพลาดเราก็เริ่มต้นใหม่ เราทำของเราอยู่อย่างนั้น ถ้ามันทำของมันอยู่อย่างนั้น ความผิดพลาดอันนั้นมันจะคอยเป็นครูคอยบอกว่าอย่างนี้ไม่ได้ อย่างนี้ไม่ได้ แล้วมันจะพิจารณาของมันไป มันจะยกของมันขึ้นไป

แต่ถ้ามันเป็นสิ้นสุดแล้วเวลามันขาด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ สมบูรณ์แบบ สมบูรณ์แบบเพราะอะไร เพราะมันเป็นปัจจัตตัง เป็นสันทิฏฐิโก รู้จำเพาะตน แล้วที่ตนรู้แล้วมันจะแตกต่างจากปุถุชนตรงไหน เวลาปุถุชนจิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไม่มีต้นไม่มีปลาย เวลาเป็นโสดาบันขึ้นมาแล้วมันรู้ชัดๆ เลย ถ้าไม่รู้มันจะเป็นโสดาบันได้อย่างไร ถ้ามันเป็นในหัวใจนั้นแล้วอกุปปธรรมมันไม่เสื่อมสภาพมันคงที่ตายตัว แล้วคงที่ตายตัวอย่างไร นี่ไงมันถึงพ้นจาก **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** ไง

สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา มรรค ๘ ก็เป็นอนัตตา เพราะอะไร เพราะขบวนการของมันถ้าจบสิ้นแล้ว มันจบสิ้นมันไป แล้วผู้ที่รับผลถ้าจิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันประพฤติปฏิบัติแล้วมันไม่รับผลแล้วเอาอะไรไปรับผลล่ะ นี่สิ่งที่รับผลเวลาจะไปเกิด เวลาที่เวียนว่ายตายเกิดไม่มีต้นไม่มีปลายไม่รู้อะไรเลย ไม่รู้! ถ้ารู้มันไม่เป็นอย่างนี้ เพราะมันไม่รู้ มันมีอวิชชา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา นี่มันรู้ชัดของมันเพราะมันมีอกุปปธรรม มันมีคุณธรรมในใจ มันถึงไม่ใช่อนัตตา

แล้วหลวงปู่มั่นท่านพยายามขวนขวายของท่าน ยกขึ้นสู่วิปัสสนาต่อเนื่องไป ต่อเนื่อง ท่านพิจารณาของท่าน ถ้าจิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนามรรค ๔ ผล ๔ มันมีมรรค ๔ ผล ๔ ของมัน ขณะจิตที่มันเป็นขั้นเป็นตอนของมัน ถ้าเป็นขั้นเป็นตอนของมัน มันพิจารณาของมันไป เพราะอะไร

เพราะลูกของมาร หลานของมาร พ่อของมาร กามราคะ ปฏิฆะ เวลากองทัพใหญ่ เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการอวิชชา จิตเดิมแท้นี้ผ่องใสนั่นก็อวิชชา นั่นผู้คุมนโยบาย ผู้คุมนโยบายรู้เท่าทันรู้เล่ห์เหลี่ยมด้วยความมีอำนาจสูงสุด

แต่ผู้ที่เป็นแม่ทัพ ผู้ที่ควบคุม ผลของวัฏฏะ ผลของวัฏฏะ จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตดวงเดียวที่เกิดซ้ำแล้วซ้ำเล่า สิ่งที่เป็นน้ำตาที่เก็บไว้มากกว่ามหาสมุทรนั้น สิ่งที่เป็นร่างกาย สิ่งที่เป็นธาตุดินที่นั่งทับๆ คนเกิดมาจากดิน มันนั่งทับกองกระดูก

ของตน มันนั่งทับสิ่งที่เคยเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ นี่ไง คำว่า "แม่ทัพๆ" มันแม่ทัพอย่างนี้ไง

แม่ทัพเพราะจิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะซ้ำแล้วซ้ำเล่า สิ่งที่เกิดขึ้นถึงเป็นจริตเป็นนิสัย สิ่งที่เป็นนิสัยขึ้นมา สิ่งนี้มรรค ๔ ผล ๔ มันเป็นการประพฤติปฏิบัติ มันถึงละเอียดลึกซึ้งขึ้นไป เวลาที่ว่าอริยสัจ ๔ สมบูรณ์ดับทุกข์ นิโรธดับทุกข์เป็นอริยสัจ ๔ ไม่ใช่อริยสัจ ๓ ถ้าเป็นอริยสัจ ๓ ไม่ต้องอย่างไรก็ได้ ลูบๆ คลำๆ ก็ได้ สิ่งใดก็ได้ มันก็จมปลักอยู่ในกิเลสนั้น จมปลักอยู่ในครอบครัวของมาร แล้วไม่มีสิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอัน

แต่ถ้ามันเป็นชิ้นเป็นอันนะ พระโสดาบันไม่ถือมงคลตื่นข่าว ไม่นับถือความเชื่อนอกพระพุทธศาสนาเด็ดขาด มันเด็ดขาดกลางหัวใจนั้น หัวใจนั้นถึงพุทธะ พาดกระแส พาดกระแส กระแสนิพพานนะ กระแสสิ้นกิเลสนะ พาด เอาอะไรไปพาด ใครเป็นคนพาด ใครเป็นคนมีสิทธิ์ สิทธิ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา บริษัท ๔ เป็นเจ้าของพระพุทธศาสนามีสิทธิเสรีภาพที่จะบรรลุธรรมได้ทุกๆ คน ที่จะประพฤติปฏิบัติให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้ สิ่งที่เป็นบริษัท ๔ บริษัท ๔ เป็นเจ้าของพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น ไม่มีใครมีสิทธิเหนือใคร

แต่ในการประพฤติปฏิบัตินี้ต่างหาก เวลาการประพฤติปฏิบัติที่ล้มลุกคลุกคลาน แต่คนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นไปแล้วถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา เวลาสมุจเฉทปหานนี่อริยสัจ ๔ นิโรธดับทุกข์สมบูรณ์แบบ สิ่งที่พาดกระแสนั้นคืออกุปปธรรม อกุปปธรรม

อฐานะที่จะเสื่อมสภาพ ไม่ใช่ **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** ขนาดพระโสดาบันมันก็รู้แล้ว แล้วเวลาพิจารณาขึ้นไปเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป จิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนาเพราะอะไร เพราะมันพาดกระแส พาดกระแสขึ้นมาแล้วมันมีความปรารถนา

คนเรา เห็นไหม เวลาพาดกระแส เวลาสมุจเฉทปหานเวลามันขาด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ ขันธ์ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขันธ์ ๕ มันเกิดความมหัศจรรย์ นี่ไง เวลาจิตสงบแล้ว ถึงได้ว่าขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ มันก็เป็นเรื่องหนึ่ง เวลาพิจารณาไปๆ เวลามันปล่อยวางๆ ปล่อยว่างคือความว่างด้วยปัญญา ความว่างด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา ด้วยมรรค มันเป็นความว่างที่สะอาดบริสุทธิ์ เป็นความว่างที่มันผ่อนคลาย เป็นความว่างที่มันสำรอก มันมหัศจรรย์กว่านั้น

เวลามันขาด นี่ไง เวลามันขาดขึ้นไป ความมหัศจรรย์อันนั้นที่จิตได้รับรู้ที่เป็นปัจจัตตัง เป็นสันทิฏฐิโก นี่ขณะที่ว่าเวลาเป็นนิโรธ อริยสัจ ๔ มันยังเกิดความมหัศจรรย์ขนาดนี้ แล้วเวลามันยกขึ้นบุคคลคู่ที่ ๒ มันจะเกิดความมหัศจรรย์ขนาดไหน ความมหัศจรรย์นี้เกิดมาจากไหน เกิดมาจากศีล สมาธิ ปัญญา นี่ศีล สมาธิ ปัญญา มันถึงสิ่งที่เป็นพื้นฐานที่เราปรารถนา ที่เราพยายามจะรักษา

เพราะสิ่งที่เวลามันสมุจเฉทปหาน มันสมุจเฉทปหานไปด้วยอะไร มันสมุจเฉทปหานด้วยมรรค ๘ ด้วยวิธีการดับทุกข์ วิธีการดับทุกข์ที่ว่า **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** แต่ก่อนที่จะเป็น

อนัตตาเราได้สร้าง เราได้มีการกระทำ เราได้ฝึกหัด เวลาฝึกหัดขึ้นมา เวลามันจะขาด ช้างกระดิกหู งูแลบลิ้น พับ ขาด เวลามันขาดขึ้นมาขาดขึ้นมาจากอะไร ขาดขึ้นมาจากความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะ มีการกระทำของเราขึ้นมา

แล้วถ้าเรายกขึ้นสู่บุคคลคู่ที่ ๒ โสดาปัตติมรรค สกิทาคามิมรรค อนาคามิมรรค อรหัตตมรรค มรรค ๔ ผล ๔ นี่ไง ธรรมและวินัยบัญญัติไว้ชัดๆ ในธัมมจักฯ เขาบอกไว้ชัดๆ เพราะว่าเวลาปฏิบัติไปแล้วปริยัติ ปฏิบัติ มันจะมาตรงกัน มันจะมาลงกันธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา เราปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา มันจริงจากการกระทำของเรา แล้วใจที่มันเห็นผล ใจที่มันได้รับรู้ มันเป็นปัจจัตตังเป็นสันทิฏฐิโกในใจดวงนั้น

เพราะเราปฏิบัติมาด้วยความล้มลุกคลุกคลาน บุคคลคู่ที่ ๑ เรายังลงทุนลงแรงได้ขนาดนี้ การปฏิบัติมันจะยากอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคราวที่เราเริ่มต้น พอเริ่มต้นขึ้นมา มันเริ่มต้นเราทำได้พอทำได้ภาวนาเป็น พอภาวนาเป็นขึ้นไป มันพยายามจะสร้างพื้นฐาน สร้างสิ่งที่เป็นบาทเป็นฐานเป็นมาตรฐานให้หัวใจนี้ได้มีเครื่องพยุง เครื่องพยุงด้วยอะไร ด้วยความสุขของใจขึ้นมา ด้วยสติ ด้วยสมาธิขึ้นมา เวลาน้อมไปให้เห็นสติปัฏฐาน ๔ ถ้ามันจับมันต้องของมันได้

เวลาครูบาอาจารย์หลวงปู่ชอบ หลวงปู่บัวท่านพิจารณากายๆ พิจารณากาย หลวงปู่เจี๊ยะพิจารณากาย กายนอก กายใน

กายในกาย กายจนถึงกายของจิต สำเร็จไปหมดด้วยการพิจารณากายอย่างเดียว

หลวงตาท่านพูดเอง ขั้นแรกท่านพิจารณาเวทนา ขั้นที่สองท่านพิจารณากาย พิจารณากายจับกายได้แล้วพิจารณากาย กายมันแยกออกไปโดยธรรมชาติของมัน เวลามันขาด นี่กายกับจิตแยกจากกัน ขึ้นไปรายงานหลวงปู่มั่น "เอ้อ! เป็นเหมือนเราที่ถ้ำสาริกาเลย" นี่ไง นิโรธดับทุกข์ อริยสัจ ๔ ไม่ใช่อริยสัจ ๓ ไม่ต้องดับไม่ต้องรับรู้ "เหมือนเราที่ถ้ำสาริกาเลย แต่ของเรามียักษ์ของมหาไม่มียักษ์" นี่บารมีของคนมันแตกต่างกัน อำนาจวาสนาของคนมันแตกต่างกัน เวลามันสร้างขึ้นไปแล้ว เวลามันขาดมหัศจรรย์มาก สิ่งที่เป็นความมหัศจรรย์มันเกิดจากการกระทำอันนี้ไง เวลาที่มันติดขัดมันติดขัดอย่างไร เวลาครูบาอาจารย์ท่านพิจารณา ท่านดึงออกมาอย่างไร ถ้าเวลามันเป็นจริง นี่ไง นี่บุคคลคู่ที่ ๒ บุคคลคู่ที่ ๑ บุคคลคู่ที่ ๒ นิโรธดับทุกข์ ขณะจิต

ไม่ต้องมีขณะ มันก็ไม่รู้อะไรเลย เป็นอริยสัจ ๓ มรรค ๗ อริยสัจ ๓ มันขัดมันแย้ง

คนที่ปฏิบัติจริง หลวงปู่มั่นท่านพูด **"มหาปฏิบัติไปนะ เวลาถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา ปริยัติ ปฏิบัติมันจะมาตรงกัน เข้ากันพอดี สิ่งที่ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับผลจากการปฏิบัติของเราอันเดียวกัน"** อันเดียวกันแล้วเงียบกริบเลย ความเป็นจริงมันเป็นความจริงอย่างนั้น

นี่พูดถึงเวลาขณะเวลามันดับทุกข์ๆ ขึ้นมา มันเป็นสัจจะเป็นความจริงแล้วยกขึ้นสู่เวลาที่กิเลสมันพลิกมันแพลงไง เวลาขึ้นไปหาหลวงปู่มั่นอีกหนหนึ่ง มันมีความสุขอย่างนั้น มันมหัศจรรย์มาก โลกนี้แยกหมด โลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง กายกับจิตแยกออกจากกัน เป็นเหมือนเราเลยที่ถ้ำสาริกา หลวงปู่มั่นท่านก็รู้ เพราะขณะของท่าน ท่านก็รู้

นิโรธดับทุกข์ดับอย่างไร ดับที่ไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโคนต้นโพธิ์ หลวงปู่มั่นท่านบอกถ้ำสาริกา ๒ กับ ๓ เวลาสุดท้ายไปที่เชียงใหม่ มันรู้ เรากินที่ไหน เราเกิดที่ไหน เราไม่รู้ได้อย่างไร เราเกิดที่ไหนเดี๋ยวนี้ก็ห้องคลอดโรงพยาบาลไง เกิดโรงพยาบาลไหน เกิดโรงพยาบาลจังหวัดไหน เอ็งไม่รู้ที่เกิด เอ็งแจ้งเกิดไม่ได้นะโว้ย เอ็งต้องรู้ที่เกิด ต้องมีคนเซ็นรับด้วย แต่ถ้าปัจจัตตัง สันทิฏฐิโกมันรู้แจ้งในหัวใจ ไม่รู้ได้อย่างไร ไม่นิโรธอย่างไร ไม่ดับทุกข์อย่างไร ไม่มีก็ไม่มีที่เกิด ไม่มีสิ่งที่เป็นอกุปปธรรม ไม่มีสิ่งมีชีวิต

มหัศจรรย์เวลามันเป็นที่ใจ เวลาขึ้นไปหาหลวงปู่มั่น อยากเป็นอย่างนั้นอีก “โฮ! มันก็เป็นหนเดียว นิโรธหนเดียว” แต่ตทังคปหานชั่วคราวเป็นแล้วเป็นเล่า แล้วมันจะชั่วคราวตลอดไป ชั่วคราวคือกู้ยืมไม่ใช่สมบัติของตน ถ้ามันเป็นความจริงมันจะเป็นสมบัติของตน ไม่ใช่ชั่วคราว ไม่ใช่กู้ยืม ของเราเอง ไม่ใช่เงินกู้เงินเย็น เงินของเรา คุณธรรมของเรา ไม่ใช่กู้ยืมกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การศึกษานี้กู้ยืมทั้งสิ้น แต่เงินกู้กับเงินของเราก็คือเงินเหมือนกัน แต่เป็นเงินกู้กับเงินของเรา

ถ้ามันยกขึ้นวิปัสสนามันเป็นความจริงของเรา ถ้าเป็นความจริงของเราเวลาบอกมันหนเดียวเท่านั้น เวลากิเลสมันพลิกมันแพลง หนเดียวเท่านั้นก็หนเดียวแล้วจบแล้ว ก็คิดว่านี่นิพพานติดนี่ ๕ ปี พอติดแล้ว ๕ ปี เพราะความเชื่อ ความเชื่อความฝังใจว่ามันใช่ แล้วเวลาหลวงปู่มั่นจะดึงออกมา การที่จะบ่มเพาะการที่พยายามจะพลิกจะแพลง การที่จะชักนำจะดึงนำด้วยอำนาจวาสนา ไม่ได้สร้างอำนาจวาสนาบารมีมาต่อกัน เวลาขอนิสัยถ้ามันไม่ตรงจริต ตรงนิสัย ขอนิสัยไปแล้วก็สักแต่ว่าขอ ไม่ลงใจหรอก

เวลาลงใจขึ้นมา ไม่ต้องขอ มันลงใจตลอด ลงใจเพราะมันดูสิ หลวงปู่ลีกับพระมหาบัว หลวงปู่ลีไม่ต้องบอก ราบ ชัดมันเป็นความจริงในใจ มันไม่ใช่มารยาสาไถยไม่ต้องมีขณะ หลวงปู่ลีขณะพร้อม ไม่ใช่ขณะธรรมดา ขณะแล้วยังต้องไปรายงานอาจารย์ด้วย อาจารย์เห็นชอบ เศรษฐีธรรมๆ มันมีขณะของมันมันรู้ของมัน ไม่มีขณะจะบอกอย่างไร บอกที่ไหน แล้วเป็นอย่างไรเกิดที่ไหน เกิดอย่างไร ไม่นิโรธเป็นได้อย่างไร อริยสัจ ๓ ใช่ไหมอริยสัจ ๓ ไม่ใช่อริยสัจ ๔ ขัดแย้งกัน ถ้าไม่เป็นความจริงนะ

เวลายกขึ้นสู่วิปัสสนา เวลาจะขุดคุ้ยหากิเลสเรื่องใหญ่เลยเวลาดึงออกมาแล้วถ้าไปเจออสุภะนั่นล่ะ อสุภะนี่มหาสติมหาปัญญา บุคคลคู่ที่ ๓ ทำอย่างไร เวลาน้ำป่าที่มันรุนแรงทำอย่างไร กามราคะที่เกิดกามภพ เวลาพิจารณาไปแล้ว พิจารณาไปด้วยวิธีการ วิธีการดับทุกข์ มรรค ๘ แต่มันเป็นมหาปัญญาแล้วมหาสติมหาปัญญามันแตกต่างกันอย่างไร กิเลสหยาบ กิเลส

ละเอียดมันแต่กต่างกันอย่างไร ระหว่างลูกกับจอมทัพๆ แม่ทัพใหญ่ทำอย่างไร

เวลาพิจารณาไป ครูบาอาจารย์ท่านคอยชี้คอยแนะคอยบอกทั้งนั้น ถ้ามันเป็นไปมันสูงขึ้นไป มหาสติมหาปัญญาพิจารณาไป เวลามันขาด กามราคะ ปฏิฆะขาดหมด นี่สังโยชน์เบื้องต่ำ มันรู้ชัดๆ ว่าไม่เกิดในกามภพ รูปภพ อรูปภพ วัฏฏะๆ ผลของวัฏฏะ แล้วถ้ามันไม่เกิดในกามภพมันไม่เกิดอย่างไร อะไรไม่เกิด เพราะอะไร มันมีอวิชชา แต่มันรู้ชัดขึ้นมาเพราะอะไร เพราะเป็นมรรค ๔ ผล ๔ ไง เพราะมันเป็นอริยสัจไง มันเป็นสัจจะความจริงไง

เวลามันขาด ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา นั่นล่ะ "จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส" นั่นยิ่งละเอียดเข้าไปใหญ่ เวลามันเป็นจริงๆ ขึ้นมามันเป็นปัญญาญาณ ญาณละเอียด ถ้ามันนิโรธเป็นชั้นๆ ขึ้นไป โอ้โฮ! มันมหัศจรรย์มาก เวลามันดับทุกข์นะ มรรค ๘ อริยสัจ ๔ ไม่มีมรรค ๗ อริยสัจ ๓ ไม่มี ไอ้นั่นมันเป็นความรู้ความเห็นของผู้หลงใหล ความรู้ความเห็นของพวกมารของพวกเพลี้ย พวกทำลายตนเอง ไม่ได้ทำลายศาสนานะ ศาสนาใครทำลายไม่ได้ แต่ทำลายตนเอง ทำลายโอกาสของตน

แต่ถ้ามันเป็นความจริง เวลาความจริงยกขึ้นสู่วิปัสสนา อรหัตตมรรค อรหัตตผล เวลามันทำลายกันด้วยปัญญาญาณ เวลาทำลายอวิชชา เวลามันพลิกฟ้าคว่ำดินจบสิ้น พระอรหันต์มันจะเกิดได้อย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอวิชชาออกมา แล้วมันเป็นไข่ที่มันเจาะ

ฟองอวิชชา อวิชชาไม่มี มันก็เป็นไข่ที่ไม่มีเชื้อ มันจะฟักเป็นตัวได้อีกหรือไม่ ถ้ามันจะฟักเป็นตัวได้มันต้องมีเชื้อ ถ้ามันฟักเป็นตัวได้ ไก่ตัวนั้นมันไม่สามารถเจาะฟองอวิชชา มันก็เป็นเชื้อเป็นอวิชชาที่จะต้องไปฟักไปเรื่อยๆ

แต่ถ้ามันเจาะฟองอวิชชา ไข่ไม่มีเชื้อ ไข่ไม่มีเชื้อเกิดไม่ได้ จิตไม่มีอวิชชาไม่มีเชื้อไขต่างๆ เกิดได้อย่างไร พระอรหันต์เกิดได้อย่างไร พระอรหันต์กลับมาเกิดใหม่พระอรหันต์ที่ไหน มันมีแต่ไม่ใช่พระอรหันต์ เพราะมรรค ๗ อริยสัจ ๓ เพียงแต่ว่าลุ่มหลงในกิเลสตัณหาความทะยานอยากของตน ลุ่มหลงไปนะ แล้วเป็นผู้วิเศษนะ เห็นนรก เห็นสวรรค์ เห็นเทวดา เห็นอินทร์ เห็นพรหมหมดเลย เขาเข้าเจ้าเข้าทรงเขาก็ทำได้ ผีปอบพวกผีสางเทวดาเขาทำได้ ไร้สาระ ติรัจฉานวิชา นอกจากอริยสัจ นอกจากพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนามรรค ๔ ผล ๔ พระพุทธศาสนา อริยสัจ สัจจะความจริง แต่อนาคตังสญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม-พุทธเจ้ารู้ไปหมด ความรู้ไปหมดนั้นมันรู้เพราะได้ชำระล้างกิเลส ความรู้อย่างนี้ไม่มีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก ความรู้อย่างนี้หลวงปู่มั่นก็รู้ รู้ไว้เพื่ออะไร รู้ไว้เพื่อสั่งสอน เพราะปุถุชนคนหนาคนที่มีทุกข์มียากมันได้ประสบพบเห็นเรื่องนี้ทั้งนั้น นอนอยู่ที่บ้านก็เห็นผี นอนที่ไหนเดี๋ยวผีก็มาหลอก ครูบาอาจารย์ท่านรู้หมดแหละ แต่มันเป็นเรื่องผลของวัฏฏะ มันไม่ใช่เรื่องอริยสัจ มันไม่ใช่เรื่องพระพุทธศาสนา มันไม่ใช่เรื่องมรรค ๔ ผล ๔ มันไม่ใช่เรื่องมรรค เรื่องอริยสัจ เรื่องสัจจะ เรื่องความจริง

ถ้าเรื่องสัจจะเรื่องความจริงมันเป็นในใจแล้ว หลวงปู่มั่นท่านสั่งหลวงตาไว้ประจำ "ถ้ามันเป็นจริงมันจะเป็นอันเดียวกัน ธรรมและวินัยเป็นศาสดา ไม่ขัดไม่แย้ง ไม่โต้ไม่แย้งศาสดา ถ้ายังโต้ยังแย้งศาสดา ยังมรรค ๗ มีอริยสัจ ๓ ไม่มีขณะ ไม่ต้องนิโรธ ขัดแย้งไม่ใช่ธรรมไม่ใช่วินัย ไม่ใช่พระพุทธศาสนา" เอวัง

ธรรมะเหนือธรรมชาติ
เพราะธรรมชาติ คือ วัฏฏะ

มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
www.sa-ngob.com

ขณะจิตก็คือนิโรธ
นิโรธคือดับทุกข์ ดับทุกข์ด้วยวิธีการ ด้วยมรรค
ถ้ามันเป็นจริงนะ
นี่พระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนานี่สำคัญมากนะ
สำคัญมากว่ามันเป็นมรรคเป็นผล
เป็นมรรคเป็นผลในหัวใจนั้น

จิตดวงใดไม่มีมรรค จิตดวงนั้นไม่มีผลหรอก
ถ้าจะมีผล มันมีผล มันต้องมีผลตามความจริงอันนี้

มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
www.sa-ngob.com

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต
ขณะจิตคือนิโรธ
เทศน์บนศาลา